

MATOLCSY MÁTYÁS NÉPBÍRÓSÁGI PERE

Összeállította fia:
Dr Matolcsy Mátyás

2011. november

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ	4
ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK, INFORMÁCIÓK	6
Terjedelem, szerkezet	6
Tartalom	6
A lefedett időtartam	7
Védőügyvéd	7
NYOMOZATI ANYAGOK	8
Rendőrségi nyomozói jelentések	8
Budapesti Népügyészség nyomozati anyagai	8
Horthy István irodalmi és tudományos Nagydíj alapítása	10
Pestvidéki Királyi Törvényszék ítélete	11
TANÚVALLOMÁSOK	12
Tanúvallomási jegyzőkönyvek	12
Gyanúsított kihallgatása	14
Nyilatkozatok	14
Gyanúsított kihallgatási jegyzőkönyvek	14
VÁDIRAT	15
Háborús bűnösség	15
Népellenes vádak	16
Matolcsy Mátyás válasza a vádiratra	17
Major Ákos intervenciója	19
NÉPBÍRÓSÁGI TÁRGYALÁSOK	21
Elsőfokú tárgyalás	21
Elsőfokú ítélet	22
Matolcsy Mátyás fellebbezése	24
Másodfokú tárgyalás	26
Másodfokú ítélet	27
NÉHÁNY SZUBJEKTÍV GONDOLAT	29
Szélső jobb oldal, nyilas pártok	30

Zsidókérdés, antiszemitizmus	32
Háború kérdése: kinek az oldalán?	35
A vádirat megalapozottsága	37
Ítéletek	38
Koncepciós per?	39
ZÁRSZÓ	41
MELLÉKLETEK ¹	43
1. Melléklet: Matolcsy Mátyás politikai önéletrajza	44
2. Melléklet: A Népfőügyészség vádirata	59
3. Melléklet: Matolcsy mátyás válasza a vádiratra	71
4. Melléklet: A Budapesti Népbíróság első fokú ítélete	98
5. Melléklet: Matolcsy Mátyás fellebbezése	105
6. Melléklet: Népbíróságok Országos Tanácsának másodfokú ítélete	119

¹ Az eredeti dokumentumok formája, szerkezete, gépelése nagyon eltérő, némelyik nehezen olvasható. Tele vannak fogalmazási, nyelvhelyességi, gépelési hibákkal. Itt a melléletekben egységes, áttekinthető szerkesztésben, a nyilvánvaló gépelési és – az olvashatóság szempontjából fontos – szó-egyeztetési, elválasztási hibákat kijavítottam, ügyelve arra, hogy a javítás a lényeget ne érintse. Sok esetben a helyes fogalmazás további javításokat is igényelt volna, de ilyen mértékben már nem avatkoztam be a szövegbe.

ELŐSZÓ

A rendszerváltás után – a '90-es évek elején, amikor a korábban titkos dokumentumokhoz, a nagy fejetlenség következtében hozzá lehetett férni – Édesanyám megszerezte Édesapám bírósági aktáit. Unokatestvérem dr Jobbágyi Gábor – jogász – baráti kapcsolatai révén csináltatott egy másolatot a dokumentumokról és Édesanyámnak adta. Akkor Édesanyám megmutatta nekem, de arról sem akart túl sokat mondani, hogy hogy került hozzá, és azt sem akarta, hogy további másolatot csináljunk róla. Félt, hogy baj lehet belőle. Édesanyám, aki nek nagyon kemény élete volt és az élet számtalan nehézségével megbirkózott, semmitől sem félt, csak a kommenistáktól. Ismerte őket, módszereiket.

Halála előtt a dokumentumokat átadta nekem. Beleolvastam, megdöbbentem. Gépészmérnök vagyok, nem jogász, de elemi jogismeretemet, igazságérzetemet sértette az a folyamat, az az eljárás, ami a dokumentumokból felsejlett. Szerettem volna, ha a családi utókor, a leszármazottak megismerik a valóságot. De az is nyilvánvaló volt számomra, hogy ezen dokumentumok nem olvasmányosak, hiába sokszorosítanám őket, senki nem venné kézbe, senki nem olvasná el, senki nem elemezné a háttérben rejlő összefüggéseket. Hosszú évekig én sem csináltam vele semmit, csak nyomta a lelketem, hogy halálom után az egész gyűjtemény az enyészeté lesz és már nem lesz senki, akinek személyes kapcsolódása, ismerete lenne Édesapámmal, a korról és az ügyel kapcsolatban. Ezért elhatároztam, hogy feldolgozom, olvasható formába rendezem Édesapám Népbírósági perét a meglévő dokumentumok alapján.

A munka megkezdésekor egy nehéz problémával kerültem szembe: az objektivitás, a hitelesség kérdésével. Ha eskü alatt vallanám, állítanám objektivitásomat, akkor sem hinné el – jogosan – senki. A hitelesség pedig hűvös történelmi megközelítést (kutatást, elemzést) igényelne. Az azonban a dokumentumokból is nyilvánvaló volt, hogy a vádirat, az ítéletek nem hiteles adatokon, tényeken alapulnak, Édesapám ezekre adott védekezéseinek objektivitása is értelemszerűen megkérdőjelezhető. Az igazság megközelítése a higgadt kívülállást, a kor társadalmi, politikai folyamatainak ismeretét, minden lényeges kérdésnek való utánjárást, ellenőrzését igényelné. Ehhez nekem sem felkészültségem, sem energiám nincs. Ez a kis összeállítás azonban nem az általános magyar történelem, hanem a családi história számára készül. A magyar történelem számára nem sokat jelentett, amikor családfa kutatásom során például írott feljegyzéseket találtam dédapámról – Matolcsy Károly, Cegléd város első királyi közjegyzője volt – de számomra igen nagy értéket képviselnek ezek a dokumentumok. Azt remélem, hogy ez az összeállítás a családi múlt után érdeklődő déd és ükunokák számára hasonló értéket jelent majd.

A történelem pedig – reményeim szerint – egyszer mégis csak megíródik hitelesen, a tények a helyükre kerülnek. Ha meg nem, talán nem is voltak olyan fontosak a történelem számára.

Az összeállításnak három fontos része van: az iratok rendszerezését követően azok száraz lírása, bemutatás; majd azok elemzése – ami már nem törekszik az objektivitásra – a Néhány szubjektív gondolat és a Zárszó fejezetcímek alatt, végül a Mellékletek. Fontosnak tartottam, hogy a per alapvető dokumentumai részesei legyenek ennek az összeállításnak, hogyha valaki kételkedik az én elemzésemben leírtak „szubjektív-objektivitásában”, ellenőrizhesse azokat az eredeti forrásokban. A per legfontosabb hat dokumentuma a Mellékletekben található meg.

ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK, INFORMÁCIÓK

Terjedelem, szerkezet

A perhez tartozó különböző típusú, rangú, fontosságú dokumentumok 237 oldalt tettek ki. Az oldalak számozása utólag, kézírással, ceruzával történt. Matolcsy Mátyásné kézírásos feljegyzése szerint az anyag már kézhezvételekor is hiányos volt, az 1-3, 28-35, 57, 163-164 és 217 számú lapok (összesen 15 lap) hiányoztak. Most, a feldolgozás során nem találtam a 99-106 lapokat sem (8 lap), ezek hiánya korábban nem tűnt fel, igaz, nem is ellenőriztem egyenként az összes lap meglétét. A lapok túlnyomó többségén megtalálható egy pecsét: „Budapest Főváros Levéltára”. Arról a néhány lapról, ahol ez nem látható, valószínűleg véletlenül lemaradt. A dokumentumokkal együtt került hozzám Matolcsy Mátyás önéletrajza (Curriculum vitae), ez azonban nem része a számozott gyűjteménynek. Az önéletrajz jellege – alapvetően a politikai tevékenységére koncentrál és a földreform gondolata van a középpontjában – egyértelművé teszi, amit felesége is mondott, hogy ezt a perre készülve a börtönben írta, még a tárgyalásokat megelőzően. De hogy mikor, milyen körülmények között, azt nem tudom. Az önéletrajz eredetiben 25 gépelt oldal, két különböző írógéppel, két személy által gépelve. (lásd az 1. Mellékletben, ott azonban már egységes szerkesztésben)

A számozás sorrendjében a dokumentumok nem mutatnak rendszerezést. Sem szakmai csoportosítás, sem kronológiai sorrend nem fedezhető fel. Jó példa erre, hogy nyomozói jelentésekkel kezdődik (1945. október 23) és a Budapesti Népművelési Bizottság nyomozati anyagaival fejeződik be (1945. október 30) Miközben volt vádirat, védekezés, ítéletek, két tárgyalás, stb.

Nem tudom, hogy az említett hiányzó oldalakkal a dokumentumok lefedik-e a megmaradt periratok összességét. Ezt valószínűleg ellenőrizni lehetne a Budapesti Főváros Levéltárában (vagy jogutódjában) én azonban nem jártam utána, mert a lényeges dokumentumok megvannak és a meglévő anyagok alapján is jól áttekinthető a per lefolyása, lényege.

Tartalom

Érdeemes áttekinteni, összefoglalni, hogy milyen dokumentumokat tartalmaz a gyűjtemény:

- Rendőrségi nyomozói jelentések
- Budapesti Népművelési Bizottság nyomozati anyagai
- Tanúvallomások jegyzőkönyvei, nyilatkozatok
- Vádirat
- Tárgyalási jegyzőkönyvek

- Major Ákos miniszteri tanácsos intervenciója
- Matolcsy Mátyás védekezése a vádirattal szemben
- Budapesti Népbíróság ítélete (első fok)
- Matolcsy Mátyás fellebbezése
- Népbíróságok Országos Tanácsának ítélete (másod fok)
- Pestvidéki Királyi Törvényszék ítélete 1940-ból
- Horthy István Nagydíj alapító okirat tervezete (1942)
- Néhány rövid, kis jelentőségű levél, dokumentum

A bírósági ügynek volt egy száma: XII. 905/1946.Népb. Ez a dokumentumok nagy részén mint azonosító, hivatkozási szám fel van tüntetve.

A lefedett időtartam

Matolcsy Mátyás 1945 júniusában került amerikai fogságba Bajorországban, 1945. október 21.-én hozták haza Magyarországra. Október végéig az Andrássy út 60-ban tartották fogva, ott kezdték meg a kihallgatást. Ennek dokumentumai nem szerepelnek a gyűjteményben. 1945. október végén átvitték a Markó utcai fogházba, november 2.-tól kezdve volt hivatalos letartóztatásban. A dokumentum gyűjtemény legkorábbi darabja egy 1945. október 23.-i nyomozói jelentés és legkésőbbi a NOT másodfokú ítélete 1946. november 11.-én. Tehát a dokumentumok mintegy egy éves periódust fednek le. Érdekes azt is megemlíteni itt, hogy a per tárgyát gyakorlatilag Matolcsy Mátyás 1938-42 vége közötti politikai tevékenysége képezte.

Védőügyvéd

Matolcsy Mátyásnak dr. Holló Géza ügyvéd volt a kirendelt védője. Ezt maga tanúsítja egyetlen, általa készített beadványában (...”Matolcsy Mátyás ellen folyamatba tett büntető ügyben a budapesti ügyvédi Kamara 1946. Pf. 302. végzésével védőül rendeltetem ki”). Egyébként szerepel még a neve a tárgyalási jegyzőkönyvekben, mint jelenlévő, de aktivitásának nem találni nyomát. Hogy miért nem volt felkért – fizetett ügyvédje Matolcsy Mátyásnak? Most már csak találgathatjuk a választ. Közvetlen családja, felesége ekkor még Bajorországban volt², sem módjuk, sem pénzük nem volt ügyvédet fogadni.

² A család – felesége három gyerekkel – 1946 nyarán tért haza, a feleség anyjának budapesti lakásában, egy szobában húzták meg magukat.

NYOMOZATI ANYAGOK

Rendőrségi nyomozati jelentések

Fehér (?) Péter nyomozó négy jelentése található az anyagban, ezek 1945. október 23-24. dátummal készültek, mindegyik egy rövid oldal. Egyik az úgynevezett I. zsidótörvény 1938. május 9.-i parlamenti vitájában elmondott beszédéről szól, amelyben a nyomozó egyrészt saját szavaival interpretálja a beszédet, másrészt idéz egy részt. Ilyen idézet például: „Vissza kell utasítanom minden olyan akciót, amely a feudális világ részéről jön és a zsidóság ellen indít támadást és állít be bennünket, de vissza kell utasítanom minden olyan akciót is, amely a zsidóság részéről animáltatik³, hogy a nagybirtok ellen indítsunk támadást. Legyünk tisztában azzal, hogy csak a teljes rendszerváltoztatás, a feudalizmus és a gazdasági liberalizmus felszámolása lehet az egyedüli út, hogy új élet induljon a magyar földön. Ennek a gondolatnak a jegyében nem fogadom el a javaslatot.” A másik három jelentés a Matolcsy Mátyás által szerkesztett, kiadott Magyarország útja heti lap 1939-41 évfolyamainak különböző számaiban Matolcsy cikkeinek egy-egy mondatát idézi, összesen 25 lapszámból. Az idézetek döntő többsége a zsidó (és föld) kérdéssel kapcsolatos, de semmit nem tudni meg a cikkről magáról, még a címét sem. Az idézetek mind rövidebbek, mint a fent idézett három mondat, sokszor csak félmondatok. Az idézetek egyértelmű célja Matolcsy zsidóellenességek bizonyítása.

Budapesti Népügyészség nyomozati anyagai

A Budapesti Népügyészség által összeállított 33 oldalas nyomozati anyag három nagyobb területet fed le: idéz az Országgyűlési Naplóból, a Pesti Újságból és a Matolcsy által szerkesztett Új Európa folyóiratból. Mindezekben az iratgyűjteményeken egy pecsét látható Budapesti Népügyészség fejléccel, alatta minden lapon ugyanaz – dátum: 1945. okt. 30, ez alatt egy szám: „Nü 13186/1945 szám”.

- Az Országgyűlési Naplóból vett idézetek négy évből, jól láthatóan (különböző forma és stílus) eltérő „nyomozóktól” származnak: 1939-ből 41 idézet szerepel. A négy év idézetei nagyon eltérő súlyúak, tárgyúak, részletezettségűek. Az 1939 év idézeteit olvasva az ember nem is érti, hogy lehetnek ezek megalapozói egy vádiratnak. A 41 idézetből 10-ben szerepel a zsidókérdés a földosztással párhuzamban, a zsidó birtokok elvétele és szétosztása kapcsán, egyszer pedig a Goldberger gyárban a munkások bérének csökkentése miatt. A következő három évből összegyűjtött 21 idézetben az arány 12:9, itt már a zsidókérdés van többségben, ezen belül azonban itt is a zsidó földbirtokok

³ buzdit

elvétele és a parasztságnak való átadása dominál. Látható, hogy ezeket a hivatkozásokat, idézeteket más személy „gyűjtötte”, de a vezérelv és a módszer nagyon hasonló az előzőhöz: nem tudni a témakört, amiben Matolcsy beszél, a „nyomozó” saját szavaival summázza a hozzászólást, beszédet, az idézetek csak kiragadott mondatok, félmondatok. Két jellegzetes különbség azonban van: az egyes leírások átlagos hossza nagyobb, valamint hangsúlyosabban jelenik meg Matolcsy „háborús bűnössége”: több olyan beszédet idéznek, amelyekben a vádlott Magyarország helyzetét az európai rend kialakításában a Tengelyhatalmak oldalán határozza meg nemzeti törekvéseink alapján, a trianoni revízió megvalósítása érdekében. Ekkor még hisz a német dominanciában, a német győzelemben (ne felejtjük, 1939-1942 időszakról van szó)

- A Pesti Újságból (napilap) vett idézetek is a korai 1939-41 időszakot ölelik fel. 1939-ből 26, 1940-ből 4, 1941-ből 6 cikket említenek. Az egyes lapokból kiemelt, leírt részek stílusa, jellege azonos az országgyűlési beszédekkel kapcsolatban említettekkel. A zsidó kérdéssel, a zsidó földbirtokok felosztásával foglalkozó „idézetek” aránya is hasonló. Elég sok olyan részlet is található, amelynek a későbbi vádirathoz semmi köze nincs. Úgy tűnik, mintha csak az „idézetek” mennyiségi növelését szolgálná. Egy ceruza-aláhúzással kiemelt „idézet” a Pesti Újság 1940. augusztus 22.-i számából: „Matolcsy országgyűlési képviselő emelkedett azután szólásra, hogy beszámoljon a bel és külpolitikai helyzetről. Beszédében ismertette a szélsőjobboldali mozgalom fejlődésének vonalát, de rámutatott a hibákra is abban a reményben, hogy ezeknek a hibáknak következményeit okosan le tudjuk majd vonni. Majd azokról a támadásokról emlékezett meg, amelyek a nemzeti szocializmust a múltban érték és a jelenben is nap-nap után érik, természetesen alaptalanul. Ha mindazok – mondotta többek között – akik korábban a szélsőjobboldali mozgalmakat mindenféle rágalomokkal illették, már korábban megértették volna a kor szavát és elősegítették volna a magyar nemzeti szocialista munka állam megteremtését, akkor ma Magyarországon sokkal előbbre volnánk. Matolcsy beszédét kitörő lelkesedéssel fogadták.”
- Az Új Európa folyóiratból⁴ vett idézetek. 1942-ből három számból van „idézet”, az egyik a zsidó földek kérdésével, a másik kettő a szovjet Oroszország és a kommunizmus elleni háborúval kapcsolatos. Ekkor még úgy látja, hogy a Szovjet összeroppanása csak idő kérdése.
- A zsidók útja. Az ügyészség iratai között szerepel egy levél, amelyet a „Magyarság Útja” fejléces levélpapíron írt Matolcsy Mátyás „Kedves Barátom!”-nak (nem tudni ki a címzett) 1941. május 1.-én, amelyben azt kéri, hogy a 3000 példányban elkészült és ingyen terített „A zsidók útja” című propagandaanyag költségeihez járuljon hozzá. A kiadvány – írja a levél – „a magyar jobboldali és keresztény közvélemény számára tudományos alapon és szem-

⁴ A folyóiratot Matolcsy alapította 1942-ben

léltető grafikonokkal felvilágosítást ad arról az útról, amelyet a magyarországi zsidóság bevándorlásától kezdve napjainkig megtett.” Maga a kiadvány nem szerepel a nyomozati anyagok között, csak hivatkozások vannak rá.

Horthy István irodalmi és tudományos Nagydíj alapítása

A nyomozati anyagok között található egy 14 gépelt oldalas – Matolcsy Mátyás által 1942. június 22.-én készített és aláírt – tervezet „Vitéz Nagybányai Horthy István Irodalmi és Tudományos Nagydíjának alapítási tervezete” címmel. A tervezet első oldalán lévő elmosódott „hivatalos” pecsét 1946. március 5. dátumot mutatja, a fejléc azonban elmosódott, az biztos, hogy nem a Budapesti Népgyűlésiség fejléce.

A tervezet két nagy részre bontható. Az első 10 pontban az előzmények, a történelmi-társadalmi háttér és az Alapítvány alapvető célja került elemzésre. (A fenti Nagydíjat egy Alapítvány keretében kívánták létrehozni és működtetni). A második részben az Alapítvány szervezeti felépítését, a jogi kereteket, az anyagi kérdéseket, a működés módját és feltételeit, a díjazottaktól elvárt teljesítményt, stb. fogalmazta meg a tervezet.

Az Alapítvány célját a 11/c pont vázolja fel: „Az Alapítvány célja olyan írók és tudósok jutalmazása, támogatása, segélyezése, akik sajátosan magyar, de egyúttal általános értékű művek teremtésével a magyarság szellemi, erkölcsi és fizikai létét erősítik, előrehaladását előmozdítják és jövőjét biztosítják; akik felkutatják és tisztán őrzik a magyarság valóban ősi hagyományait és azokat korunk eszméivel szintézisbe forrasztva szolgálják a korszerű magyar lelkiséget, a korszerű társadalmi, gazdasági és politikai rend kiépítését.”

Az első rész azt elemzi, hogy mért van szükség egy ilyen nemzeti ihletettséggű díj alapítására. A döntő érv az, hogy az irodalomban, irodalmi folyóiratokban, tudományban óriási zsidó hegemonia van. A szakmai, erkölcsi és pénzbeli elismerés az ő kezükben van (példaként említi a Baumgarten irodalmi díjat). Ennek kapcsán egy történelmi áttekintés található a zsidóság magyarországi betelepüléséről, itteni térnyeréséről. 1720-ban még csak 12.000 zsidó élt Magyarországon (0,5%), 1850-ben már 366.000, 1869-ben 542.000, 1910-ben számuk elérte az 1 milliót. (5%). Ugyanakkor a gimnáziumokban 19,3%, a reáliskolákban 39% és a főiskolákon 28% a zsidó tanulók aránya. A bevándorlás alapvetően Galíciából történt. A tervezet idézi Eötvös Károlyt: „A zsidó bejön Máramarosnál. Ott még koldus, napszámos, pálinkamérő. A fia már két vármegyével beljebb jön nyugat felé s lesz belőle gyáros, kereskedő és nagybirtokos. Ha még egy-két vármegyével beljebb kerül: már nagybirtokos és uradalmat szerez, Budapesten nemességre, képviselőségre és báróságra törekszik, és ha már szert tett egy pár millióra, Bécsbe költözik. Az a pajeszos zsidó gyerek, aki ma még jiddisen és héberben

kívül más nyelvet nem beszélve egy Ung megyei chéder⁵ tanulója, holnap már egy budapesti napilap befolyásos munkatársa. A kis falusi sánta zsidó fiú, akit ma paraszt gyerekek megdobálnak, pár év múltán a nemzetközi tudománynak híressége és az angol király barátja (Vámbéri Ármin). Egy másik társa a legnagyobb nyomorból jövén 35 éves korában Arany János örökébe ül az Akadémia főtítkári székében (Fraknoi Vilmos)”

Mai szemmel olvasva nehéz megérteni, hogy ez a tervezet mért és hogyan került a bírósági (nyomozati) anyagok közé. Azt nem lehet mondani, hogy a felvetett kérdést filozemita megközelítésben tárgyalja, de hogy lehet azt rámondani, hogy emberiség elleni bűntettnek a része?

A Pestvidéki Királyi Törvényszék ítélete

Igen érdekes dokumentum – nem tudni, hogyan és miért került be a periratok közé – a Pestvidéki Királyi Törvényszék 1940. április 19.-én a Magyar Szent Korona nevében hozott ítélete, amelyben Matolcsy Mátyást 3000 pengő pénz-büntetésre ítéli, de annak végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggeszti. A bíróság megállapította, hogy a vádlott bűnös 3 rendbeli – az 1914 évi XLI. tc., 1. paragrafusába ütköző – hivatalból üldözendő rágalmazás vétségében. A 4 oldalas leírásból röviden összefoglalva az alábbiak állapíthatók meg: Matolcsy Mátyás kispárti képviselő 1937 május 27.-én Tápióbicskén és Tápiószentmártonban tartott beszédeiben az országgyűlést és a kormányt bírálta, tényállásként közölt állításokat, pl. „... ez a kormány a magyar nép sírját ássa meg, itt mindenkinek jut föld, csak a magyar parasztnak nem, az országban olyanok kormányoznak, illetve fogják le a kormány kezét, akik saját piszkos érdekeiket nézik. Egy év alatt a kormány semmit sem tett, félrevezetik a falu népét, 34 törvényjavaslatot szavaztak le, s aztán kijönnek a falura és becsapják a népet.” Vagy az országgyűléssel kapcsolatban: „Az országgyűlés beigazolta, hogy haszontalan, elöregedett, a felsőház tagjai közül 75-nek, az alsóház tagjai közül 115-nek van a vállalatoknál igazgatósági tagsága, ezek az urak a nagytőke rovására soha sem fognak törvényt alkotni.”

A bíróság rögzíti, hogy „A vádlott beismerte, hogy a vádbeli alkalmakkor és helyeken tartott beszámolókon erősen ellenzéki beszédet tartott és támadta a kormány politikáját, de bűnösségét nem ismerte el, mert a jogos kritika határait nem lépte túl és a vádbeli állításokat nem használta.”

A bíróság az ítélet indoklásában, a tárgyalás szabályszerűségét igazolva rögzíti, hogy a képviselőház 1939. november 28.-án felfüggesztette a vádlott mentelmi jogát.

⁵ Zsidó iskola

TANÚVALLOMÁSOK

Az anyagok között található 5 db „Tanúvallomási jegyzőkönyv”, 1 db „Gyanúsított kihallgatásáról jegyzőkönyv”, valamint 2 db tanúvallomás szerű „Nyilatkozat”, valamint újabb jegyzőkönyvek „Gyanúsítottak kihallgatásáról.”

Tanúvallomási jegyzőkönyvek

A tanúkihallgatások a Magyar Államrendőrség Budapesti Főkapitányságának Politikai Rendészeti Osztályán történtek 1945. október 24-26.-án dr. Matolcsy Mátyás gyanúsított „háborús bűnös” elleni bűnügyben. Az öt beidéztet tanú: dr. Varga István (Magyar Gazdaságkutató Intézet elnöke), dr. Szentkirályi Miklós (Magyar Gazdaságkutató Intézet főtitkára), Hubay Kálmán (újságíró), gróf Serényi Miklós (okleveles gazda) és Szálasi Ferenc (volt nemzetvezető). Azt, hogy miért ezeket a tanúkat hallgatták ki, a személyeket és a vallomásukat ismerve nem lehet megállapítani.

Varga István 1932 óta Matolcsy Mátyás főnöke volt a Magyar Gazdaságkutató Intézetben, több publikáció, könyv közös szerzői voltak. A vallomás rövid, érdemi része másfél oldalas. Ebben azt mondja Varga: „Az ismeretség első éveiben kizárólag a parasztság felemelkedésével és ezzel összefüggésben a földreform kérdésével foglalkozott. Véleményem szerint ez volt az egyetlen elv, amelyhez Matolcsy politikai pályafutása során ragaszkodott.” „1940-ben az akkori kormány kívánságára lemondott intézeti állásáról... Ezután néhány esztendőn át vele keveset érintkeztem. Sűrűbb érintkezésre akkor került sor, amikor kilépett a Nyilaskeresztes pártból, és mint párton kívüli Kállay Miklóssal keresett érintkezést. Kállay követelésére az Intézet 1943 nyarán ismét alkalmazta őt. Ennen az időben megnyilatkozásaiból világos volt az, hogy a németek vereségével számol. Tanulmányútra Svájcba akart menni, de a németek nem adtak számára átutazási vízumot. Miközben a nyilvánosság előtt antiszemita megnyilatkozásokat tett, az intézet zsidó származású munkatársaival mindenkor baráti magatartást tanúsított. 1944. március 31.-én a Gestapó engem letartoztatott. Ekkor titkárnőm útján alkalmam volt Posch Gyulának, az Intézet akkori elnökének megüzenni, hogy az Intézet és munkatársainak érdekében állónak tartom, hogy az Intézet vezetését Matolcsyra bizzák. Tudomásom szerint Matolcsy fogságom idején az Intézet zsidó származású alkalmazottaival és ezek hozzátartozóival nagy jóindulattal volt. 1944 elején a kormánypárti frakcióban Jurcsek aláírásokat gyűjtött, a németek melletti határozott kiállást követelte. Ezt az ívet Matolcsy nem írta alá, mert annak tartalmát helytelenítette.”

Érdekes megemlíteni, hogy a dokumentumok között – azonban nem Varga István vallomásával összefüggésben – megtalálható Matolcsy Mátyás 1944. augusztus 9.-én írt levele Varga Istvánhoz „Kedves Pistám” megszólítással. Ebben

beszámol a Varga letartóztatása óta eltelt időszakról, az Intézet megmentése érdekében tett lépésekről. A másfél oldalas levél záró sorai: „Az Intézet ügyeit tehát igyekszem úgy intézni, hogy a munka zavartalanul haladhasson, és az Intézetet átmentsem arra az időre, amikor Te ismét szabadon rendelkezhetsz vele. Éppen ezért itt is hangsúlyozom, hogy az Intézet vezetését csak azért vállaltam, hogy helyemet azonnal rendelkezésedre bocsássam, amikor arra lehetőség nyílik. Kedves feleséged Önagységának pedig minden segítségemet felajánlottam akár terményellátás, akár más téren.”

Szentkirályi Miklós 1938-ban került a Gazdaságkutató Intézetbe, attól kezdve ismerte Matolcsy Mátyást. Gyakorlatilag azt mondta el másfél oldalas vallomában, mint Varga István. Azt még elmondta, hogy Matolcsy igazgatói tevékenysége idején semmiféle politikai tevékenységet nem végzett. 1944. október elején találkoztak utoljára, Matolcsy akkor bizalmasan közölte vele, hogy ismeretlen helyre távozik.

Szálasi Ferenc tanúvallomása szűk fél oldal. Két érdemi momentumot említ: Matolcsy a Nyilaskeresztes pártban „Serényivel együtt, mint a földkérdés ismerője és szakértője megbízást kapott a zsidó földkataszter felállítására”, valamint hogy „1942-ben, minthogy tilalmam ellenére elment a kormányzó helyettes eskütételére, valamint helytelenítette a Hubay-Ruszkai féle kizárásokat... kilépett a pártból.”

Gróf Serényi Miklós vallomása is szűk fél oldal. 1940-ben kerültek kapcsolatba, amikor Matolcsy pártja beolvadt a Nyilaskeresztes pártba. „A párt jobb szárnya eleinte bizalmatlansággal fogadta, „...de a zsidó birtokokkal kapcsolatos parlamenti beszédei és cikkei részben eloszlatták a vele szemben felmerült bizalmatlanságot.” Kapcsolatuk Matolcsy kilépésével megszakadt.

Hubay Kálmán vallomása bő másfél oldal. Matolcsy pártkapcsolatairól és tagságairól beszél. „Az általános választások után... felajánlottam, hogy lépjenek be a Nyilaskeresztes pártba, ő azonban ezt visszautasította... Matolcsy csak 1940 októberében, Szálasi Ferencnek a Csillag börtönből való kiszabadulása után lépett be... Emlékezetem szerint Matolcsy 1942. március elejéig volt tagja a pártnak... Szálasi engem még Matolcsy kilépése előtt kizárt pártjából.” „Matolcsy politikai működéséről annyit tudok, hogy több pártban volt és emlékezetem szerint a Nyilaskeresztes párt már a hetedik volt...”

Baky László tanúkihallgatása során saját ügyében már gyanúsított volt, ez a vallomása egy oldal. 1935-ben ismerte meg Matolcsyt, de közelebbi kapcsolatba csak 1939-es választások során kerültek. Beszámol a Nemzeti Front, a Nyilaskeresztes Front, majd a Nemzeti Szocialista Párt tevékenységeiről, viszonyáról. „Pállfyékkal való egyesülés után a pártvezetésben súrlódások voltak, különösen Pállfy és Matolcsy között. Matolcsy radikális földreformot akart, míg Pállfy inkább mérsékelt volt.” „Szálasi kiszabadulása után 1940 őszén a párt egyesült a Nyilaskeresztes párttal. A tárgyalásokat Ruszkay egyedül folytatta, Matolcsy-

éknak az egyesüléssel szemben éppen a totális vezetés miatt voltak aggályai.” 1941-ben Baky kilépett a Nyilaskeresztes pártból, újra alakították a Nemzeti Szocialista pártot és viszonya megromlott Matolcsyval, aki „hajsztát indított ellenem, részben a választó kerületemben, részben a Magyarország Útjában.”

Gyanúsított kihallgatása

Matolcsy Mátyás kihallgatása a Budapesti Népügyészségen 1945. november 19.-én történt, ennek jegyzőkönyve szűk fél oldal. Matolcsy fenntartotta a „főkapitányságon október 26.-án és 29.-én tett vallomásait” (ez utóbbi nincs benn a periratok között.) Megjegyzi, hogy „a nyilas uralom alatt az automat rendelkezésre bocsájtottam Magyarai Ferencnek, az ellenállási mozgalom vezetőjének.”

Nyilatkozatok

Dr. Mester Miklós 1946. április 2.-án kézzel írt nyilatkozatában írja: „Matolcsy Mátyást 1935 óta ismerem. Agrártanulmányi felkészültségét és a radikális földreformért folytatott bátor kiállását és az agrárproletáriátus érdekében folytatott erős küzdelmeit mindig igen nagyra becsültem. Vele egy pártban sohasem voltam, de kölcsönös megbecsülés alapján szellemi és tudományos kapcsolatot tartottunk fenn egymással.” Matolcsy kérte őt Sárközi György baloldali író kormányzói mentesítésének elintézésére és bízta őt továbbra is zsidó értelmiségiek mentesítésének segítésében. Ezt hajlandó eskü alatt is vallani.

Dr. Nemes Zoltán 1946. április 3.-án dr Holló Géza ügyvédhez kézzel írt levelében válaszol az ügyvéd három kérdésére:

- Matolcsy Mátyással közös parlamenti működésük során szívélyes viszonyban voltak. Éles ellenzéki felszólalásainak bírálatait szívesen vette és figyelembe vette.
- A nyilas pártból való 1942-es kilépését majd 1943 a MÉP-hez való csatlakozását belpolitikai szempontból nagyon fontosnak tartották.
- Matolcsy a MÉP-en belül a Laky Dezső⁶ és Nemes Zoltán vezette belső ellenzék felé orientálódott és Jurcsikékkal szemben a tengelyellenes és háborúellenes irányzatot támogatta.

Gyanúsított kihallgatási jegyzőkönyvek

Két gyanúsítottat hallgattak ki az ügyben, az egyik maga Matolcsy Mátyás volt, a másik Baky László, korábbi államtitkár, aki saját ügyében volt gyanúsított.

⁶ A Müegyetemen a közgazdaságtan professzora

A VÁDIRAT

A vádiratot a Budapesti Népügyészség 1945.Nü.13186/4. (a rendőrségi száma: 19867/1945 pr.) 1946. február 20.-i dátummal készítette el dr. Pesofszky vezető népügyész és dr. Csetényi népügyész aláírással. Terjedelme 16 oldal, teljes szövege a 2. Mellékletben található meg. A vádemelés háborús bűntettek és népelenes bűntettek miatt történt, ennek megfelelően a vád bizonyítása a két témakör köré csoportosul. Ezeket ismertetjük az alábbiakban.

Háborús bűnösség (a vádiratból 7 oldal)

E fejezet elején a vádhatóság felsorolja – meglehetősen hiányosan és összefüggéstelenül – Matolcsy Mátyás be és kilépéseit a különböző pártokba. Ezt követően (1939-től) foglalkozik azon parlamenti felszólalásaival, amik a tengelyhatalmak politikáját, erőfeszítéseit támogatják. Az ilyen felszólalások egyik tipikus példája az 1939. július 1.-vel kezdődő év költségvetési javaslatának vitájában hangzott el: **„Beszédében megemlékezik a német nemzeti szocializmusról és az olasz fasizmusról, amelyek lehetővé tették, hogy Magyarország régi követelésének egy részét visszavehesse... A szovjet-orsz kérdéstől szólva, szerinte Európa érdekében szükséges volna, hogy a nyugati hatalmak kiegyezzenek egymással és Németország a dunai államokkal együtt kiépítsen egy áthághatatlan erőd-vonalat a szovjettel szemben. Szerinte Oroszország fenyegeti Magyarországot, mivel Besszarábiával szembeni követelését valóra akarja váltani és ezáltal Magyarországot is háborúba fogja sodorni.”** 1940-ben hasonló hangnemben szólal fel, mivel „Németország és Olaszország támogatják Erdély iránti követelésünket.” Egy másik helyen, 1941. július 2.-i interpellációjában „azt mondja, hogy benne élünk a villámháborúk korában, a nagy francia nemzet 10 nap alatt porba omlott, a balkáni erők 3 hét alatt teljesen felmorzsolódtak és ugyanúgy hisszük és tudjuk, hogy néhány hét múlva Moszkvában a Kreml csúcsán horogkeresztes zászló fog lengeni.”

Több idézet kapcsán azt vetik a szemére, hogy adatokkal kívánta bizonyítani a tengelyhatalmak ipari, mezőgazdasági potenciáljának fölényét az antant termelésével szemben. 1941 után több felszólalásában, cikkében élesen szovjet és kommunista ellenes. Az 1941 novemberében a költségvetési vitában „ismét hangsúlyozza, hogy a liberális kapitalizmus haldoklásakor megszületett két nagy irányzat: az egyik a kommunizmus, amely a szovjet-bolsevizmusban nyert hatalmas testet, a másik a nemzeti szocializmus. Ezek végzetes küzdelme most fejeződik be és azt hiszem, hogy nem kétséges, hogy Moszkva eleste a kommunizmus teljes megsemmisülését jelenti.”

A vád végső konklúziója: „A gyanúsított elmondott beszédeiben, nyomtatványokban és rádió útján huzamosabb időn át olyan állandó jellegű tevékenységet fejtett ki, amely alkalmas volt arra, hogy az ország háborúba lépése, illetőleg a háború fokozottabb mértékben való folytatása érdekében a közfelfogást jelentős mértékben befolyásolja, és káros irányba terelje.”

Népellenes vádak (A vádiratból 6 oldal)

A népellenesség akkor egyértelműen a zsidóellenességet, az antiszemitizmust jelentette. A vádirat ezen fejezete is 1939-től idéz beszédeiből, írásaiból. Matolcsy az első és második zsidótörvényt nem szavazta meg, mert kevésnek találta. Mindjárt az első vádpont ebben a témakörben: **„A gyanúsított, mint magyar országgyűlés képviselőházának tagja a Társadalmi és gazdasági élet hatályosabb biztosításáról szóló törvényjavaslat (I. zsidótörvény) tárgyalásánál mondott beszédében a liberalizmus szörnyű bűneit ostorozza. Szerinte nagy átalakulás előestéjén áll az ország, másfél millió magyar paraszt helyett egymillió külföldi zsidó van itt, gazdaságilag vezet, a nemzeti jövedelem 30%-át bírja. A zsidó faj asszimilációja lehetetlen. Helyes a zsidó tisztviselők átcserélése keresztényre, de ezzel még nincs megoldva a jövedelemelosztás kérdése. A zsidóság mozgékony, 'ubi bene ibi patria'⁷, sorsdöntő időkben a magyarság ellen fordul, Szlovákiában sem vallották magyarnak magukat. Nem kell, hogy könnyörület ébredjen bennünk irántuk. Minthogy a javaslatot kevésnek tartja, nem fogadja el.”**

Sorozatban említi a vádirat felszólalásait, interpellációit, amelyekben „kifogásolja, hogy nem történt intézkedés a zsidó birtok vételárának megállapítására”. Máshol „sürgeti annak kimondását, hogy idegen (vagyis zsidó) egyáltalán ne vásárolhasson földbirtokot”, „kifogásolja, hogy a Teleki kormány egy év alatt nem valósította meg a zsidó földek kiosztását, felemlíti, hogy a zsidó birtokok igénylése és mentesítése körül visszaélések tapasztalhatók”, stb. „Az 1942 június 3.-i beszédében – a zsidó birtokokról szóló törvényjavaslat vitájában – hirdeti, hogy a zsidó kérdést általánosan kell megoldani, ennek a földkérdés csak egy szektora. Nem azért kell ezt a problémát megoldani, hogy Berlinnek tessék, hanem hogy az új Európába bekapcsolódhassunk... Olyan törvényt kell hozni, amely a zsidó vagyont minden vonatkozásban kikapcsolja. A föld elvétele után sorra kell kerülni a bányának, a háztulajdonnak, az iparvállalatok kisajátításának... A zsidó bérlőknél helyes, ha a tulajdonos eltávolítja őket, és az is helyes, hogy hat éven át törleszthesse a felszerelést mai pengővel.” „1942. november 24.-i költségvetési beszédében kéri a pénzügyminisztertől a zsidó vagyonok és jövedelmek megadóztatását.” Végül az összegzés: „A gyanúsított, mint az or-

⁷ Ott a haza, ahol jobb

szágyűlés tagja a nép⁸ érdekeit súlyosan sértő jogszabályok kezdeményezője volt és olyanoknak meghozatalában tudatosan részt vett.”

A vádirat végén van egy általános összefoglaló rész, amely főleg a zsidó kérdésre koncentrálni, kiemelve, hogy a vádlott milyen szélsőjobboldali pártokban tevékenykedett, majd megteszi indítványát: „Indítványozom a terhelt előzetes letartóztatásának fenntartását. A megidézendők jegyzékét a vádirat végén közlöm. Indok: A nyomozás adatai alapján a vádiratom indítványi részében körülírt tényállás állapítható meg. Az ekként elkövetett cselekmény a vádiratom indítványi részében meghatározott bűncselekményt megvalósítja. A terhelt ténybeli beismerésével és megidézni indítványozott tanúk vallomásaival a vád tényállása bizonyítható. A vádemelés tehát indokolt. A terhelt előzetes letartóztatását azért kell fenntartani, mert a kiszabandó büntetés előrelátható nagyságánál fogva megszökésétől alaposan tartani kell. Vitéz nagybányai Horthy István irodalmi és tudományos nagydíjnak alapítási tervezetét nem teszem vád tárgyává, mert bár a mű szélsőjobboldali irányú, de csak tervezet és nem állapítható meg, hogy ki kapta meg. A gyanúsított ellen vagyoneklobzás kimondását indítványozom. Dr Resofszy vezető népügyész.” A beidézendő hat tanú azonos a „Tanúvallomási jegyzőkönyvek” címszó alatt felsoroltakkal.

Matolcsy Mátyás válasza a vádiratra.

A vádiratra Matolcsy Mátyás 46 oldalas összeállításban reagált, ennek teljes szövege a 3. Mellékletben található meg. A válasz lényege annak a bemutatása volt, hogy minden esetben az idézett egy-két mondatot kiragadták a szöveggörnyezetből, az egész beszéd lényegi tartalmából és így megváltozott értelmet, irányultságot adtak neki. Két példán keresztül jól érzékelhető ez a jelenség.

1. példa: hivatkozik a vádiratból – itt is idézett pontra (lásd a „Háborús bűnöség” alatt vastagon kiemelve) majd ezt írja: „A vádirat idézett összefoglalása inkriminálja, hogy beszédemben megemlékeztem a német nemzeti szocializmusról és a fasiszmusról, amelyek lehetővé tették, hogy Magyarország követeléseinek egy részét visszaszerezze. Parlamenti beszédem idevonatkozó része azonban hű közlésben a következő képen hangzott: „Tisztelt Ház! Magyarország a jelenlegi háborús konfliktusban nehéz helyzetbe került. A háború utáni húsz év alatt külpolitikai vonalvezetésben nem sok lehetőség volt, nyilván csak az, hogy a legbensőségesebb baráti jó viszonyt kell fenntartanunk mindazon népekkel és hatalmakkal, amelyek a Versailles-i és Trianoni békekötést ránk kényszerítő népekkel és hatalmakkal szemben állnak. Ez volt a háború utáni húsz év magyar külpolitikájának alaptétele és ebből fakadt a német-olasz- magyar külpolitikai vonal. De azt is ki kell jelentenünk és le kell szögeznünk éppen nekünk, akik erőteljesen fajmagyar alapon állunk, hogy a német nemzeti szocializmus feszítő ereje nélkül a trianoni béke bilincse nem pattant volna le a megalázott népek

⁸ A nép, népellenség a zsidóság, zsidóellenesség kifejezése volt ezekben a perekben

nyakáról. Amikor ezt leszögezzük, nem mulaszthatjuk el, hogy Magyarország nagy barátjának, Mussolininak örök hálát ne mondjunk, mert az ő nagy bölcsesége tette lehetővé, hogy ezeknek a feszítő erőknek a hatására Magyarország régi követelésének legalább egy részét visszaszerezhesse.” Parlamenti beszédemben tehát szokatlan őszinteséggel mondtam meg, hogy Olaszországnak köszönhetjük, hogy a német feszítő erőt Magyarország számára hasznosítani lehetett. A szovjet-orosz kérdéssel kapcsolatban mondtak indító okáról a vádirat egy szót sem szól. A jelzett beszédben ugyanis a következő áll: „Szomorúan tapasztaltam kárpátaljai utam alkalmával ilyen jelenségeket. Hoztam magammal egy orosz röpcédulát, amelyet százezer számra szórtak szét a kárpátaljai falvakban. Ennek szószerinti fordítása a következő: „Kárpátalja megölt orosz népe! Eljött az idő, amikor te, meggyötört orosz nép köteles vagy magadról lerázni az ezeréves magyar jármot. Eljött az idő a szabad lélegzésre, itt van az idő a leszámolásra a szívtelen magyar rablósággal. Ki kapával, kaszával, ki fegyverre, üzük és hajtsuk ki az ellenséget a mi földünkről. Hátad mögött áll őrt a te régi barátod, Szovjetország!” Ezek után érthető a szovjet kérdéssel kapcsolatban tett és inkriminált megjegyzésem, ez időben ugyanis Magyarország diplomáciai, sőt úgynevezett baráti viszonyban volt a Szovjetunióval. A parlamenti atmoszférára jellemző, hogy az én felszólalásom előtt fél órával néhai Bajcsy Zsilinszky Endre – az új demokratikus Magyarország nagy hőse – az alábbiakat mondta: „T. Ház! A közelmúlt hibáira én itt nem akarok rámutatni, csak egy dologra kívánok utalni, arra a bizonyos túlságos antibolsevista agitációra, amely itt pár esztendővel ezelőtt folyt. Én azt nem helyeselttem akkor, mert nem láttam az akut bolsevista veszedelmet, most azonban a mi pártunk kifejezésre kívánja hozni, hogy változatlanul antibolsevisták vagyunk. Mi magyarok egyéniségünk-nél fogva antibolsevisták... antibolsevista felfogásunkról sohasem fogunk lemondani... Egyébként, Tisztelt Ház! Bizakodásunk nem csak önmagunkból fakad, hanem az események számunkra kedvező fordulatából is. A mi két nagyhatalmi barátunk közül az egyik háborúban van, a másik – Olaszország – nincs A napokban a Frankfurter Zeitung egy cikkében elismerte Olaszország vezető szerepét Délkelet-Európában. Az események úgy haladnak, hogy Olaszország erőteljesebben szólhat bele a térség, a Balkán sorsába. Ezt mi magyarok csak a legnagyobb örömmel és elégtétellel fogadjuk.”

2. példa a népellenesség témaköréből vett vádirati pontjára mutat egy „feldolgozást”. A „Vádirat” II. pontjában (népellenes vádak) vastagon kiemelt állítására Matolcsy a következőket írja:”A vádiratban itt felhozott parlamenti beszédem terjedelme 610 sor, amelyből a vádirat 9 sort ragad ki. Mielőtt a beszéd egyes összefüggő részeit szó szerint közölném, hangsúlyoznom kell, hogy a beszédben egyáltalán nem hangzott el a „zsidóság mozgékony, ’ubi bene, ibi patria’ kitétel. És most idézet a beszédből:

„Az elmúlt század gazdasági liberalizmusának számlájára igen sok nagy értéket, az egész civilizáció fejlődését, a nagyvárosok kiépülését, az ipar és a kereskede-

lem kiépítését írhatjuk. De ugyanennek a liberális gazdasági felfogásnak a szám-láját terheli az a szörnyű faji mérleg, amely a háború kitörése előtti években elő-állt, s amely azt mutatja, hogy másfél millió magyar paraszt kivándorlása idején – háromnegyed század alatt – közel egymillió zsidó vándorolt be ebbe az or-szágba Romániából és Galíciából. Ez a faji mérleg: másfél millió magyar pusztulása és egymillió zsidó megerősödése az a súlyos probléma, amely elől kitérni többet nem lehet. Kénytelen vagyok idézni Szekfű Gyula kitűnő történelemíró már említett munkáját, amely pontosan és objektíven megállapítja, hogy a zsidó-ság térhódítását éppen a magyar arisztokrácia tette lehetővé és biztosította... A zsidóság esetében nem vallásfelekezetről, hanem fajról van szó. Kérem, itt idéz-nem kell a legkitűnőbb tudósokat, Méhely vagy Orsós professzorokat, akik be-bizonyították, hogy fajok vannak, még ha keverték is. Megállapították, hogy épen a zsidó az a fajta, amely nem keveredik, asszimilációja lehetetlen. De a professzoroktól függetlenül a Cionista Mozgalom – amely zsidó faji alapon áll, és amit a magyar származású világhírű Hertz indított el – nemzeti alapon kívánja Palesztinát a zsidóság nemzeti államává kiépíteni. És a legutóbbi sajtó megnyil-vánulások is arról számolnak be, hogy az Európában élő zsidóság 60%-a Palesz-tinába akar kivándorolni. A 12 tagú Zsidó Világbizottság bécsi értekezletén Stöcker Lajos a hivatalos magyar zsidó szervezetek képviselőjében hangsúlyoz-ta, hogy a magyar zsidóság 77,5%-a kivándorlásra készül, nem asszimilációra... Az ország nemzeti jövedelméből a zsidóságnak legkevesebb 30% jut, a nemzeti vagyonnak 20-25%-a van a kezében ennek az 5,1%-os rétegnek. Ez az a súlyos tény és valóság, amely előidézi azt az óriási feszültséget, amely ma az ország-ban, a politikai életben tapasztalható. Állítom, hogy ezért álltak elő 2-3 millió pengős jövedelmek, miközben Borsod megyében barlanglakók élnek... Meg va-gyok győződve arról, hogy a problémát kevésbé oldja meg, ha néhány ezer kicsi zsidó tisztviselő, vagy még ha nagyobb tisztviselő helyébe mások fognak kerül-ni. Nem ez a probléma megoldása, hanem az, hogy a nemzeti vagyon kezelése, diszpozíciója a nemzeti érdekek irányába állíttassék át.”

A fentiekben bemutatott két példa jól szemlélteti azt, ami az egész vádiratot jel-lemzi. Az összes többi vádpontra hasonlóan válaszolt Matolcsy az írott védeke-zésében. Akit mélyebben érdekel a kérdés, meggyőződhet erről a mellékletek-ben szereplő Vádirat és Válaszok a vádiratra dokumentumok összevetéséből.

Major Ákos intervenciója

Két dokumentum kapcsolódik Major Ákos – a budapesti Népügyészségen lévő – miniszteri tanácsoshoz a periratok között, mindkettőt ő írta alá. Mindkettő jel-lemző az akkori – demokratikus!! – viszonyokra. (Itt érdemes megjegyezni, hogy Major Ákos a „fasiszta Horthy rendszer” hadbírója volt, beleértve a nyilas puccs utáni időszakot is. 1945 januárjában „igazolt” át a népi demokratikus ol-dalra öccse, a közismert baloldali színész, Major Tamás „segítségével”)

Az egyikben válaszol dr Tucsek tanácsvezető népbíró 1946. március 30.-i levelére, amelyben Matolcsy Mátyás munkásságára vonatkozó eredeti dokumentumokat kér az április 9.-én tartandó tárgyalásra. Az április 1.-i válasz „... az illetékes szervek értetlensége következtében osztályom csak igen kevés példányt tud beszerezni a szükséges könyvekből és sajtótermékekből. Most oly sok tárgyaláson szükségesek ezek egyidejűleg, hogy osztályom szinte ki van fosztva. Soha egyetlen népügyész vagy bírói tanács az elvitt példányokat vissza nem küldi, úgy hogy kérésének sajnálatomra nem tehetek eleget.”

Matolcsy Mátyás is nehezményezte védekezése kapcsán, hogy felkészüléséhez kért iratokat nem kapott meg.

A másik dokumentumhoz érdemes egy kronológiai sorrendet rögzíteni: Matolcsy Mátyással kapcsolatos rendőrségi nyomozás 1945. október 23.-án már folyt, az is biztos, hogy a Budapesti Népügyészség 1945. október 30.-án már foglalkozott az ügyel. (Major Ákos a Budapesti Népügyészség szervezetében tevékenykedett) Az elkészült vádiraton szereplő dátum 1946. február 20. Egy kísérőlevélből kiderül, hogy a Népügyészség február 22.-én átküldte a vádiratot a Budapesti Népbírósághoz. Major Ákos március 28.-án írt egy azonosíthatatlan státuszú levelet: „T. Népbíróság! Matolcsy Mátyás ügye. A nyomozás kiegészítése képen a következőkre hívom fel a figyelmet:” (s jön a három és fél oldalas levél). Március 29.-én megtartja első tárgyalását a Budapesti Népbíróság. Major Ákos április 1.-én azt írja a bíróságnak, hogy nem tud dokumentumokkal szolgálni (lásd fentebb). Április 9.-én van a második tárgyalási nap.

A levél maga egy összefüggéstelen – bár nem vagyok jogász, azt mégis látom – jogilag értelmezhetetlen, félmondatos idézetekkel vádaskodó röpirat. Néhány példa, idézet:

- Az Új Európa 1942. VI. számában kifejtette, hogy a tengelyhatalmak ipari teljesítménye nagyobb, mint a szövetségeseké.
- 1938. IV. 29.-én radikális vagyonreformot követelt a zsidók ellen.
- 1939. VII. 2.-án a Goldberger céget támadta hamis adatokkal
- 1939. III. 10.-én azt mondta, olyan légkör kell, hogy a zsidók ki akarjanak vándorolni
- Magyarország Útja 1943. I. 21. számában: Európa szabadságharcában részt vesz a földrész csaknem valamennyi nemzete

És így tovább, és így tovább... Érdemes kiemelni Major egyik feljegyzését: 1939. I. 8. Matolcsy vezércikke: Iránytű. „Egy sajnálatos hiánya van a zsidótörvénynek, hogy a földkérdésről nem tesz említést. A zsidótörvény addig nem teljes, amíg zsidónak földbirtoka lehet.” És itt jön Major: „Ezt nem tanácsos inkriminálni, mert ilyen alapon Veres Péter ellen is eljárást lehet indítani.” Szép! Demokratikus igazságszolgáltatás

NÉPBÍRÓSÁGI TÁRGYALÁSOK

Elsőfokú tárgyalás

Elsőfokon a Budapesti Népbíróság három tárgyalási napot tartott, az elsőt 1946. március 29.-én, a másodikat április 9.-én, a harmadikon, április 10.-én az ítélet kihirdetése történt. Mindkét tárgyalást dr. Tutsek Gusztáv tanácsvezető bíró vezette, a népbírókat a Független Kisgazdapárt, Magyar Kommunista párt, Szociáldemokrata párt és Nemzeti Parasztpárt (koalíciós pártok), valamint a Szakszervezeti Tanács delegálták. Az ügyészséget dr. Acél Endre népügyész képviselte, a védelmet dr. Holló Géza kirendelt ügyvéd látta el. Mindhárom tárgyalási napról külön jegyzőkönyv készült, az elsőről 7, a másodikról 15 oldalas.

Az első tárgyalási nap viszonylag rövid: a személyes adatok egyeztetése után a vádirat ismertetése következett. Matolcsy kijelentette, hogy a vádat megértette, de nem érzi magát bűnösnek. Beszédében, írásaiban sehol sem szegett törvényt. „Ellenem, mint politikus ellen a legfontosabb vád az, hogy több pártban szerepeltem... Célkitűzésemben segítséget csak az ellenzékkel való együttműködésben remélhettem, így kerültem össze szélsőjobboldali nyilasokkal is... Életem fő célja a földbirtok probléma volt.” Ismertette politikai pályafutását, azt az országos hangulatot – a Trianon utáni általános revíziós elvárások, követelések – amely alapvetően meghatározta a politikai életet. Elismerte, hogy követelte a zsidó birtokok felosztását, de együtt az egyházi és az arisztokrácia birtokaival. A német vereséget 1943 előtt nem láthatta, mert 1939-41 években érvényben volt a német-szovjet szerződés, a német villámháborúk sikeresek voltak és Amerika is csak 1942-ben kapcsolódott be a háborúba és katonailag akkor is csak a Csendes óceáni térségben, Japán ellen.

A bíróság kijelölte az új tárgyalási napot, elrendelte a tanúk beidézését. A védelem is kérte további hat tanú meghallgatását.

Második tárgyalási napon a beidézett tanúk közül kettő nem jelent meg. A tanúk kihallgatására került sor (addigra Szálasit és Bakyt már kivégezték). **Kovács Imre** vallomásából néhány mondat: „Az akkori rendszernek legerősebb bástyája a nagybirtok volt, s aki ezt támadta, az egész rendszert támadta. A vádlott bátran vette fel a harcot a nagybirtok ellen, olyan erővel, mint előtte senki más. Életének centrális problémája volt a földreform, szerelmese volt a magyar földnek. Mániával kereste azt a pártot, ahol ezt megvalósíthatja... Megítélésem szerint a vádlott nem karriervadászat céljából változtatott pártokat, hanem kizárólag ezért.... Darvas Józseffel, Erdei Ferencsel, Veres Péterrel és velem együtt indult a vádlott, míg mi megmaradtunk irodalmi síkon, a vádlott politikai vonalra vitte az agrár kérdést... A vádlottat soha nem tartottam nyilasnak, s ezt megírtam

egyik könyvemben is... A vádlottat nem ismertem németbarátnak. 1938-ban úgy nyilatkozott, hogy nagyon súlyos következményei lesznek a német lépésnek, de taktikai okokból a németek mellett kell nyilatkoznia... A zsidókérdés tekintetében 1935-ben az volt a helyzet, hogy a zsidóság felső rétegei egyáltalán nem voltak elválasztva az akkori rendszertől. Köztudomású, hogy a GYOSZ (Gyár-
iparosok Országos Szövetsége) finanszírozta Gömbös választásait. Amikor 1944-ben egymás után jöttek a zsidók ellen kiadott rendeletek, a gazdag zsidók elsősorban saját bőrüket mentették és nem törődtek szegényebb sorstársaikkal.”
Dr Varga István – a vádlott szempontjából pozitívan – kicsit kiegészítve korábbi vallomását ismételte meg. **Hubay Kálmán, dr Szentkirályi Miklós és gróf Serényi Miklós** tanúk is korábbi vallomásaikat ismételték meg. Mindnyájan kiemelték, hogy Matolcsynak a földreform volt a központi kérdés, a zsidókérdésben a földbirtokos és vagyonos zsidóság ellen irányultak felszólalásai. A népügyész javaslatára a bíróság elrendelte **Györgyei Lajos** tanú meghallgatását, aki elmondta, hogy míg ő munkaszolgálatos volt, Matolcsy interpellált vele kapcsolatban, a parlamentben. Tőle 932 katasztrális holdat, bátyjától 1800 holdat koboztak el, ebből a vádlott 70 hold szőlőt kapott, amiért cserébe 10-15 holdat adott ingatlanából. A vádlott és védője eredeti adásvételi szerződéssel bizonyították, hogy 20 hold szőlőt és 70 hold külső nádat kapott, amiért 47 hold belsőséget, ebből 20 hold gyümölcsöst adott cserébe. **Zsemlye Gyula** vallotta, hogy zsidó származása miatt 5 hold földjét el akarták venni, ekkor fordult Matolcsyhoz (képviselőjéhez) aki elintézte, hogy földje megmaradjon. („pedig nem is szavaztam rá”). **Szabó Ferenc** lakatosmester – korábban négy évet ült kommunista tevékenysége miatt – vallotta, hogy két barátját, akik szintén kommunisták voltak, kérésére a vádlott kiszabadította az internálásból. „Amikor kérdeztem tőle, mért haragszik annyira a zsidókra, azt felelte, hogy neki a kis, Király utcai zsidó szatócs a testvére, neki a Goldbergerekkel, síberekkel, bankárokkal van problémája.”

A tanúk meghallgatása után a tanácsvezető berekesztette az ülést, bejelentette: ítélethirdetés a következő napon április 10.-én lesz.

Harmadik tárgyalási napon a „tanácsvezető bíró kihirdette a külön íven szerkesztett és csatolt ítéletet.” Az ügyészség súlyosbításért, a vádlott enyhítésért jelentett be fellebbezést. A népbíróság a bejelentett fellebbezést elfogadta.

Első fokú ítélet.

Az ítélet N6. XII.905/1946/8 hivatkozási számmal szerepel, 9 gépelt oldal (ritka sorral). 1946. április 10. dátummal, 6 népíró és hetedikként dr. Tutsek Gusztáv tanácsvezető bíró aláírásával hitelesítve. Az ítéletben - amelynek teljes szövege a 4. Mellékletben található - „A Népbíróság Matolcsy Mátyás vádlottat bűnösnek mondja ki az 1945 évi VII.t.c.-vel törvényerőre emelt Nor.15. paragrafus

1. pontjába, a 15. paragrafus 4. pontjába és 17. paragrafus 2. pontjába ütköző 1-1 rb. Népellenes büntetben ...összfőbüntetésképpen kényszermunkára ítéli, amelynek legrövidebb időtartamát 10, azaz tíz évben állapítja meg. Mellékbüntetésképpen vádlottat politikai jogainak 10, azaz tízévi időtartamú felfüggesztésére, valamint feltalálható egész vagyonának elkobzására ítéli... A Népbíróság Matolcsy Mátyás vádlottat az Nbr.11. paragrafusának 6. pontjába ütköző háborús büntett miatt emelt vád alól a Bp. 326 paragrafus 2. pontja alapján felmenti.”

Az ítélet „Indoklás”-ának első részében részletesen leírják (megállapítják) Matolcsy Mátyás különböző pártokba való be és kilépésének tényét 1935 és 1943 közötti időszakban, amelyek között több szélsőjobboldali párt volt, többek között a Szálasi vezette Nyilaskeresztes párt is. „A vádlottnak azonban a földbirtok-reform kérdésében elfoglalt intranzigens⁹ álláspontja miatt, amely nyilván sértette a Nyilaskeresztes pártban is helyet foglaló feudális földesurak érdekeit, a pártnak és a vádlottnak a viszonya romlani kezdett, mígnem is a kormányzó helyettes választásakor a vádlott szembehelyezkedik a Nyilaskeresztes pártnak e kérdésben elfoglalt álláspontjával... és ennek következtében a vádlott 1942 év elején kilépett a Nyilaskeresztes pártból”.

„A vádlott részt vett ... az u.n. I. zsidótörvény... javaslat tárgyalásán... s azon körülmény, hogy ő nem szavazta meg a zsidótörvényeket, mert kevesellte az intézkedések súlyát, nem eshetik a vádlottnak javára, s így nem mentesülhet csupán ezen tény folytán cselekményeinek következményeitől, mert ha a vádlottnak felszólalásait figyelembe vette volna a törvényhozó testület, akkor még súlyosabb természetű intézkedések születtek volna”... „Nem vitás, hogy a vádlottnak tevékenységében felismerhető egy bizonyos szociális elgondolás, amely különösen a földbirtokreform keresztülvitelében, illetve annak megvalósítása érdekében elmondott beszédeiben nyilvánul meg, azonban a vádlottnak tudnia kellett azt, hogy a földbirtokreform keresztülvitelét és az ország szociális átalakulásának érdekeit a magyar politikai pártok közül egyedül és kizárólag a Szociáldemokrata párt képviselte¹⁰ töretlenül s mégis éppen a vádlott volt az, aki ezen szempontok figyelmen kívül hagyásával maga sürgette és követelte a Szociáldemokrata párt felszámolását”...

„A Népbíróság az ügy elbírálásánál nem vette figyelembe Kovács Imre vallomását, mert a Népbíróság felfogása szerint vádlottnak a földreform kérdésében folytatott működése semmi esetre sem lehetett olyan mérvű és olyan eredményű, hogy lehessen nyugodt lélekkel mondani, hogy a földreformnak a jobboldali kormány bukása után történt megvalósulása a vádlott működésének eredménye, akárcsak részben is. Az való, hogy vádlott káros működésén kívül erős harcot folytatott a földbirtokreform érdekében, de munkája és igyekezete az eredmény szempontjából semmit nem hozott, s az a tény, hogy a földbirtokreform a jobboldali irányzat bukása után megvalósult, a kapitalizmus is a feudalizmus Ma-

⁹ Megalkuvást nem tűrő

¹⁰ Elképesztő megállapítás egy bírói ítéletben

gyarország területéről eltűnt, az kizárólag a felszabadító hadsereg és ennek nyomában a magyar demokrácia vívmánya.”

„...A Népbíróság súlyosbító körülménynek vette azonban azt, hogy a vádlott ezen szociális kereteken kívül a nép egyes rétegei és a demokrácia ellen olyan kíméletlen harcot folytatott, amely nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a későbbi események során ugyanezen néprétegek ellen, melyeknek jogfosztását és kitelepítését szorgalmazta, a legszörnyűbb üldöztetések és szenvedések következtek be, amelyek nyilvánvalóan a vádlott működésének is következményei voltak.” Ennek ellentmond a következő megállapítás: „A Népbíróság az enyhítő és súlyosbító körülmények gondosan mérlegelése után és annak figyelembevételével, hogy a vádlott 1942-ben a nyilaskeresztes pártból kilépett és a későbbi események során, amikor a nyilaskeresztes párt a hatalmat átvette és a gyűlölet és erőszakoskodás a tetőfokát elérte a vádlott már politikailag aktív szerepet nem játszott, sőt a német megszálláskor a politikából teljesen visszavonult...”

A háborús bűnösség kérdésében „... a Népbíróság felfogása értelmében a vádlottnak beszédeiben és írásaiban a háborús uszítás, mint ilyen nem ismerhető fel, azt a Népbíróság a nép és demokráciaellenes uszítás fogalma alá vonta és így a vádlottnak az Nbt 11§-ának 6. pontjában meghatározott háborús bűntett miatt emelt vád alól a Bp. 326 §-ának 2. pontja értelmében felmentette.”

Matolcsy Mátyás fellebbezése

A fellebbezés 8 gépelt oldalból és 5 oldal kézzel írott statisztikai feldolgozásból áll (lásd 5. Mellékletben). Az anyag a háborús bűnösség kérdését csak röviden érinti, helyeselve azt, hogy az alól a vádpont alól felmentették, mivel ilyen tevékenységet nem folytatott. A fellebbezés jelentős terjedelemben foglalkozik tevékenységének politikai pártkereteivel, párt váltásaival, mivel az ítélet indoklásában ez a kérdés nagy súlyt kap, és „egyéniségemet téves világításba helyezi.” Részletesen kifejti, hogy politikai mozgásait mindig a földreform magvalósítása irányította. Aláhúzta: „Álláspontom szerint egyébként is nem az a fontos, hogy egy politikus politikai célkitűzéseinek és elveinek állandó fenntartása mellett a pártkereteket a keresztülvitel érdekében változtatja, nem ez ítélandó el a politikusban, hanem az, ha politikai elveit és célkitűzéseit cseréli fel. Nem a keret, hanem a tartalom a lényeg. A tartalmat, elveimet és politikai célkitűzéseimet sohasem adtam fel, mindenkor és minden pártban a radikális földbirtokreform megvalósításáért és a magyar parasztság szociális jólétbe emeléséért harcoltam.” Kitér a fellebbezése a Nyilaskeresztes párthoz és Szálasihoz fűződő viszonyára. „Miután azonban köztudomású volt, hogy nem vagyok nyilas érzelmű – amit egyébként gróf Serényi Miklós és Kovács Imre tanúvallomásai is megerősítettek – általános bizalmatlansággal fogadták a pártban működésemet... Közben a párttal szemben jelentkező aggályaim mind fokozottabb mértékben nyertek beigazolódást, a párt vezetésében tapasztalt helytelen célkitűzések, a képviselők-

nek kiadott parlamenti beszédanyagok, a párt erőszakos fellépései... amelyek megérlelték bennem azt az ösztönös megérzésemet... hogy ebből a pártból feltétlenül ki kell lépnem.” Részletesen vizsgálja a zsidó kérdésben játszott szerepét. „Téves az a megállapítása az ítéletnek, amely szerint a szélsőjobboldali beállítottságom következtében ugyanolyan harcot indítottam és folytattam a zsidóság ellen, mint amilyen harcban küzdöttem a feudalizmus és a nagybirtok rendszer ellen a nép érdekeinek védelmében.” A kézzel írt statisztikai feldolgozásban összegyűjtötte összes irodalmi, publicisztikai művét (könyvek, szakmai kiadványok) és a parlamenti beszédeit (1935-től), ezeket terjedelmük alapján összegezte a munkák tematikája szerint (lásd a 3. Mellékletben). Az irodalmi tevékenysége:

Műszaki és közgazdasági munkák	181 old	8,7%
Közgazd.-statisztikai tudományos munkák	1114 old	53,2%
Agrárpolitikai könyvek	964 old	36,6%
Zsidókérdéssel kapcsolatos statisztikák	<u>32 old</u>	<u>1,5%</u>
	2091 old	100,0%

Parlamenti beszédei (95 db szerepel a felsorolásban) a Parlamenti Naplóban 662 oldal terjedelmet jelentenek. A terjedelem alapján kimutatott, témakörök szerinti részarányok:

Földkérdés	68%
Agrárszociális problémák	13%
Adó és egyéb gazdasági kérdések	11%
Egyéb (íróper, összeférhetlenség)	5%
Külpolitika	1,5%
Zsidókérdés	1,5%

„A zsidó vonatkozású beszédek, illetve megjegyzések terjedelmét a nyomozati iratok mindössze 10 oldalban gyűjtötték össze.” A 95 felszólalás közül csak 7-nek a címében jelenik meg zsidó kifejezés. (Ettől még persze több felszólalásban jöhetett elő a zsidó kérdés más cím alatt, de a számok így is beszédesek). A kimutatások nem terjednek ki az újságokban megjelent cikkek tartalmára, tematikájára.

„Nem tagadom, az volt a felfogásom, hogy a nagybirtokok közül teljesen mindegy, hogy főúri szabadforgalmú, hitbizományi kötött nagybirtokról, vagy éppen zsidó nagybirtokról vagy részvénytársasági nagybirtokról van-e szó, mert minderre csak a magyar parasztságnak van joga. Felszólalásaimban aránytalanul kevesebbet foglalkoztam a zsidó birtokokkal, mint amit az igénybeveendő nagybirtokokhoz való arány alapján beszélnem kellett volna. Természetes azonban az is, hogyha a kormány a földkérdés megoldását a zsidó nagybirtokokkal akarta kez-

deni, azt az elhatározást csak azért, mert zsidó birtokokról volt szó, nem utasíthattam vissza, de a kérdés tárgyalásánál leszögeztem: «Én, akit ország-világ előtt földosztónak kiáltottak ki, kijelentem, hogy egyenesen helytelennek tartom a birtokpolitikának ilyen vitelét, mert az egy-két holdas juttatás lehet pillanatnyi kielégítés, lehet politikai feszültség levezetése, de nem agrárpolitika. Ez ellen tiltakozom».”

Végül összegzésként megállapítja: „Soha, sehol nem mondtam egy olyan beszédet, soha sehol nem írtam olyan újságcikkeket, amelyeknek célja vagy intenciója a fentebb körülírt cél elérése lett volna. Ez soha nem volt szándékomban, ennek elérésére irányozott szándék mindig hiányzott belőlem, s éppen ez a magyarázata annak, hogy 662 oldalnyi parlamenti beszédeimből mindössze 10 oldalnyit tudott összegyűjteni a vád inkriminálás céljából, ami beszédeim 1,5%-át teszi ki. Minden megnyilatkozásomnál egy szempont vezetett, a radikális földreform keresztülvitelének propagálása s minden más huszadrendű kérdés volt előttem. Méltóztassék ezt a körülményt ügyem elbírálásánál mérlegelés tárgyává tenni.”

Másodfokú tárgyalás

A vádlott fellebbezését tartalmazza az iratgyűjtemény, a népfőügyészségét nem. Egy kis feljegyzés található csak részükről 1946. július 19.-i dátummal: „A Budapesti Népbíróság részéről elítélt, illetve felmentett dr. Matolcsy Mátyás elleni büntető ügyben a népügyész részéről bejelentett fellebbezést fenntartom és az összes iratokat átteszem a Népbíróságok Országos Tanácsához. Főtárgyalás tartását kérem” (olvashatatlan aláírás)

A fellebbviteli főtárgyalást Budapesten 1946. október 28.-án, november 2.-án és november 11.-én tartotta a Népbíróságok Országos Tanácsa (NOT), a harmadik napon megtörtént az ítélethirdetés. Az első két tárgyalási napon a tanácsvezető bíró dr. Szabó Mihály volt a Nemzeti Parasztpárt képviselőjében, a harmadikon dr. Bojta Béla a Szociáldemokrata párt részéről. A tanácsvezető bíró mellett további négy „szavazó” bíró alkotta a bíróságot a pártok képviselőjében. A népfőügyészséget mindhárom napon más személy képviselte. Az ülésekről készült jegyzőkönyvek hivatkozási száma: NOT I.-5409/1946/13. A jegyzőkönyvek semmitmondóak, az összesen kilenc lapból három a jegyzőkönyv nyomtatott első oldala (kitöltendő formanyomtatvány) a résztvevők felsorolásával. A nyomtatott fedőlapok szabványosított, kipontozott helyeinek kitöltésén túl 47 kézzel írott, az ügyhöz tartozó sor rögzíti csak a tárgyaláson történeteket, elhangzottakat. Egy oldal a védőügyvéd által becsatolt orvosi igazolás.

Az első napi jegyzőkönyvhöz kézzel hozzáírt teljes szöveg az alábbi: a „Népfőügyész-helyettes a fellebbezést indokoltan fenntartja.” „A védő a fellebbezést és az elsőfokú bejelentett semmisség okait fenntartja, részletesen indokolja. A büntetés enyhítését, kényszermunka helyett börtönbüntetés alkalmazását kéri, tekintettel a vádlottnak a csatolt orvosi bizonyítványából kitűnő betegségére. Végül a

vagyonekobbzás mellőzését kéri.” „A vádlott az utolsó szó jogán: A földreform mielőbbi megvalósítása volt a célom. Ennek elérése végett küzdöttem 10 éven át, ezért csatlakoztam több párthoz, többek között a Nyilaskeresztes párthoz is, mert azt reméltem, hogy a párt segítségével tudom elérni élelcélomat. A munkaszolgálatos tábor elleni felszólalásomban – mint nagykáta képviselő – helyi problémákat tettem szóvá. Tekintettel családomra a büntetésem nagyfokú enyhítését kérem.”

A második tárgyalási napról semmit nem rögzít a jegyzőkönyv, a harmadik tárgyalási napról a feljegyzések lényegében megismétlik az elsőben leírtakat. A harmadik tárgyalást dr. Bojta Béla vezette. A második tárgyalási nap végén rögzített, kézzel beírt „végzés” – amit Bojta tanácsvezető bíró írt alá, aki azonban nem szerepel a felsorolt bírók között, a tanácsvezető pedig dr. Szabó Mihály – a következőket mondja: „A Népbíróság Országos Tanácsa a vádlott részletes kihallgatását rendeli az összes ítéletbeli vádpontokra vonatkozóan, ezért a tárgyalás megismétlése vált szükségessé. Ehhez képest a tárgyalást – az idő előre haladt voltára figyelemmel – elnapolja s új határnapul 1946 évi november hó 11. napjának d.e. 9 óráját tűzi ki, amikor a vádlott elővezetését rendeli.”

Hogy ennek mi volt az oka, háttere, nincs rögzítve. Ennek ismeretében az első és harmadik tárgyalás szűkszavú jegyzőkönyveiből úgy tűnik, mintha megismételték volna az első tárgyalási nap történéseit. A tanácsvezető kihallgatja a vádlottat, a vádlott lényegében elmondja a védekezését, a népfőügyész-helyettes az előzőleg tett bejelentését fenntartja, a védő – ez az egyetlen új momentum – „becsatolja a Magyar Szemle 1941. júliusi számát, amelyből ismerteti Kovács Imrének a Nyilasok agrárprogramja című cikkét a vádlott tevékenységére vonatkozóan.” A korábban előadott kérelmét megismétli.

„A bíróság határozathozás céljából visszavonul... és zárt ülésben határozván... nyilvános ülésben kihirdeti a külön íven szövegezett ítéletet.” (Mindez formanyomtatott szöveg) Utána kézírással: „Tudomásul vették. Tárgyalás berekesztve. Kmft. Bojta tanácsvezető.”

Másodfokú ítélet.

Az ítélet – indoklással együtt – két gépelt oldal. (lásd 6. Mellékletben) Három, egymástól némiképpen eltérő változata van a birtokomban:

- Az eredeti gépelt szöveg egy vékony papíros, indigós másolata meglehetősen rossz állapotban. Ez valószínűen Matolcsy Mátyás példánya, amit felesége a dokumentum gyűjteménytől függetlenül őrzött meg. Ezen két dátum szerepel, 1946. november 11, mint a kihirdetés napja, majd láthatóan más géppel ráírva: „Ez az ítélet jogerős és végrehajtható. Budapest, 1946. december 2.”

- Ennek az eredeti ítéletnek egy másolata része a periratok gyűjteményének (számozott oldal), azzal a különbséggel, hogy a jogerőséget kinyilvánító utóirat nincs rajta, van viszont utólag begépelte 10 sor, amiben a vádlott háborús bűnösségét tovább részletezik. Arra semmi nem utal, hogy ezt a szöveget ki, mikor, miért írta bele később az ítéletbe.
- Az eredeti szövegről utólag készített gépirat, nem hitelesített másolat, ami nagyon jól olvasható. Ez sem volt része a hivatalos gyűjteménynek. Ezen a jogerőségi klauzula rajta van, az utólag ráírt ítélet kiegészítés nincs, ebből arra lehet következtetni, hogy a család készítette a másolatot.

Az ítélet nem kis meglepetésre jelentősen átírta az elsőfokú ítéletet:

„Az Országos Tanács az elsőfokú ítéletnek a cselekmény részét tartalmazó, a büntetés kiszabására is kiterjedő hatállyal a Bp. 385§1/6 pontja alapján megsemmisíti, vádlott vád tárgyává tett egész tevékenységét a Nr. 13§3. pontjában meghatározott háborús bűntettnek minősíti és a vádlottat ezért a Bt. 9 §-ának d. pontja alapján főbüntetésül 10 évi börtönre és a Bt. 1 § 6 és 8 pontja alapján pedig mellékbüntetésül ingatlan vagyონának elkobzására és politikai jogainak gyakorlásának 10 évi felfüggesztésére ítéli. Az előzetes letartóztatás időtartamát (1 év 1 hónap) a büntetésből letöltöttnek veszi...”

Az ítélet indoklásában is találhatók érdekes kitételek. A bíróság – a népügyészség fellebbezésére hivatkozva – „a törvényhozó felfogásának és a törvény értékelésének megfelelően a vádlott háborús és népellenes tevékenységét egységesíti és pedig azzal a törvényhellyel értékeli, amelyik a tevékenység jellegének leginkább megfelel és alkalmas arra, hogy magába olvassza a vád tárgyává tett tevékenységének elkülönítetten enyhébb magítelés alá eső összes mozzanatait.” „Az Országos Tanács... így találta, hogy a vádlott háborús és népellenes tevékenységét legjellemzőbben a Nr. 13§ 3. pontjára hivatkozással lehet kifejezni.”...”A népügyész fellebbezésének megfelelően ugyanebben a tényállásban érzékelhető a vádlott tevékenységének háborús színezete is, bárha a tevékenység egyes kiemelt mozzanataiban nem látszik a háborús célzat.”

Érdekes az alábbi okfejtés is: „Annak, hogy a vádlott már 1942-ben kilépett a Nyilas pártból és hogy 1943 után háborús és népellenes tevékenységet nem fejtett ki, legfeljebb csak abból a szempontból van jelentősége, hogy megszűnt-e a vádlott veszélyessége a demokráciára nézve, vagy sem. ... A cselekmény tárgyi súlyára nincsen kihatással, hogy milyen célokat kívánt a vádlott szolgálni, mert mit sem változtatott a vádlott a nyilas pártok későbbiek során tényleg megvalósult célkitűzésein. A vádlott egyéni érzelmei és elgondolásai mellékesek, mert ha voltak is ilyenek, nem ezeket, hanem a nyilas mozgalom céljait, hatalomra törését szolgálta.”

Ugyancsak figyelemreméltó érvelés az alábbi is:

„Az Országos Tanács figyelemmel arra, hogy a vádlott 1943 év után háborús és népellenes tevékenységet nem fejtett ki, a büntetési tétel alkalmazásának a legenyhébb büntetési nemet választotta, ennek leghosszabb tartamát szabta azonban ki, mert a vádlott személyes meghallgatása során az a meggyőződés alakult ki az Országos Tanácsban, hogy a szűk körű szemlélet alapján hevesen reagáló vádlott veszélyessé válhat a sok nehézséggel szembekerült demokráciára nézve.”

A fentebb jelzett – a periratok gyűjteményében található ítélet példányában található – utólag beírt szövegrész is a háborús bűnösséget igyekszik kiemelni, aláhúzni: „A vádlottnak a beszédeiben és megnyilatkozásaiban nyilvánvalóvá válik az is, hogy mint szélsőjobboldali politikus voltánál fogva állandóan tengelybarát politikát hirdet és a németek melletti kiállást és azok kiszolgálását sürgeti. Vádlott ennek folyamánya képen parlamenti beszédeiben erőteljesen kiáll annak érdekében, hogy a Szociáldemokrata pártot a kormányzat azonnali hatállyal tiltsa be...”

NÉHÁNY SZUBJEKTÍV GONDOLAT

A fentiekben leírtak megpróbálják Matolcsy Mátyás népbíróági perét – a rendezetlen periratok dzsungele alapján – tárgyilagos, kronologikus alapon, rendszerbe szervezve bemutatni a családi utókor számára. Még ebben a rendszerezett, csak a lényegre kiemelő formában sem könnyű olvasmány az összeállítás, amely megpróbál objektív lenni, a per menetét, hangulatát, lényegi elemeit bemutatni. Az iratokból kiemelt idézetek is ezt kívánják szolgálni, tudva azt, hogy minden kiemelés (illetve kihagyás) a torzítás veszélyével jár, és megjegyyezve azt, hogy egy iraton belül is sokszor található tényyszerűségében és/vagy logikájában ellentmondó megállapítás.

Az alábbiakban következő gondolatok már nem mentesek a szubjektivitástól, hiszen kilépnek az iratismertetés száraz keretéből és az elemzés mezejére kalandoznak. Persze az elemzés műfaja is lehetne objektív, de az én esetemben az objektivitást két szempontból is nehéz lenne védeni:

- A per vádlottja az Édesapám. Azt hiszem, ezt a vonalat nem kell tovább boncolgatnom.
- Az elemzésben az elemzett témakör elmélyült, alapos ismerete szükséges, tágabb összefüggések alkalmazása, esetünkben a korszak történelmi, társadalmi, politikai folyamatainak tudása. Ezek megszerzéséhez nekem nagyon sok kutatást kellett volna végezni, amit nem tettem meg (már csak azért sem, mert az első szempontot ezzel sem tudtam volna kompenzálni).

Így maradt az a lehetőség, hogy az elemzésemet főleg periratokon belül maradván végzem, figyelembe véve családi és személyes ismereteket, tapasztalatokat is. Először arról a témakörrel lesz szó, amivel kapcsolatban a vádirat megszületett:

a Nyilas párt, a zsidókérdés és a háború kérdésköre, majd a vádirat megalapozottsága és az ítéletek következnék.

A szélső jobb oldal, nyilas pártok.

Matolcsy Mátyás az 1935 –ös országgyűlési képviselő választáson lépett a politika porondjára független jelöltként, majd a Nemzeti Egység Párt (NEP, kormánypárt) tagja lett egy rövid időre, aztán ismét független lett. 1937-38 között a Kisgazdapárt tagja volt, de onnan is kilépett. Ekkor indult be az 1939-es – első titkos – választásra a felkészülés, amiben bizonyos előnyöket élveztek a legalább négy fővel rendelkező parlamenti pártok (frakciók), így Matolcsy négy képviselőtársával megalakította a Nemzeti Földműves és Munkáspártot. Ez formáció azonban nem volt hosszú életű, 1938 végén megszűnt és Matolcsy 1939 elején Nemzeti Front néven indult neki a választásoknak. A Nemzeti Front még a választások előtt egyesült a gróf Pálffy Fidél vezette öttagú Magyar Nemzeti Szocialista Párttal, Nyilaskeresztes Front néven, 10 fős tagsággal és közösen állítottak jelöltek Pest megyében (a Pálffy féle csoportosulás korábbi nyilas képviselőkből állt, köztük Baky Lászlóval). A választáson a Front a harmadik legerősebb ellenzéki pártként került be a parlamentbe (Nyilaskeresztes Párt 31, Kisgazda Párt 15 képviselője után 10 képviselővel.¹¹ Ebben az időben a Nyilaskeresztes Pártot Hubay Kálmán vezette, (Szálasi a börtönben ült) és kimondottan ellenséges volt a viszonyuk Matolcsyékkel. A Nyilaskeresztes pártból – amely ekkor vezető nélkül maradt, mivel Hubay mandátumát nem igazolta az országgyűlés – a választás után 8 képviselő átlépett az akkor már Matolcsy vezette Nyilaskeresztes Frontba. A Nyilaskeresztes pártot a teljes széthullástól az mentette meg, hogy 1940 szeptemberében Szálasi Ferenc kormányzói kegyelemmel kiszabadult a börtönből és azonnal megkezdte a párt újjászervezését. Ekkor a Front tagjainak többsége vissza akart lépni a Nyilaskeresztes pártba. Hosszú tárgyalások után 1940. október végén a Nyilaskeresztes Front egyesült a Nyilaskeresztes párttal, illetve Matolcsyék beléptek a nyilas pártba. Miután Matolcsy látta, hogy nem tud közös nevezőre jutni Szálasisal és a pártvezetéssel, egy év és négy hónap után (1942 februárjában) szakított a Nyilaskeresztes párttal és kilépett. Ezt követően már semmi köze nem volt a Nyilaskeresztes párthoz, a szélső jobbhöz. 1943 –ban belépett a Magyar Élet Pártjába (MÉP, kormánypárt), de abban már nem fejtett ki politikai tevékenységet.

Mindezeket azért volt célszerű így tömören összefoglalni, hogy ezek tükrében néhány kérdést feltegyünk, néhány gondolatot rögzítsünk:

- Az 1935 - 1942 években a magyar politikai életben – a parlamentben, mint ellenzék – a szélső jobb igen széles politikai spektrummal vett részt, politikai céljai, törekvései nagyon eltérőek voltak, gyakran éles szemben-

¹¹ Matolcsy önéletrajzából vett adatok

állás jellemezte őket. Érdekes lenne azt tudni, hogy az akkori politikai tudat hogyan azonosította a szélső jobbot. Azt tudjuk, hogy a mai hogyan teszi ezt és az is biztos, hogy a kettő között kevés az egyezés. (Akkor még azok a „hívószavak”, mint rasszizmus, fasizmus, náciizmus, holokauszt, stb. nem léteztek, illetve egészen mást jelentettek)

- Matolcsy Mátyás több politikai pártban, pártszövetségben fordult meg (hetet tartanak nyilván a független státuszán kívül). Nehéz ma megállapítani, hogy melyik sorolható ezek közül a szélső jobbhöz és valószínű, hogy a Nyilaskeresztes párt kivételével mind a többi vitatható, még pontosabban a két kormánypárt és a Kisgazdapárt vitathatatlanul nem az. Tehát párthovatartozás alapján nehéz egyértelműen kimondani, hogy Matolcsy politikai pályája a szélső jobbhöz kapcsolható, főleg tendenciájában nem igazolható ez az állítás, mert a végén a MÉP kormánypárt tagja volt, majd a német megszállás után (1944. március) teljesen kivonult a politikából.
- Matolcsy Nyilaskeresztes párttagsága rövid volt és konfliktusokkal teli. Hubay Kálmán korábbi pártelnök, Baky László és Szálasi Ferenc nyilas politikusok vallomásából is kiderül ez, önéletrajzából és fellebbezéséből pedig teljesen nyilvánvaló. Leírja, hogy minden ellenkezése ellenére politikailag „beszorult” ebbe a pozícióba, mert a földreform támogatását remélte és ígérték neki az egyesülésért. Amikor világossá vált számára, hogy ez hiú remény volt, kilépett. Mindezeket ismerve azt állítani, hogy ő – akarva vagy akaratlanul – részese volt a nyilas rémuralomnak, több mint tévedés.
- Politikai pályája – pártválasztásai – során egy 3-4 főből álló képviselő csoport tartott vele, követte őt (bátyja, Matolcsy Tamás, Paczolay György református lelkész, Tóth János, stb.), amely csoportnak alapvető politikai célja a radikális földreform végrehajtása volt. Ennek a csoportnak a (párt)politikai tevékenységét végig követve minden mondható, csak az nem, hogy a Nyilaskeresztes párt hatalomra jutásának előkészítője volt, vagy ahhoz hozzájárult.
- Matolcsy Mátyás (párt)politikai pályafutásának értékeléséhez egy dolgot világosan kell látni. Egy politikusnak – ha jó politikus, van egy politikai célja, amit el akar érni, meg akar valósítani. Ehhez támogatókra, szövetségesekre, „kritikus tömegre” van szüksége, amit a modern politika világában pártokban, pártszövetségekben találhat meg. Nagyon gyakran azonban a politikus célja nem esik egybe az őt „támogató” párt(vezetés) céljával. A fellebbezésben ő maga így ír erről a kérdéstről (fentebb is idézve): „Álláspontom szerint egyébként is nem az a fontos, hogy egy politikus politikai célkitűzéseinek és elveinek állandó fenntartása mellett a pártkereteket a keresztülvitel érdekében változtatja, nem ez ítéendő el a

politikában, hanem az, ha politikai elveit és célkitűzéseit cseréli fel...” Matolcsy Mátyás alapvető, legfontosabb célkitűzése a radikális földreform volt. 1935 –ben egyedül, függetlenként bejutott a parlamentbe és elkezdte szervezni maga köré a támogató erőt, a kritikus tömeget. Egyrészt úgy, hogy belépett olyan pártokba, amelyek programjának támogatását ígérték. Az 1939 –es választások után látni vélt egy „jó” lehetőséget: a Nyilaskeresztes párt vezetője, Szálasi börtönben ült, Hubay Kálmán vezetése alatt a párt bomlani kezdett. Először öt ember hagyta ott a pártot, akikkel megalapította a Nyilaskeresztes Frontot, majd 1940-ben újabb 8 képviselő csatlakozott hozzájuk, vezetése alá. Ez még nem volt a „kritikus tömeg”, de 18 képviselővel már súlya lehetett volna a parlamentben. Ekkor jött a fordulat, Szálasi kiszabadulása. Visszavette a Nyilaskeresztes párt vezetését és megkezdte annak újjászervezését. A korábban Matolcsyhoz csatlakozott embereket visszacsábította, sőt a Nyilaskeresztes Front Pálffy csoportja is az átlépést szorgalmazta. Ez azt jelentette, hogy a 18 fős Front egy hónapon belül 5 fős Matolcsy csoportra olvadt volna. „Az, amit akartam, tehát nem sikerült és 1940 őszén felcsapódó nyilas hullámot minden erőfeszítem ellenére sem tudtam többé elhárítani.” írja önéletrajzába. Ekkor indultak meg az egyesülési tárgyalások, mert Szálasi megígérte Matolcsynak, hogy a földreformot támogatják, a párt mezőgazdasági politikáját Matolcsy fogja meghatározni, ugyanakkor Szálásinak is jól jött a pártja gyarapodása és egy „nagy név” zászló alá állítása. Egy év alatt azonban kiderült, hogy a kezdetektől meglévő különbségek, gyanakvások, a kölcsönös bizalmatlanság nem csillapodott, hanem mélyült.

- A per egész folyamatán végigvonul egy összemosás – hogy ez mennyire szervezett, azt nem lehet megállapítani – aminek a lényege, hogy „Matolcsy Mátyás → szélső jobb → Nyilaskeresztes hatalomátvétel → rémuralom → zsidók kiirtása” lényegi azonosságúak. Ez az összemosás döntő szerepet játszott az ítélet kialakításában és indoklásában is. Ez az összemosás, ez a feltételezés azonban – pusztán a periratok gondos, higgadt áttanulmányozásából is kiderül – téves, nem igaz, nem bizonyítható. Matolcsy Mátyás politikai pályafutásának nagyobb, időben hosszabb szakaszát nem Nyilaskeresztes pártban töltötte, és amikor annak 16 hónapig tagja volt, folyamatos konfliktusai voltak a pártvezetéssel. És ki tudhatta 1940 októberében (amikor belépett a pártba), hogy mi lesz 1944 őszén?

Zsidókérdés, antiszemitizmus.

Előre szeretném bocsájtani, hogy nem kívánom azt állítani, bizonyítani, hogy Matolcsy Mátyás filozemita, zsidóbarát volt, sőt azt sem, hogy nem volt antiszemita. De itt is érdemes három kérdéskört megvizsgálni: mi volt a zsidókérdés

helyzete a két világháború között Magyarországon; mi volt Matolcsy Mátyás zsidóellenességének a lényege; és volt-e neki bármilyen szerepe az 1944 –es német megszállással kezdődő és októberi nyilas hatalomátvételben csúcspontú zsidóüldözésben.

- A zsidóellenes közhangulat a két világháború között jól kitapintható volt a magyar társadalomban és ez nem csak a szélső jobboldali pártokhoz, politikusokhoz volt köthető. (lásd a népi írók megnyilvánulásait, a falukutatók, konzervatív politikusok, a tudományos-művészeti élet jeles képviselőinek megnyilvánulásait. Ezekre gyakran és tételesen hivatkozik Matolcsy a védekezésében, így Szekfű Gyula, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Kovács Imre, Illyés Gyula, Veres Péter ma antiszemitának minősülő megnyilvánulásaira). Ennek okai messzire vezetnek, tisztázása a történészek feladata és nem is remélhető a közeljövőben, mert ez a kérdéskör a politika szintjén ma is tabu téma. A per irataiból kiolvasható néhány „magyarázat”: a zsidók meghatározó szerepe az 1919-es kommünben és vörös terrorban, fokozódó beáramlásuk Magyarországra és társadalmi beilleszkedésük lassúsága, hiánya (lásd a mai európai bevándorlási problémákat!), a nemzeti vagyon igen jelentős részének megszerzése, a vagyon révén társadalmi- gazdasági-politikai pozíciók (hatalom) megszerzése, a sajtó dominálása, stb. Mit jelentett e korszakban – a német megszállás előtt! – a zsidó kérdés megoldása? Természetesen egységesen elfogadott elképzelés, terv nem volt, éppen erről folyt a vita. Olyan elképzelések kaptak hangot, mint a nagy vagyonok (gyárak, bankok) államosítása, a zsidó földbirtokok (tulajdon vagy bérlet) felosztása a parasztság között, numerus clausus típusú korlátozások a felsőoktatásban, államigazgatásban, sajtóban, illetve kitelepítésük egy nemzetközileg létrehozott és garantált Izráel államba, stb. Megnehezíti a tisztánlátást e kérdéskörben az is, hogy a magyar zsidó Hertzl Tivadar által alapított cionista mozgalom is faji alapon követelte Izráel megalapítását, ahová a zsidóság 70%-a kész volt kivándorolni. Tagadták a magyarsággal való közösséget, asszimilációt, számukra épp úgy nemkívánatos volt a magyarokkal való házasság, mint fordítva. Két dolgot kell kiemelni és hangsúlyozni: nem volt téma ebben az időben a zsidóság fizikai likvidálása, és az államosítás, vagyon elvétel nem kómmünista módon került szóba, hanem kártalanítással, megváltással. A mai – nemzetközileg elfogadott és kodifikált – emberjogi szabályok, törvények ismeretében mindezek megkérdőjelezhetők. De hol voltak ekkor ezek a törvények? És csak halkán kérdezhető meg, hogy a háború után, a győztes demokratikus nagyhatalmak által elfogadott, jóváhagyott sváb, német, lengyel, magyar, stb. kitelepítések – mint végső megoldások – mik voltak? A népi demokráciákban az „osztályellenség” vagyonának elkobozása, kiszorítása az államigazgatásból, a felsőfokú oktatásból, a tudomány és kultúra területéről (én mindezt megéltem, elszenvedtem) mi volt?

- Matolcsy Mátyás a fentiekben vázolt nem túl zsidóbarát (zsidóellenes?) társadalmi közhangulathoz egy ponton csatlakozott aktív, kezdeményező módon: a zsidó földbirtokok (tulajdon és bérlet egyaránt) elvétele és szétosztása a magyar parasztság között egy radikális földreform keretén belül. De nem csak a zsidó földbirtokosokkal ütközött ebben a témában, hanem a nagybirtokos magyar arisztokrácia és a katolikus egyház hitbizományi birtokait is be kívánta vonni a földreformba. Nála minden 500 katasztrális holdnál nagyobb birtokra kiterjedt volna – a kártalanított – elvétel és szétosztás. Ebből úgy lett hangsúlyosan zsidókérdés, hogy a zsidótörvények parlamenti vitájában túl enyhének tartotta a törvénytervezeteket, mert nem írták elő a kötelező elvételt, hanem csak a lehetőségét biztosította a törvény és nem kötötte határidőhöz. Ilyen értelemben a törvények szigorítását követelte (ezért nem is szavazta meg az első zsidótörvényt). Az volt a véleménye, hogy a zsidó földek felosztásával lehetne kezdeni a földreformot, de azt is hangsúlyozta, hogy ez a lépés önmagában nem oldja meg az alapkérdést, a parasztság földhöz juttatását az egész országban, ehhez az egyházi és feudális nagybirtokokat is be kell sürgősen vonni a folyamatba.
- Érdekes kiemelni Matolcsy utolsó parlamenti felszólalásából (1942. november 26, a költségvetés vitája) a vádiratban is inkriminált sorokat és Matolcsy hozzáfűzött megjegyzését. A vádirat: a háborúban „Matolcsy szerint a zsidóság az ellenségnek drukkol, szerinte amikor egy szomorú hír érkezik a frontról, ahol magyar véreink véreznek, akkor pezsgőt nyitnának. Ne képzelje ez a fajta, hogy amikor a másik félnek állítólagos szörnyű kataklizmája, összeroppanása megkezdődik, akkor ők ezt vigyorgva nézhetik végig. Nemcsak Németországban, de végig az összes keleti területeken 24 óra alatt irtanak ki a zsidóságot, és meg vagyok győződve arról, hogy ezek a gondolatok Magyarországra is megérkeznének és tettekké válnának”. Tehát nem célként jelöli meg a zsidóság kiirtását, hanem szinte jövőbe látó módon óv ettől a lehetőségtől. Ezt írja a vádiratra készített válaszába: „Amikor ebben a beszédemben a pezsgőző nagy zsidóságot (nem a dolgozó szegény zsidókat) figyelmeztettem, milyen veszély rejlik az összeroppanásban, nem hogy meghallgatásra nem talált ez, hanem csak annyi történt, hogy a gazdag zsidóság a veszély közeledtével semleges külföldre ment, a kis zsidóság pedig itt maradt az általam jósolt szörnyű kataklizmába.”
- Matolcsy Mátyás kapcsolata a Nyilaskeresztes párt vezetésével és Szálasival rövid párttagsága alatt sem volt felhőtlen, ezt tudom a családi legendáriumból. De ezt támasztják alá Szálas, Baky, Hubay és Serényi tanúvallomásai is. A korábban leírtakból az is világos, hogy a pártpolitika területén Matolcsy és Szálas riválisai voltak egymásnak, emberi habitusuk nagyon különbözött, és hogy politikai céljaik miben és mennyiben

egyeztek meg, azt az én ismereteim alapján (Szálásiról nincs információ) nem tudom megítélni, de az a dokumentumokból egyértelműen látszik, hogy épen ezek egyezésének hiánya (radikális földosztás) vezetett a szakadáshoz. Ezek figyelembevételével dőreség azt feltételezni, hogy Matolcsy bármiben segítette volna a Nyilaskeresztes pártot a hatalom megszerzésében. Sőt, életrajzában írja: „1944. március 19.-i események után¹² már senkivel nem beszéltem, eltűntem Pestről. 1944. október 15 után teljesen eltűntem, mert nem akartam a nyilasokkal semmiféle vonatkozásban kapcsolatba kerülni. A Nemzeti Bank nyilas elnöke, Temesváry László többször is üzent, hivatott, mint a Gazdaságkutató Intézet igazgatóját. Felszólításának azonban nem tettem eleget, mert igen ellenszenves voltam a nyilasok szemében.” Ezt alátámasztja dr. Szentkirályi Miklós – Gazdaságkutató Intézet főtitkára – vallomása is: „Matolcsy 1944. okt. 10.-ig működött, mint az Intézet igazgatója... Ekkor bizalmasan közölte velem, hogy nem jön többé be az intézetbe és vidékre, ismeretlen helyre távozik.” (Ekkor a család már régen Fertőrákoson volt, én ott jártam iskolába, Édesapám velünk volt).

Még annyit, hogy Szálasiék, a Nyilaskeresztes párt jövőjét, hatalomra jutását nemhogy 1940 októberében¹³ nem lehetett sejteni, hanem még 1944 szeptemberében sem. Bár a német megszállás után a nyilasok nagyon reménykedtek a hatalom megszerzésében, Hitler nem bízott bennük, nem sokra tartotta Szálasi. Horthy kiugrási kísérletekor azonban nem volt más kéznél, nem volt a németeknek más választása. Tehát történelmietlen, jogilag abszurd bármiféle felelősségi kérdést felvetni az 1942. februárjában saját elhatározásából otthagytott Nyilaskeresztes párt és az 1944. októberi nyilas puccs utáni terror között.

Háború kérdése: kinek az oldalán?

Régi, megkérdőjelezhetetlen történelmi tapasztalat, hogy mindig a győztes mondja meg mért robbant ki a háború, kinek volt igaza, ki részéről volt jogos, igazságos a háború és ki a háborús bűnös. De mi van addig, amíg nincs győztes? A perhez ragaszkodva három kérdéskört érdemes érintenünk: miért robbant ki a második világháború, mi volt Magyarország reális pozíciója a háborúban és mi volt ebben Matolcsy Mátyás szerepe?

- Ma már a történészek megegyeznek abban, hogy a második világháború oka az antant hatalmak első világháború utáni Páris környéki nagyhatalmi béke diktátumai voltak: Németországot úgy megalázták és kirabolták, hogy biztosan lehetett tudni, hogy fellázad. Az Osztrák-Magyar Monarchiát olyan aránytalanul, elfogadható kompromisszum nélkül szabdalták

¹² Magyarország német megszállása

¹³ Matolcsy belépése a Nyilaskeresztes pártba

fel, olyan feszültségeket generáltak, ami tág teret adott a németek szövetségi politikai játszmáihoz. A robbanás hamarabb bekövetkezett a vártnál, köszönhetően Hitler hatalomra kerülésének, szervezőképességének, erőszakosságának és az antant bárgyú tehetetlenségének. A villámháború stratégiájának, taktikájának és technológiájának alkalmazásával 1941 tavaszán Európa gyakorlatilag Hitler lábai előtt feküdt (kivéve Angliát). Hitler a Szovjetunióval szövetségben meghirdette az ÚJ Európát, a tengelyhatalmakkal együtt az új világrendet. Ki volt az, aki 1941 tavaszán Hitler (Németország) vereségére fogadott volna? Senki. Aztán kitört a német – szovjet háború, majd Amerika is belépett a háborúba a szövetségesek oldalán és 1943 januárjában bekövetkezett a doni áttörés és a sztálingrádi vereség. Ki volt az, aki 1943 tavaszán biztos német győzelemre fogadott volna? Nem sokan.

- Magyarországot a trianoni békediktátum a létezés, a fennmaradás határára sodorta. Teljes gazdasági, államigazgatási, szellemi-erkölcsi összeomlást idézett elő, nem volt magyar – politikai beállítottságától függetlenül – aki el tudta fogadni, hogy azok az országrészek, városok, kulturális és történelmi emlékek, hagyományok, amelyek az ezeréves Magyarország túlélését biztosították a 150 éves török megszállás alatt, (Felvidék, Erdély) egy nap alatt nem részei többé az országnak. A „Nem, nem soha!” a „Mindent vissza!” életérzés általános volt az országban, a társadalom minden rétegében, így a politika nem tudott, de nem is akart mást képviselni. 1941 tavaszára a német erő következményeként – nem kis mértékben német politikai érdekektől vezérelve – az antant hatalmak tudomásul vették a Felvidék, Kárpátalja, Erdély egy részének visszacsatolását Magyarországhoz, és visszatért a Muraköz és a Délvidék egy része is. Függetlenül attól, hogy ki szimpatizált Hitlerrel (németekkel) és ki nem, ekkor nehéz lett volna az országot rávenni a németekkel való szembefordulásra, hiszen mindenki további ország gyarapodást akart, remélt. A helyzet két év alatt drasztikusan megváltozott. Sztálingrád után (1943 tavasza) a német győzelem kérdésessé vált, ezt a magyar politikai vezetés nagy része is – Horthy kormányzóval az élen – felismerte. Nyilvánvalóvá vált, hogy le kell válni Németországról, de ez a felismerés teoretikus volt és az is maradt. Magyarország – még független, szuverén államként – Európa közepén a németek által megszállt Ausztria, Jugoszlávia, Görögország, és a magyarellen, németbarát Horvátország, Szlovákia, Románia gyűrűjében cselekvőképtelen volt. Ha kiugrunk a háborúból, hadat üzenünk Németországnak, egy hét alatt megszállták volna, lebombázták, szétlőtték volna az országot, elvesztettük volna függetlenségünket, a visszacsatolt területeket, mindent. A szövetséges hatalmak nem tudták volna megvédeni Magyarországot, nem tudtak volna érdemben segíteni. Ekkor még egész Európa (Anglia kivételével) a németeké volt. Nem volt döntési, választási helyzet.

- Matolcsy Mátyás nem foglalkozott külpolitikával, katonapolitikával a parlamentben, ilyen tárgyú vitákban nem vett részt. Természetesen ő sem tudta és nem is akarta kivonni magát az országban meglévő általános revíziós hangulat és követések alól és 1941 tavaszáig számára is egyértelmű volt, hogy a magyar revíziós követelések megvalósítása csak a német erőtől remélhető. Angliai és amerikai tanulmányútjai során igen nagy hatással voltak rá az ottani demokráciákról szerzett tapasztalatai, a Hitler féle diktatúrával nem szimpatizált. 1943 tavaszán világossá vált számára, hogy a német „illúzióknak” vége. Levonta a konzekvenciát, 1943-ban visszavonult a politikától. Azt vallotta, most már nincs esély a földkérdés megoldására, csak egy dologra lehet és kell törekedni: Magyarországot a legkisebb áldozattal, veszteséggel kihozni az összeomlásból. Önéletrajzában így írt: „1943. december 1.-én, több mint egy évi némaság után beszéltem utoljára a Házban, hangsúlyozva, hogy Kállay magyar politikáját helyeslem, ami igen nagy megütközést váltott a nyilas és Imrédy pártokban. Aggódva figyeltem — amennyire ez lehetséges volt számomra — Kállay politikáját, hogy miképpen tudja majd kivezetni a magyarságot a nehéz helyzetből.” Később így folytatja: „A német követségen soha nem jártam, oda meghívva nem voltam, sem a követeket, sem senkit a követségről nem ismertem, közülük soha senkivel nem beszéltem.”
- Matolcsy Mátyást háborús bűnösneként ítélték el. Ennek megemésztéséhez a fentiekén túl további – jogi vonatkozással is bíró – tényeket érdemes rögzíteni. Katona négy hónapig volt 1940-ben, a tüzérségnél kapott ezalatt kiképzést, karpaszományos tüzérként, címzetes főtüzérként szerelt le. Frontszolgálatot nem teljesített, így a klasszikus háborús bűnöket nem állt módjában elkövetni. A parlament nem üzent hadat, nem parlamenti vita és szavazás után lépett be Magyarország a háborúba, hanem Kassa – akkor feltételezetten szovjet – bombázása után Bárdossy miniszterelnök megalapította, hogy az események következtében Magyarország hadban áll a Szovjetunióval. Semmiféle katonapolitika, katonai stratégia kidolgozásában nem vett részt. Az pedig, hogy néhány beszédében, írásában annak a véleményének adott hangot – 1943 tavasza előtt – hogy Magyarország érdeke a német győzelem, számomra sokkal inkább egy országgyűlési képviselő szabad véleménynyilvánításának a kategóriájába tartozik, mintsem háborús uszítás, háborús bűnösség körébe.

A vádirat megalapozottsága.

A rendőrségi négy nyomozati jegyzőkönyv jogi végzettség nélkül is csak siralmasnak minősíthető. Beszédekből, újságcikkekből egy-egy mondat idézése minden koncepció nélkül, minden magyarázat nélkül, hogy az idézet milyen törvényt sért. A legszebb az, amikor az idézeteket a nyomozó saját szavaival mond-

ja el, tömöríti. Minőségében nem jobb, csak terjedelmesebb a népügyészség nyomozati anyaga. Nem tudni, hogy a nálam lévő iratsomag tartalmazza-e az összes periratot, illetve, hogy a 237 számozott lapból hiányzó 15 lap mit tartalmazott. Az azonban mélyebb jogi ismeret nélkül is megállapítható, hogy a nyomozati anyagok és a vádirat jogi és ténytényeségi megalapozatlansága megfelelnek egymásnak, az előbbiből következik az utóbbi. A vádirat háborús bűnös és népellenes bűnök alapján csoportosítja a vádat, azonban állandó átjárással a két kategória között. Egyiknél sem fedezhető fel sem kronológiai, sem logikai rend a vádelemek leírásában. A tárgyi tévedéseket, a pongyola, néhol értelmetlen fogalmazást nem is érdemes boncolgatni. Olyan összefoglalás, hogy a vádlott mely cselekedeteivel milyen törvényt sértett és ennek mik a bizonyítékai, nem találni. Igen szemléletes a vádlott válasza a vádiratra: a kiragadott mondatok, beszédrészek mellé odahelyezi a szövegkörnyezetet és azonnal más értelmet, megvilágítást kap az „idézet”.

Az ítéletek

Nem kívánok jogi vitába keveredni az ítéletekkel, nincs meg hozzá a kellő jogi ismeretem. Azt már régen megtanultam, hogy egy bírói ítélet nem mindig igazságszolgáltatás, de gyakran még jogszolgáltatásnak sem nevezhető, pláne nem egy olyan társadalmi (rendszer) változás után, mint ami komenista vezetéssel Magyarországon 1945 után végbement. Az is tudott, hogy a bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy a vád valós törvényt sértésekre alapozott-e és bizonyítottsága minden kérdés felett áll-e. Hogy a vádiratban és az ítéletekben hivatkozott törvényhelyek szerint mi számított háborús vagy népellenes bűntettnek, nem tudom, nem is szándékozom tanulmányozni. De hogy ezek bizonyítottsága igen-csak gyenge lábakon áll, az egy jogismeretekkel nem rendelkező kívülálló számára is nyilvánvaló. Nem ismétlem meg az ítéletek bemutatásánál említett el-lentmondásokat, zavaros észrevételezéseket, de az ítéletek jogalapjának változtatására – az első és másodfok viszonylatában – itt is visszatérek. Nehéz magyarázatot találni arra, hogy miután első fokon (ugyanazon nyomozati anyagok és vádirat alapján) megállapítják: „A Népbíróság vádlottnak egész működését gondosan átvizsgálva úgy találta, hogy vádlott sem beszédeiben, sem nyomtatványban nem fejtett ki olyan állandó jellegű és folyamatos tevékenységet, amely alkalmas lett volna arra, hogy az ország háborúba lépjen, illetve a háború fokozottabb mértékű folytatása ügyében... így a háborús bűntett miatt emelt vád alól ... felmentette” és népellenes bűntettben marasztalta el, majd a másodfok ezt megváltoztatta, megfordította. Jóval enyhébb ítéletet mondott ki. (Kényszermunka helyett börtön, egy év egy hónap előzetes letartóztatás beszámítása, csak ingatlanvagyon elkobzása). A családi legendárium szerint – ügyvéd ismerősök találtak kapcsolatokat a bíróság egyes tagjaihoz – ennél még enyhébb ítéletben reménykedett a család, 5 év körüli börtönt vártak, reméltek, sőt, a farmosi ház és a hozzátartozó kert is megmaradt volna a családnak, a gyerekeknek.

Mi lehet a változások a magyarázata? Az ismertetett dokumentumokból is kiderül, hogy a bíróság a tanácsvezető bíró mellett politikai pártok küldötteiből állt fel (Szociáldemokrata párt, Magyar Kommunista párt, Nemzeti Parasztpárt, Független Kisgazdapárt, Polgári Demokrata párt, Szakszervezeti Tanács). Az utóbbi években már több történész kutatása, elemzése tárta fel, hogy a pártok közötti politikai harcok, ellentétek, alkuk áttevődtek a népbíróságok működésére is. A komunisták uralták a rendőrséget, az ügyészséget, de a bíróságokon nem volt teljesen szabad kezük. Ilyen húzd meg – ereszd meg játéknak lehet az eredménye az enyhítés-szigorítás Matolcsy Mátyás perében is. Jól szemlélteti ezt Major Ákos – már korábban idézett – levele a bírósághoz, hogy nem kellene inkriminálni Matolcsy nézetét a zsidó földek elvételét illetően, mert ezen az alapon Veres Pétert¹⁴ is bíróság elé kellene állítani. Elhagyva az ítéletek indoklásában található, egymásnak és a logikának ellentmondó magyarázatokat, egy példát a bírói képtelenségre (justizmord) azért idézek. Azért választották a lehetséges leghosszabb időtartamot az adott büntetési intervallumon belül, „... mert a vádlott személyes meghallgatása során az a meggyőződés váltódott ki az Országos Tanácsban, hogy a szűk körű szemlélet alapján hevesen reagáló vádlott veszélyessé válhat a sok nehézséggel szembekerült demokráciára nézve.” Nem azért kapott tehát 10 évet, amit tett, hanem azért, amit tehetett volna, ha nem csukják le. Ilyen alapon akárkit azonnal le lehet csukni akár életfogytiglan, mert ha szabadon marad, még tömeggyilkos is lehet belőle.

Koncepció per?

Nem tudom van-e pontos definíciója a koncepció pernek. Én az „irtsuk ki egymást, elvtársak” ’50-es évek korszakával kapcsolatban figyeltem fel erre a műfajra, ma azonban már nyilvánvaló, hogy nem csak szűk elvtársi körökben alkalmazták ezt a módszert. Egy fontos eleme van: elvtársak alkalmazzák, akiknek mindennél fontosabb a szocialista demokrácia és a szocialista igazságszolgáltatás (Nem a demokrácia és nem az igazságszolgáltatás!). Magamnak az alábbiakban fogalmaztam meg a koncepció per lényegét:

- A politikai hatalom, a rendőrség, ügyészség, bíróság a „mi” ellenőrzésünk alatt álljon
- Válasszuk ki a célszemély(eke)t, aki(ke)t ki akarunk iktatni a (politikai) életből. Nehezítő tényező: a célszemély nem követett el semmi olyat, ami jogi – bírósági úton lehetővé tenné a kiiktatását
- A célszemély kiválasztása történhet politikai, személyi, gazdasági ellentétek, ellenérdekek alapján
- Ismerjük meg a célszemély életét, tevékenységét olyan mélységben, hogy valamelyik elemére egy koncepció felépíthető legyen

¹⁴ Író, a Nemzeti Parasztpárt vezető politikusa

- A koncepció lényege, hogy súlyos bűncselekményt produkáljon és tartalmazzon valóságos, hitelesítő elemeket, kiforgatott tényeket és mindehhez hamis tanukat

A fenti definíció és a periratok ismerete alapján a válasz a fejezetcímbe feltett kérdésre: igen, egyértelműen koncepció per volt Matolcsy Mátyás népbírósi pere. Hogyan kezdődött? A szovjet fegyverekkel hatalomra jutott politikai csoport (meghatározóan kóminista irányítás alatt) elhatározta, kijelölte, hogy ki háborús bűnös, ki népellenes. A kijelölés tisztán politikai alapon történt, hiszen akkor még semmi jogi bizonyíték nem állt rendelkezésükre. A kijelöléshez az is hozzátartozott, hogy kit kell fizikailag likvidálni, kit hosszú időre kivonni a forgalomból. Tehát megvolt a célszemély, az „elkövetett bűn” és az ítélet is, így érthető, hogy a nyomozásra, bizonyításra, vádiratra már nem kellett túl sok energiát fordítani. Kellett valami szöveg, tények álcázott ferdítés, bizonyítékként kezelt állítás, de ezeknek nem volt semmi jelentősége. Ezért annyira silányak a nyomozat anyagok, azért annyira logikátlan, koncepciótlan a vádirat. A „koncepció” nem ehhez kellett, az már korábban kialakult, el lett döntve. S hogy kik döntöttek? „Mi”, a demokrácia megkérdőjelezhetetlen „képviselői”. S milyen törvényi felhatalmazás, jogi háttér alapján? Mért kell ehhez jogi felhatalmazás? „Mi” tudjuk, hogy mi a jó, mi a haladó, mi az emberiség érdeke.

Arra vonatkozóan, hogy vádirat mennyire silány jogi munka volt, mennyire nem a tények, hanem a „koncepció” vezérelte, a legjobb bizonyíték Matolcsy Mátyás válasza a vádiratra (3. melléklet). Ebből a terjedelmes iratból csak két példát mutat be az elemzés „objektív” része, de érdemes az egészet végigolvasni. Mondhatják: természetes, hogy Matolcsy védekezik, magyarázkodik. De végigolvasva az anyagot, Matolcsy megszokott alaposágával a vádirat minden pontjára reagál (kivételesen néhány országgyűlési beszéde, amit nem sikerült a börtönben megkapnia) és bemutatja, hogy a kiragadott mondatok a teljes beszédben, az adott politikai, történelmi konstellációban egészen más értelmezést kapnak, mint a vádiratban. Több esetben egyáltalán nem is mondta, amit tőle „idézték.” És a kiragadott mondatok semmiféle képen nem fűzhetők fel egy antiszemita – vagy háborús uszítási – stratégiai láncra. Megint csak szerepeljen itt Major Ákos intervenciója elrettentő példaként: az ügyészség által lezárt, a bíróságnak megküldött vádirat után egy jogilag értelmezhetetlen levelet küldött a bírósághoz, hogy mi maradt ki a vádiratból, mit vegyenek még bele és mit húzzanak ki belőle. Lehet hinni egy olyan per tisztaságában, a bírói függetlenségben, ahol ilyen előfordulhat? És ehhez még a nem ismert telefonok, zárt ajtók mögötti megbeszélések, alkuk...

A jogerős ítélet szerint Matolcsy Mátyás – ha semmi kedvezményt nem kap jó magaviseletért, amnesztiát, stb. – 1954 októberében szabadult volna 49 évesen. 1953 júniusában, máig tisztázatlan körülmények között – a börtön legenda szerint egy ÁVH-s orvos hathatós közreműködésével – a Gyűjtőfogházban meghalt.

Akit mélyebben és általános szinten érdekel a kor és a népbíróságok működése, olvassa el Bernáth Zoltán: „Justicia tudathasadása (Népbíróság a nép nélkül, a nép ellen)” című könyvét.¹⁵

ZÁRSZÓ

Amikor nekikezdttem ennek a munkának – nem kis munkának – az indíték, a cél világos volt, de az eredmény meglehetősen kétséges. Az Előszóban is említett cél mellett – hogy a családi utókor számára legyen egy olvasható, megérthető összeállítás Édesapámról és arról a hazug világról, amely őt elítélte és életétől is megfosztotta – volt egy másik, sokkal személyesebb céлом is. Édesapám tevékenységével való nyílt, kendőzetlen szembenézés. És ez volt a nehezebb, mélyebb, a szubjektív kérdés. Az olvasható, megérthető, elemző összeállítás önmagában is érték, attól függetlenül, hogy Édesapám hogyan „jön ki belőle.” A dédunokáknak már nem jelentene túl sokat, ha dédapjukról kiderülne, hogy bűnös volt és a társadalom jogos önvédelemből küldte őt a börtönbe. De nekem az Édesapámról van szó. Egész életemben végigkísért – hol direkt módon, hol csak következményeiben – az ő perének, negatív meg és elítélésének hátrányos következménye. Soha nem „lázadtam” ez ellen Édesapámmal szemben, soha nem „határolódtam el tőle”, soha nem tagadtam meg őt, sőt emelt fővel vállaltam őt következményeivel együtt. De mint minden normálisan gondolkodó ember számára, számomra is elfogadhatatlan az 1944-es nyilas puccs, minden borzalmas következményével együtt. A hosszú komenista rezsim, de még a rendszerváltás után fennmaradt túlélői is folyamatosan azt mondták, mondják, sugallják, hogy Édesapám felelős volt ezekért a borzalmakért. A szubjektivitás szintjén – az én szívemben, lelkemben – nehéz, mondhatni lehetetlen volt megítélni, hogy a családi história, vagy a politikai propaganda állt közelebb az objektív valósághoz az igazsághoz. Áttanulmányozva a periratokat – amit nem a család, hanem a politika állított össze – nyugodt szívvel teszem le a tollat a munka végén. Édesapámmal kapcsolatban az emelt főnek nem csak családi elkötelezettség lehet az alapja, hanem az objektív valóság, az igazság is. Azzal tisztában vagyok azonban, hogy ennek a történelem szintjén való tisztázásához még sok víznek kell lefolyni a Dunán. Amikor a tabu témákról majd nyíltan lehet beszélni, amikor a major ákosok, tutsek gusztávok dédunokáit már nem nagyon érdeklik dédszüleik galádságai.

¹⁵ Püski Kiadó, 1993.

Édesapám egy klasszikus antik tragédia hőse lehetett volna. Adva egy ember, kiváló személyes adottságokkal, erős, pozitív jellemmel, egy – a nemzet felemelését célzó – tudományosan kidolgozott, megalapozott vízióval (a földművesek földhöz juttatása, új földbirtokrendszer létrehozása, a termelési-pénzügyi feltételeinek megteremtése, stb.). Céljának megvalósításáért folytatott küzdelmében értelemszerűen ütközött a régi rend híveivel, haszonélvezőivel (a katolikus klérussal, a hazai és külföldi földbirtokos arisztokráciával és mellettük egy nemzetközi erőter által védett réteggel: a zsidósággal, pontosabban a zsidó nagybirtokossággal). Küzdelmében politikai támogatásra lett volna szüksége, ezért próbálkozott a parlamentben több párt támogatását is megszerezni. Hamar csalódnia kellett mindegyikben. Politikai pályára lépett, de nem volt igazi „politikus”. Bár rendelkezett olyan képességekkel, mint szónoki képesség, vitakészség, karizma, empátia, stb. de a kompromisszumképesség nem volt erős oldala. Víziója a '30-as évek elején még rendelkezett a megvalósításhoz szüksége távlatokkal (20 – 25 év). A második világháború kitörése, majd eszkalálódás után ezek a távlatok bezárultak. Ezt ő is felismerte, visszavonult a politikától, de a korábbi harcokban szerzett ellenfelek – főleg a zsidóság – nem felejtettek. Mert nem szokott felejtetni hetedíziglen.

MELLÉKLETEK.¹⁶

1. Melléklet: Matolcsy Mátyás politikai önéletrajza
2. Melléklet: A Népfőügyészség vádirata
3. Melléklet: Matolcsy Mátyás válasza a vádiratra
4. Melléklet: Budapest Népbíróság első fokú ítélete
5. Melléklet: Matolcsy Mátyás fellebbezése
6. Melléklet: Népbíróságok Országos Tanácsának másodfokú ítélete

¹⁶ Az eredeti dokumentumok formája, szerkezete, gépelése nagyon eltérő, némelyik nehezen is olvasható. Tele vannak fogalmazási, nyelvhelyességi, gépelési hibákkal. Itt a Mellékletekben egységes áttekinthető szerkesztésben, a nyilvánvaló gépelési és – az olvashatóság szempontjából fontos – szóegyeztetési, összeírási, elválasztási hibákat kijavítottam, ügyelve arra, hogy a javítás a lényegét ne érintse. Sok esetben a helyes fogalmazás további javításokat is igényelt volna, de ilyen mértékben már nem avatkoztam be a szövegekbe.

CURRICULUM VITAE.

(dr. Matolcsy Mátyás börtönben írt önéletrajza)

Tanulmányaim, felkészülésem

A Műegyetem gépészmérnöki karán 1926-ban, 21 éves koromban kitüntetéssel végeztem és nyomban az Elektrotechnikai tanszéken kezdtem dolgozni, kinevezés nélkül. A közgazdasági fakultásra is beiratkoztam. A közgazdasági mérnöki diplomát is megszereztem. Az elektrotechnikai tanszék professzorától: Pöschl Imrétől kért a MÁK igazgatója: Vida Jenő fiatal mérnököt. Pöschl professzor rám gondolt s felkerestem Vida Jenőt, nála bemutatkoztam és nagy ambícióval szerettem volna bekapcsolódni a MÁK¹⁷ üzemébe. Ez azonban nem sikerült, miután Vida Jenő megüzente, hogy addig nem kell vállalatához magyar mérnök, amíg a numerus clausus fennáll a Műegyetemen. Kitüntetett műszaki diplomámmal, közgazdasági diplomámmal nem kellettem – és ilyen indokolással.

1929-ben elnyertem az állami ösztöndíjat Londonba. Energiagazdasági kérdéssel foglalkoztam, egyrészt nagy elektromos gyárakban dolgoztam – English Electric Co., Enfield Cabel Works Ltd. – másrészt a London School of Economics hallgatója voltam. Közben beutaztam Anglia szénvidékeit, tanulmányoztam szénbányaiparát és villamosítását, Írország vízi erőmű telepeit. Tanulmányaim befejezésekképpen elkészítettem doktori értekezésemet „Anglia energiagazdálkodása” címmel.

Angliából Amerikába utaztam hasonló tárgy körű tanulmányokat folytatva. Amerikai utamban Lord Rothermere¹⁸ támogatott és Londonba való visszaérkezésem után számára beszámolót kellett készítenem. Amerikai utam alkalmával fordultam érdeklődéssel a magyarság sorskérdései felé, megismerve a kivándorolt magyarság életét. Bár nagyszerű elhelyezkedési lehetőségeim kínálkoztak az angol-amerikai műszaki világban, mégis hazajöttem. A magyar föld hazahozott!

1930-31 évre elnyertem az állami ösztöndíjat Berlinbe, a Scharlottenburgi műegyetemre, majd félévet a Ruhr vidék nagy elektromos telepein dolgoztam: Hagenben és Kölnben a Goldenbergwerk Zentralében. Számos energiagazdasági értekezésem jelent meg: a Shannon-i vízerőtelepről, Írország villamosításáról, Ruhr vidék energiaellátása, stb. Hazatérve újra megkíséreltem elhelyezkedni a

¹⁷ Magyar Általános Kőszénbánya Rt

¹⁸ A magyar revíziós törekvések híres angliai támogatója

MÁK-nál, de ismét nem sikerült. Igaz, hogy semmiféle protekciót soha sem vettem igénybe.

Tudományos tevékenységem.

Külföldi műszaki és közgazdasági tanulmányaimnak megfelelően jelentkeztem a Magyar Gazdaságkutató Intézetben Varga István igazgatónál, hogy az intézetben szeretnék dolgozni. Itt sem vettem igénybe protekciót. Magam erejéből akartam valamit elérni az életben. Varga István értékelte tanulmányaimat és megengedte, hogy az intézetben dolgozhassam, az intézet szerény anyagi viszonyai miatt egyelőre fizetést nem kaptam. Ilyen körülmények között készítettem el első tudományos munkámat „Mezőgazdasági munkanéküliség Magyarországon” címmel, amelyben az akkor egyik legégetőbb és legnehezebb problémát vizsgáltam teljesen új módszer szerint. A tanulmány kiadása körül bajok támadtak, mert az intézetben kidolgozott és kiadásra kerülő munkámat alapszabályszerűen be kellett mutatni az intézet Munkabizottságába. Varga igazgató úr ismertette a bizottságban munkámat a nagybirtokosság részéről (gróf Hoyos Miksa, stb.) a mű kinyomtatása ellen foglaltak állást. Hosszú vita után, mivel új tudományos módszerem a professzorok és statisztikusok körében olyan egyöntetű elismerést aratott, mégis megjelenhetett. Sőt a munkám sikere után az Intézet szerződtetett munkatársam lettem, több mint egy évi díjtalan munka után. Következő nyáron – 1933 nyarán – tanulmányutamat tettem a Balkánon: Romániában, Bulgáriában és Jugoszláviában; mindenütt a rokon tudományos intézetek vendége képen. A mezőgazdasági munkanéküliség meghatározására alkalmazott módszeremet Bulgáriában átvették, az amerikai szakirodalom is felfigyelt rá, a moszkvai rádió pedig magyar adásában ismertette eredményeit, mire a magyar rendőrség felfigyelt rám.

Ez időben (1933-1934), az agrárválság idején figyelmemet a magyar agrárproblémák kötötték le; annál is inkább, mert az Amerikába élő magyarság helyzete arra a megállapításra vezetett, hogy Magyarország gazdasági és szociális berendezkedése egészségtelen, a bajok kútforrását pedig a széles agrártömegek szociális elesettségében és a földkérdés megoldatlanságában láttam. Hosszas tanulmányok után, és mint a magyar falu gyakorlati ismerője írtam meg „Agrárpolitikai feladatok Magyarországon” című könyvemet, amelyet professzorom Laky Dezső és intézeti főnököm, Varga István kéziratban olvastak, a könyvhöz előszót pedig Szekfű Gyula professzor írta, megjegyezve, hogy ez az „első számszerűen kidolgozott terv”. A könyv 1934-ben jelent meg a „Soli Deo Gloria” református ifjúsági egyesület kiadásában. Később pedig az „Új földreform munkaterve” címmel a Révai nyomda kiadásában. A könyvben radikális földreformot sürgettem, 500 katasztrális hold maximummal, de hangsúlyoztam, hogy a kérdést az összes többi agrárfeladattal párhuzamosan, szerves összefüggésben kell megoldani. A könyv a napilapok, folyóiratok éles támadásainak tár-

gya lett s a legrövidebb idő alatt a feudális Magyarország gyűlölettel kezelt s röviden csak „földosztó kommunistának” nevezett.

Ez időtáiban a Gazdaságkutató Intézettől egy fiatal közgazdászt kért a Gumigyár igazgatója, aki a gyárban a statisztikai osztály és piackutatás feladatát megoldaná. Varga István igazgatóm, bár nem szívesen engedett volna el, ajánlotta számomra a rendkívül érdekes ajánlatot. Én azonban az intézetben maradtam és tudományos téren kívántam dolgozni. Agrárpolitikai könyvem megjelenése után nem sokkal – amikor a sajtótámadások középpontjában álltam – kaptam Fenyő Miksa, a GYOSZ (Gyáripárosok Országos Szövetsége) igazgatójának telefonmeghívását, hogy keressem fel. A vele való beszélgetés alkalmával közölte, hogy szeretné, ha átmennék a GYOSZ-hoz és az ő személyi titkára lennék. Gondolkodási időt kértem. Bár anyagilag a Gazdaságkutató Intézetben kaptam szerény (250. Pengő) havi dotációnál 2-3-szor akkora fizetést kaptam volna, mégis úgy döntöttem, hogy nem fogadom el a nagyszerű ajánlatot, egyrészt mert összeegyeztethetetlennek tartottam, hogy földreform programom megjelenése után néhány hónappal a GYOSZ szolgálatába álljak, másrészt pedig tudományos téren szerettem volna érvényesülni. Annál is inkább, mert akkor (1935. elején) már 2 éve dolgoztam, reggeltől estig megfeszített munkával Magyarország nemzeti jövedelmének kiszámításán. A munkát Varga Istvánnal együtt írtuk meg és 1936-ban meg is jelent: „Magyarország nemzeti jövedelme 1924/25 – 1934/35” címen, majd később angol nyelven Londonban is kiadást ért meg, s az angol szakirodalomban is elismerést aratott.

Ezzel a sok évig tartó munkám eredményével akartam egyetemi magántanári habilitációt elérni, ez azonban két ok miatt áthághatatlan akadályba ütközött: egyrészt, mert az egyetemen Fellner Frigyes professzor halálosan megsértődött, hogy nemzeti jövedelemszámításunk új utakon haladt, s nem voltunk vele egy véleményen, bár új módszerünket Colin Clark angol professzor, aki Anglia nemzeti jövedelmét számította, helyesnek találta. Fellner Frigyes sértett hiúság miatt, Cettler, Ilvig, stb. professzorok pedig agrárpolitikai könyveim miatt voltak élesen ellenem. Egyetemi érvényesülesem előtt tehát legyőzhetetlen akadályok tornyosultak, bár több ízben megkíséreltem az ellentéteket eliminálni. Laky Dezső professzorom támogatott, én pedig személyesen felkerestem Fellner Frigyest s bár tudományos állásfoglalásunk nem személyeskedő jellegű és értelmű volt, az ellenszenvét nem tudta eloszlatni.

Tudományos működésem tehát nem terjedhetett át az egyetemre és meg kellett elégednem a Gazdaságkutató Intézetben folytatott munkámmal, holott a szakmai körök elismerték széleskörű tudományos működésemet. S ennek eredményeképpen a Magyar Statisztikai Társaság tagjává választottak, ahol székfoglaló előadásom címe: „Jövedelem és adóteher megoszlás Magyarországon” volt, amely könyv alakban is megjelent. A Gazdaságkutató Intézetben megjelent tudományos munkáim a következők:

- 1.) Mezőgazdasági munkanélküliség Magyarországon
- 2.) Magyarország nemzeti jövedelme 1925/25 – 1934/35.

- 3.) National Income of Hungary
- 4.)
- 5.)
- 6.)¹⁹

Az utóbbi években²⁰ meghívást kaptam az újonnan szervezett Ipari Munkatudományi Intézet Munkabizottságába és Dékány professzor elnök és Rézlek Gyula igazgató felkérésére az intézet számára 1944-ben elkészítette” címen jelent meg 1944 nyarán az Ipari Munkatudományi Intézet kiadásában.

Tudományos tevékenységem tehát folytonos és széleskörű volt, politikai szereplésem mellett is, de sajnos, egyetemi bekapcsolódásom 1944-ig sem sikerült. Felmerült ugyan, hogy az „Agrárstatisztika” tanszéket kellene megszerveznem, ahol a magyar agrár vezetőréteg képzésében eredményes munkát végezhetnék, miután a magyar agrárstatisztika terén úttörő munkát végeztem (reprezentatív sertésstatisztika módszertani és gyakorlati megszervezése stb.), ez azonban sohasem sikerülhetett a közgazdasági egyetem mezőgazdasági karának feudális beállítottsága folytán, amely mindvégig áthághatatlan akadály maradt.

1935. évi országgyűlési képviseléválasztás.

Az ismertetett agrárpolitikai könyvem megjelenése után néhány hónappal, 1935 tavaszán kiírt képviseléválasztáson, miután könyvem és a körülötte kifejlődött heves sajtókampány nevemet népszerűvé tette, otthonomban, a nagykatái kerületben közkívánságra jelöltséget vállaltam. Gömbös pártjával kellett volna indulnom, de Marton Béla, Gömbös jobb keze, más hivatalos jelöltet állított Nemerey Sándor párttitkár személyében, engem pedig a Dunántúlra akartak küldeni a Nagyigmándi kerületbe, hogy ott megbukjam. Marton Béla ugyanis élesen ellenezte földreformprogramomat, s egy alkalommal – a választás előtt röviddel – telefonon felhívott a Gazdaságkutató Intézetben, hogy vonjam vissza az 500 holdas birtokhatárt és cáfoljam meg könyvemet. Természetesen nevetve utasítottam vissza ezt éppúgy, mint a képviselőségre vonatkozó ajánlatát. Rettenetesen elkeseredett harc fejlődött ki köztem és a hivatalos jelölt között. Maga a belügyminiszter – Kozma Miklós – is lejött a hivatalos jelölt támogatásra, a tömeg azonban fel akarta fordítani autóját, beszédét pedig nem akarták meghallgatni, míg végül felismerte a helyzetet és kijelentette, hogy ő nem mondja azt, hogy „ne éljen Matolcsy”, mire a közönség rendkívül ünneplésben részesítette. A választás lefolyása azonban nem volt zavartalan, mert nyílt szavazásnak megfelelően a szavazóhelyiségeket lezárták, amikor fölénybe akartam kerülni és a több ezer választót kizárták s felállították velük szemben a gépfegyvereket. A szavazás eldöntetlen lett és pótválasztásra került volna a sor. Közben – úgy látszik – a központban is tudomást szereztek fölényes helyzetemről, meg arról is,

¹⁹ Ezek felsorolása az anyagban nem történt meg

²⁰ Ez 1943-44-re vonatkozik

hogy a feszültség közel a vérontásig fokozódott és másnap felhívtak párthíveimmel a Nemzeti Egység Pártja központjába, ahol Sztranyavszky Sándor visszaléptette Marton jelöltjét és a pótválasztás elmaradt, de nekem be kellett lépni a kormánypártba, amihez híveim hozzájárultak, hogy a pótválasztás esetleges vérontását elkerüljék. A leghevesebb ellenzéki harc után lettem tehát kormánypárti képviselő. A pártközpont azonnal elküldött Fehérgyarmatra, hogy Kölcsey Istvánt támogassam, aki pótválasztásra került. A számomra kijelölt községekben mindenütt élesen hirdetem a radikális földreformot, ami az un. úri körökből nagy felháborodást váltott ki. Kölcseyt megválasztották. Ez alkalommal az egyik birtokos kastélyában találkoztam Kenyeres-Kaufmann újonnan megválasztott képviselővel – akit rendkívül kellemetlen embernek találtam – akivel Bajcsy-Zsilinszky Endre vívta meg eredményes harcát. Az 1935 júniusában öszszegyűlt országgyűlés nyári ülésén egy-kétszer felszólaltam, de a földkérdés és szociális problémákkal kapcsolatban elmondott beszédeim és állásfoglalásom miatt néhány hónap múlva ki kellett lépnem a kormánypártból. Gömbös miniszterelnök nem egyszer hivatott riportra s bár igen kedves volt hozzám, sokszor mondta, hogy „igazad van, de fogalmad sincs, hogy milyen erők működnek a háttérben”. Ezután, mint párton kívüli képviselő működtem kb. 2 évig. A parlamentben rendkívül éles beszédeket és bírálatokat mondva az akkor tárgyalt, általam „ál-földjavaslat” és a szégyenletes „hitbizományi reform” tárgyalása alkalmával.

Még 1935 nyarán Kovács Imre barátommal gyalogszerrel végigbarangoltam az országot Zalaegerszegtől Békéscsabáig, mindenütt a nagybirtokviszonyokat és az ott élő cselédség és munkásság szörnyű szociális helyzetét a gyakorlatban tanulmányozva. Parlamenti felszólalásaimban, interpellációimban sorra szerepeltek a Pallavicini, Wimpfen, Esterházy, Királyi Korona-uradalmak, Verthold, Boncompagni, Prónay, Purgly stb. nagy főúri birtokok s ezzel a sajtóban is kegyetlen támadások célpontjává lettem, s nem egyszer fordult elő, hogyha valahova utaztam, detektívek kísérték. A 30-as évek után fellángolt falukutató munka és irodalom ez időben érte el csúcspontját, miután Féja Géza: Viharsarok; Illyés Gyula: Puszták népe; Kovács Imre: Néma forradalma és még számos mű napvilágot látott és elérkeztünk az un. Író perekig. Illyés Gyula könyvéről vezércikket írtam a Pesti Naplóban s könyvét a legragyogóbb könyvnek tartottam s annak tartom ma is. A Viharsarok bírói tárgyalásán quasi koronatanú lettem, zárt tárgyalást kértem és az általam leleplezett hivatalos adatok eredetének helyét megnevezve a pert jó irányba tereltem.

Kovács Imre: Néma forradalom című könyvének bírói tárgyalásán ott ültem a hallgatóság között, s mikor felháborodtam a tárgyalás menetén, a bíró el akart távolítani a tárgyalóteremből. Az író perekben tapasztalt bírói eljárás oly mértékbe felháborított, hogy a parlamentben, interpellációban rendkívül hevesen támadtam meg a bíróságot és tárgyalási eljárásukat és felolvastam az írók által aláírt „memorandumot”, amit Zilahy Lajostól kezdve végig mindenki aláírt. Az

igazságügy miniszter lekommunistázott, az Új Magyarság pedig vezércikkben megtámadott.

Számos előadást tartottam különböző társaságokban: Cobdenben, grófok társaságában, vitáztam Vámbéry Ruzstemmel, mindenütt a földkérdés állt a vita középpontjában. Így, ilyen harcok közepette teltek az évek s úgy éreztem, hogy nagyon egyedül vagyok a parlamenti küzdelemben, t.i. az volt a gyakorlat, ha felszólaltam – ami gyakran előfordult – a kormánypárt rendkívül ellenszenvvel fogadta, az ellenzéki padok lassan kiürültek, s magam álltam a szörnyű parlamenti viharokban. Úgy gondoltam, így nem tudom előbbre vinni a földreform ügyét – amit mindvégig a legfontosabb és a legelsőnek megoldandó feladatnak tekintettem – és azt hittem, hogy ha egy nagyobb pártba belépek, annak numerikus súlyával is nyomatékot adhatok e kérdésnek, az ügyet előbbre viszem. Ezért 1937-ben beléptem a Kisgazda Pártba, mint a legnagyobb ellenzéki pártba. Lassan rájöttem, hogy elképzelésemben tévedtem: A párt akkori összetétele nem tükrözte vissza a radikális reformokat. Eckhardt körmendi beszéde pedig súlyos helyzetet teremtett számomra, mert az tudvalevőleg az alföldi parasztság felfogásával nem egyezett. Pápán voltunk egy alkalommal gyűlésen, ahol Eckhardt beszéde után a gyűlés végén én is beszéltem, beszédem tengelyébe természetesen a földkérdés állt. A gyűlés után tudtam meg, hogy a párt képviselő tagjai Esterházy Tamás főúri kastélyába voltak hivatalosak és ott is aludtak. Ezt nem tudtam összeegyeztetni a feudalizmussal szemben tanúsított, meg nem alkuvó harccal. Én a pápai közkórház főorvosától kaptam egy üres szobát, s ott töltöttem az éjszakát. Másnap hazafelé a gyorsvonaton Esterházy Tamás gróf odajött hozzám és szemrehányást tett, hogy nem fogadtam el a meghívást. Egyszerűen úgy éreztem, hogy tévedtem és 1938 első napjaiban kiléptem a Pártból negyedmagammal: Rakovszky Tibor, Némethy Vilmos, Horváth Ferenc és Láng Lénárt képviselőkkel.

A parlamentben Nemzeti Paraszt és Munkáspárt címen jelentettük be magunkat, főleg azért, mert az új titkos választójogi törvény előírta, hogy csak országos párt – 4 képviselővel – élvez előnyöket a következő választásokon. Különben az új titkos választójogot élesen bíráltam, főleg azért, mert azt összekapcsolták a Felsőház jogkörének kiterjesztésével, amivel a titkos választójog esetleges eredményét eleve kikapcsolták. Élesen támadtam a Felsőházat a parlamentben, miután az sem képviselhetette a nép érdekeit, miután az ott ülő felsőházi tagok több mint 1 millió katasztrális hold földdel rendelkeztek. És ugyanott ültek a nagytőke képviselői is Vidával az élen. Egy alkalommal – választókerületem egyik községében – erről a kérdéstről beszéltem, ezért perbe fogtak és 3 hónapra ítélték. Csak egy általános amnesztia mentett meg.

1938-ban jelent meg az „Új élet a Magyarföldön” című 130 oldalas könyvem Cserépfalvy kiadásában. Ebben a könyvben kellett válaszolnom az évek alatt elmélyült politikai küzdelmeim során ellenem felsorolt vádakra. Általában abban lehetett összefoglalnom a feudális világ vádját, hogy földosztó kommunista, felforgató és zsidóbérenc vagyok, miután a zsidók nagytőke érdekeltségé-

vel nem foglalkoztam. Éppen ezért ebben a könyvemben elsősorban azt tisztáztam, hogy „demokratikus életet akarunk, amelynek az érdekében teljes rendszerváltozásra van szükség, a radikális földreform és a nagytőke kérdése egyidejű megoldásával”. Ezzel válaszoltam a zsidóbérencségre, amivel a magyar nép előtt akartak lehetetlenné tenni akkor, amikor képviselőségem alatt a képviselői tiszteletdíjamon kívül semmiféle pénzt nem vettem fel és sehol semmiféle érdekeltséget nem vállaltam. Egyedül a Gazdaságkutató Intézetet tartottam meg, de nyomban összeférhetlenségi bejelentést tettem a Háznál, természetesen munkakörömet nem találták összeférhetetlennek. Havi jövedelmem azonban 400-500 pengő között mozgott. (Ennek ellenére nem áttalottak az 1939-es választáson ellenem azzal agitálni, hogy „zsidó vállalatnak” az érdekeit képviselem és a Gazdaságkutató Intézet negyedévi helyzetjelentésének tudományos kiadványán felsorolt Munkabizottsági névsort mutogatták a gazdáknak, akik persze értetlenül álltak a „magas stílusú” propaganda előtt, miután ismerték jól egyéni életemet.)

Az „Új élet a magyar földön” című munkám után elkészítettem „Harcom a földért” című könyvemet, amelyben 5 évi parlamenti és sajtóküzdelmem anyagát foglaltam össze, mintegy 300 oldal terjedelemben, ez azonban már nem jelenhetett meg, mert az író perek után könyvcenzúrát vezettek be, s utolsó könyvem, bár nagyrészt parlamenti beszédek tartalmazott, a cenzúrán nem ment át. Ezekkel a könyvekkel kívántam részt venni az 1939-es képviselőválasztásokon. E könyvemben a zsidókérdéssel nem is foglalkoztam, kivéve az I. zsidótörvény-nyel kapcsolatos parlamenti beszédemet, amelyben hangsúlyoztam, hogy nem fogadom el, mert a törvényből a zsidó nagybirtoknak a magyar parasztság számára való átadásáról egy szó sem volt. Ez a könyv azonban nem jelenhetett meg. Különben is nyomatékkal kell hangsúlyoznom, hogy én a földkérdés hatalmas problémáját felvettem, állandóan napirenden tartottam, de a zsidókérdést nem én kezdeményeztem, sőt az volt a felfogásom, hogy csak azért vették fel a rendszer urai, hogy a feudális latifundiumokról a figyelmet eltereljék, és a zsidókérdésbe fullasszák.

1938-ban Imrédy lett a miniszterelnök. Miniszterelnöksége előtt néhány héttel, mint a Nemzeti Bank elnöke, magához kéretett, mint az alája rendelt Gazdaságkutató Intézet tagját. A meghívásra az adott jogcímet, hogy akkor olvasta el „Jövedelem és adóteher megoszlás Magyarországon” című munkám kéziratát, amelyet, mint az Intézet elnökének (a Nemzeti Bank elnöke, mindenkor a Gazdaságkutató Intézet elnöke is) be kellett mutatnom. A munkát jónak találta. Azután politikáról érdeklődött. Rövidesen a földkérdésre került a sor, amikor hevesen magyarázta, hogy nincs igazam. Nem sokkal később miniszterelnök lett és bemutatkozó beszédében hiányosnak találtam a földkérdésről mondottakat, mire meginterpelláltam. Nem ő válaszolt, hanem Sztranyavszky Sándor, Imrédy földművelésügyi minisztere. A válasz megfelelt a feudalizmus ügyes védelmének s nem vették észre, hogy a beszéd után a parlamenti folyosón én is hallot-

tam, amint Imrédy nagy nevetve gratulált Sztranyavszkynak „ügyes válaszához”. (Ezzel az interpellációval záródott Harcom a földért című könyvem.)

A zsidókérdésben tehát sem parlamenti, sem publicisztikai kezdeményező nem voltam. 1939 tavaszára Imrédy az általa hirdetett reformtörekvésekkel nem maradt hatástalan, annyira nem, hogy az én kicsiny képviselői csoportomból 3, Horváth Ferenc, Némethy Vilmos és Láng Lóránt beléptek a kormánypártba, illetve az „Imrédy mozgalomba”. Engem is kapacitáltak erre, de eredménytelenül. Közben Imrédy az ismert módon megbukott és követte őt Teleki Pál a miniszterelnöki székben. Lehet, hogy külpolitikai horizontja megvolt, de olyan szörnyű reakciós formát mutatott, hogy tőle én a földkérdés megoldását a legcsekélyebb mértékben sem remélhettem. Parlamenti bemutatkozó beszédében a földkérdéssel kapcsolatban egyelőre a – saját bevallása szerint sok évtizedre tehető – föld- és néprajzi felvétel elvégzését jelölte meg a megoldás útjául. Különben is rossz tapasztalatra tettünk szert vele kapcsolatban, amikor mint kultuszminiszter 1938 őszén betiltotta a Magyar szemináriumban kidolgozott Tájé- és Népkutató Intézet kiállítását, ahol az én munkáim is szerepeltek, amelyek a földkérdéssel kapcsolatosak voltak.

Az 1939. évi képviselő választás

Teleki Pál miniszterelnökké történt kinevezése után közismertté vált, hogy az országos képviselőválasztásokat a közeljövőben megtartják. Korábban végzett agrár- és szociálpolitikai szereplésem következménye volt az, hogy nemcsak a kerületemben – Nagykátán –, hanem a környező kerületekben is tőlem kértek jelölteket a falvak parasztságának vezetői, úgy érezvén, hogy az időben én képviselem a parasztság érdekeit. Elsősorban Pest vármegye középső részéről volt szó, amit a titkos választójog „Közép- Pest-megyei” lista kerületnek nevezett 10 képviselővel: 6 egyéni és 4 listás képviselővel. Bár Pest vármegye e részében, objektíven megállapíthatom, csak nekem, az én agrárpolitikai programomnak volt talaja és mély beépítettsége, mégsem sikerült egyedül nekem a választást levezetnem. A kormánypárttal, Teleki Pál ős konzervativizmusával nem hogy nem tudtam együtt haladni, hanem vele szemben éles ellenzékben voltam, lokálisan pedig velem szemben Marton Bélát állították a lista élére, akivel még a múltból egyénileg is szemben álltam.

A kormánypárttal szemben tehát én álltam komoly ellenzékkel szemben. Sajnos, az egész országban akkor már volt bizonyos nyilas agitáció és szervezkedés; Közép-Pest megyében is. Nem a beépítettségben, hanem abban volt a hiba, hogy több kerületben feltétlenül indulni akartak. A Közép-Pest megyei kerületek közül Dabason, Abonyban és Cegléden jelöltet állítottak. Ha itt én is állítottam volna jelölteket, ők is indultak volna a nagykátai és monori, stb. kerületekben. Az esélyem ez esetben a kormánypárttal szemben erősen csökkent volna, mert ha az ellenzék egymással szemben is harcban áll, feltétlenül a kormánypárt került volna ki fölényrel a küzdelemből. Bár meggyőződésem az volt,

hogy a nyilas jelöltek: Baky László, Zsengellér József és Tatár Imre nem szimpatikusak, Zsengellér esetében pedig egyenesen abszurdumnak tartottam, hogy Cegléd várost ő képviselje, a kérdést azonban nem tudtam megoldani a nyilasok makacssága folytán, csak annyit tudtam elérni, hogy közös „pártonkívüli listá”-t csináltam velük, kizárólag a választás tartamára. A választás sikeres volt, a 10 mandátumból mi 7, a kormánypárt 3 mandátumot nyert. A választás után a nyilasok (Zsengellér és Tatár) visszamentek a Nyilaskeresztes Pártba, mi pedig, név szerint: dr. Matolcsy Mátyás, dr. Matolcsy Tamás, Tóth János kisgazda és Paczolay György nagykovácsi ref. lelkész külön csoportot alkotott, és Baky László is velünk maradt, mert mint később kiderült, a Nyilaskeresztes Pártba Hubay nem vette vissza. A parlament összeült, ahol az ellenzéket a következő pártok képviselték:

- 1.) Nyilaskeresztes Párt 31 képviselővel, Hubay vezetésével
- 2.) Kisgazda Párt 15 képviselővel, Tildy vezetésével.
- 3.) Magyar Nemzeti Szocialista Párt 5 fővel, Pálffy Fidél vezetésével
- 4.) „Matolcsy csoport” 5 képviselővel
- 5.) Szociáldemokrata Párt 5 képviselővel
- 6.) Polgári Demokrata Párt 5 képviselővel, Rassay Károly vezetésével.

Számomra nehéz helyzetet teremtett a Nyilaskeresztes Párt nagy csoportja, különösen azért, mert az én csoportomban levő Baky László – aki ugyan pártonkívüli programmal lett megválasztva – korábban a Nyilaskeresztes Pártban tevékenykedett, s ebben a helyzetében mindent elkövetett, hogy oda visszakerüljön és első akciója az volt, hogy a két kisebb csoportot, a „Matolcsy” és „Pálffy” csoportot összehozza. A Pálffy párt kifejezetten zöldinges, nyilas jelvényes párt volt és ezt mi nem néztük szimpatikusan, ők pedig, főleg gróf Pálffy Fidél nem helyezte az én agrárpolitikámat. Baky László azonban nem szűnt meg az egyesülésen dolgozni, s mikor Pálffy Fidél mandátumát a Ház nem igazolta, a csoport képviselői vezető nélkül maradtak, akik egyszerű emberek voltak, s Baky László őket a hozzánk való csatlakozásra bírta. A képviselői csoportunkban azonban mindig zavart okozott az, hogy mi nem vettük fel a zöld inget, a Pálffy-csoport képviselői pedig ehhez ragaszkodtak.

A Nyilaskeresztes Párt nagyszámú képviselőjével a parlamentben, országos szervezkedésével pedig a vidéken gyakorolt ránk nagy nyomást. Mindkettőt sikerült hosszú ideig – másfél évig – elhárítani, amiről a Nyilaskeresztes Párt által kiadott „fehér könyv” számol be, élesen támadva minket. A Nyilaskeresztes Párt parlamenti szereplése, Hubayval az élen rendkívül visszataszító volt számomra és vele soha egyetlen akcióban nem vettem részt (kivonulás a költségvetés tárgyalásáról, kisebbségi javaslat, stb.), a párt vidéki szervezésénél pedig ellentétes felfogásunk volt. A Nyilaskeresztes Párt vidéki szervezkedéseinél a falu turbulens, haszontalan, csak csekély számú elemeit szervezte, ami könnyen ment, én pedig mindig a legjobb gazdarétegre építettem, ami szélsőségekre soha nem kapható. A Nyilaskeresztes Párt „felszívási” törekvéseit Hubaival szemben

a parlamentben azzal hártottam el, hogy Hubay parlamenti vezetése nem bizonyult sikeresnek, és különben is, amíg Szálasi börtönben ül, addig nem lehet ilyen fontos kérdést elintézni. Vidéki szervezkedésüket pedig azzal igyekeztem ellensúlyozni, hogy Nyilaskeresztes Front címen jelentettük be magunkat a Házban (5 Matolcsy és 5 Pálffy féle képviselőt), és ezzel igyekeztem elszigetelni kerületeinket a Nyilaskeresztes Párt szervezési betörései ellen. A mi Pest megyei kerületeinkben soha semmiféle Nyilas pártigazolvány, vagy tagság, tagdíj, stb. nem volt bevezetve és én változatlanul mindig a falu paraszt és iparos vezetőségére támaszkodtam, ők álltak az én politikai működésem mögött. Így telt el folytonos akciók elhárításával a Nyilaskeresztes Párt törekvéseinek megghiúsítása, sőt Hubay helytelen vezetése következtében a 31 képviselőből rövidesen – a választás után 6 hónappal – 8 képviselő kilépett és hozzám csatlakozott, úgy hogy 1940 nyarán a parlamenti vezetésem alatt már 17 képviselő állt, a Nyilaskeresztes Párt 23 fős csoportjával szemben. A Nyilaskeresztes Párt képviselői között Hubayval szemben az elégedetlenség folyton nőtt, s amikor 1940. júniusában Hubay és Vágó mandátumát megszüntették, a parlamenti csoport vezetés nélkül maradt. Ez a körülmény és a nyilas képviselők közötti elégedetlenség arra engedett következtetni, hogy a Nyilaskeresztes Párt képviselői közül újra többen léptek volna ki és ezzel a német formaruhás, szíjas, csizmás nyilas pártból rajtam keresztül egy, a németektől független, egészséges nemzeti ellenzék fejlődhetett volna ki. Efelé haladtunk teljes biztonsággal.

Az ilyen irányú fejlődésben azonban váratlan fordulat következett be. Szálasi 1940. szeptember 15.-én kiszabadult, kormányzói kegyelmet kapott. Ez volt a nagy baj. A Nyilaskeresztes Párt felmorzsolódása nem hogy csak megállt, hanem Szálasi kiszabadulásával éles fordulatot vett és a fejlődés az emelkedés meredek vonalára került. Az én helyzetem rendkívül nehéz lett újra, két okból: egyrészt, mert a hozzám csatlakozott, korábban nyilas képviselők azon fáradtak, hogyan nyerhetik el Szálasi „megbocsátását”, másrészt pedig Baky László is Szálásiban hitt és a Száláséhoz való csatlakozáson dolgozott. Ilyen nehéz politikai helyzetben én pedig katonai szolgálatot teljesítettem.

Baky László eközben „megnyerte” pártunk számára Ruszkay Jenő nyugalmazott altábornagyot, hogy nálunk is legyen valami magas rangú, nagytekintélyű katona és mivel mi Pest megyeiek (5) a 17 képviselői csoportnak csekély kisebbsége voltunk, pártunk vezetését Ruszkay kezébe tették, annál is inkább, mert engem sohasem tekintettek „igazi”, azaz „zöldinges”, „jelvényes” nemzeti szocialistának, hanem csak a liberális világban gyökerezett ügyes politikusnak. Az, amit akartam, tehát nem sikerült és az 1940 őszen felcsapódó nyilas hullámot minden erőfeszitésem ellenére sem tudtam többé elhárítani. Ruszkay közölte ugyanis velünk, hogy tárgyalásokat fog kezdeni Szálásival az egyesülésre nézve, mert minket „kevésnek” talált az ő érvényesüléséhez. Én nem jó szemmel néztem a Szálásival kilátásba helyezett tárgyalásait, de ő aggodalmaimra nem sokat adott. Végül is feltételeket szabtuk abban a reményben, hogy azok alapján megghiúsulnak tárgyalásai. Ezek a következők voltak:

- 1.) Mi nem lépünk be a Nyilaskeresztes Pártba, hanem a két párt új névvel egyesül.
- 2.) Ebben az új alakulatban számunkra a 17:23 képviselői számarány szerint biztosítanak vezető szerepet.
- 3.) A földkérdés tekintetében Matolcsy programját fogadják el.
- 4.) A Nyilaskeresztes Párt formaruháját, mivel nem magyaros és német analógiára enged következtetni, nem fogadjuk el.
- 5.) A totális vezetés megszüntetendő, különösképpen a képviselők működését illetően.

Ruszkay Jenő először csak tisztelgő látogatást tett a kiszabadult Szálasinál és kedvező benyomásairól számolt be. Én azonban kisszámú csoportommal (Matolcsy Tamás, Tóth János, Paczolay György) nem jó szemmel néztem a Szálasival kilátásba helyezett tárgyalásokat, annál is inkább, mert röviddel Szálasi kiszabadulása után furcsa hírek érkeztek a Nyilaskeresztes Pártból. (Hűség Háza, fölényeskedő, lekicsinylő hangok a Nyilaskeresztes Pártból, stb.). Ruszkay Szálasival folytatott tárgyalásairól nem értesített bennünket, csak a végeredmény közlésére hívott össze. Ruszkay a neki átadott feltételeink közül csupán azt tudta keresztülvinni, hogy a képviselőknek nem tették kötelezővé a nyilas formaruha viselését. Ruszkay beszámolója után éles vita alakult ki. A vitát én vezettem be, majd utánam Paczolay György olvasta fel az általunk pár órával korábban meg-
szövegezett memorandumunkat, amelyben vezetésbeli és programbeli aggályainkat fejtettük ki. Hangsúlyoztuk, hogy a totális vezetés miatt lehetetlen helyzetbe nem akarunk kerülni, mert a Nyilaskeresztes Párt korábbi megnyilatkozásai aggodalommal töltötték el (a nyilas képviselőknek az olasz, német követségek előtti tüntetése, a parlamenti szereplésük, stb.). A memorandumunk, amely garanciákat kívánt, az egyesülés „conditio sine qua non”-ja volt. Ez az állásfoglalásom már-már megghiúsította a Szálasihoz való csatlakozásunkat, amikor Ruszkay presszióval és a pártunk un. Pálffy-féle szárnya Bakyyval többségi alapon reánk kényszerítette az általa kötött feltételeket, anélkül, hogy Szálasival találkoztunk volna. Matolcsy Tamás személyében még egy utolsó rohamra kel-
tünk, s ő kijelentette, hogy amíg személyesen nem találkozhat Szálasival, addig semmi körülmények között nem lehet a csatlakozásról még csak beszélni sem. Azt gondoltuk a Szálasai fölényeskedéséről elterjedt hírek alapján, hogy először a feltétel nélküli belépést követeli, és kérésünket nem teljesíti. Sajnos azonban Ruszkay ezt elintézte és Szálasi fogadta képviselői csoportunkat, azonban senkivel egy szót sem váltott, csak kezét fogott és ezzel teljesítették „feltételünket”. Matolcsy Tamás ezen találkozás után mint orvos nagy kedvetlenséggel nyilatkozott Szálasiról.

A Nyilaskeresztes Pártba való bekapcsolódásunk egyrészt tehát azért következett be, mert Szálasit a börtönből kiengedték és a Nyilaskeresztes Párt felmorzsolódásának ismertetett folyamata éppen a másik irányba csapott át, másrészt, mert a pártunkban levő képviselők többsége maga is oda vonzódott, s végül ugyanezen időben történt Imrédynek 20 képviselővel a kormánypártból való

kiválása, akinek emberei (Horváth Ferenc) erről velem tárgyaltak is. Egyik oldalon a kiszabadult Szálasi által rekonstruált Nyilaskeresztes Párt 31 képviselője, másik oldalon pedig Imrédy 20 képviselővel szorítottak minket valamelyik irányba és még ehhez az én csoportomnak Pálffy szárnya maga is akart kapcsolódni. Természetesen ez 1940 őszén, amikor:

a belpolitikában

- a.) a kormányzó közkegyelemben részesítette Szálasit,
- b.) a Felvidék, Kárpátalja, Észak-Erdély visszacsatolásával az arány megnagyobbodott

a külpolitikában

- c.) fennállott a német- szovjet baráti kapcsolat,
- d.) Amerika a háborútól távol maradt

és ezek determinálták a helyzetet, ez a pártpolitikai fejlődés nem volt különös. Ezt igazolja az a tény is, hogy ennek ellenére, hogy 1940 őszén a Nyilaskeresztes Párt tagja lettem, a budapesti Szovjet követségre az egész un. jobboldalról egyedül kaptam meghívást a szovjet forradalom évfordulója alkalmával adott estélyre. Ott meg is jelentem s úgy éreztem, hogy azért kaptam meghívást, mert közismert volt a politikai harcom, amelyet a feudális Magyarországgal szemben folytattam. A mi averzióknak főleg a Nyilaskeresztes Párt vezetői, Szálasi és Hubay és a pártszervezés módszerei voltak alapjai. Ezzel ellentétben viszont azt reméltem, hogy nagyobb parlamenti erővel ki tudjuk kényszeríteni a feudális és reakciós Magyarország vezetőiből a földkérdés és szociális kérdések megoldását. Nem így sikerült.

1940 őszétől 1942. február végéig voltam a Nyilaskeresztes Párt tagja. Közben aggályaink teljes beigazolódást nyertek. Szálasival aránylag ritkán lehetett találkozunk, a képviselőknek nem volt valami nagy értékük a pártban. Ha olykor-olykor találkozott is az ember velem, az ott elhangzott aggályainknak, vagy véleménynyilvánításunknak, kívánságainknak nem igen láttuk az érvényesülését. Roppant sok bajom és vitám volt a Pest megyei kerületeink „szervezése” körül, ahonnan csak igen szívós akcióval tudtam elhárítani a párt szokásos „szervezkedési” módszereit, amelynek az volt a lényege, hogy a falu vagy város szervezetének az élére valami fanatikus, de különben értéktelen embert szoktak állítani. Cegléden rendkívül sokat vesződtem, de végül is a „vérbeli” nyilas került felül, stb. A pártban a képviselői csoport munkájának irányítását kaptam, miután a képviselőkre a pártban inkább megvetéssel, mint megbecsüléssel tekintettek. Később Szálasi ezt a munkakört is átadta Szöllőssynek s nekem a parasztság vezetését adták. Én azonban a párt érdekében ilyen irányú munkát nem igen végeztem. 1941 nyarán, amikor a Nyilaskeresztes Párt tagja voltam, ennek ellenére meghívást kaptam az Öntözésügyi Hivatal Tisza-menti munkálatainak megtekintésére, amelyet Horthy Miklós kormányzó úrral együtt saját kenderesi birtokáról kiindulva, mint az ő vendégei tettük meg. Ez is igazolja, hogy engem sohasem tekintettek „valódi nyilas”-nak, mint ahogy a pártban sem tekintettek annak.

1942 februárjában, amikor Horthy István kormányzó-helyettes választása napirendre került, én és kis csoportom (Matolcsy Tamás és Tóth János) feltétlen kormányzói hűségünknek megfelelően, a választáson részt kívántunk venni. A Nyilaskeresztes Pártban és Imrédy pártjában is nagy Horthy ellenes hangulat uralkodott. Képviselői értekezletünkön, ahol e kérdésben kellett döntenünk, Szálasi nem jelent meg betegségére hivatkozva és őt Ruszkay helyettesítette, aki maga is gyűlölt ellensége volt a kormányzónak, ami az értekezleten derült ki. Közölte a „Párt határozatát”, amely szerint a képviselőknek megtiltották, hogy Horthy István választásán részt vegyenek. Mi evvel szembehelyezkedtünk és négyen (Matolcsy Mátyás, Matolcsy Tamás, Tóth János és Paczolay György) vagyis az eredeti Matolcsy-csoport, ott megjelentünk és az eskütételen is részt vettünk. Különbözőleg megjegyzem, hogy Horthy Istvánt – aki a Műegyetemen évfolyamtársam volt – a választást megelőzően jó néhány héttel személyesen felkerestem a MÁV elnökségen, ahol hosszan elbeszélgettünk és biztosítottam kormányzói hűségünkről, mire ő azzal válaszolt: „Nem is ülnék itt együtt, ha erről nem lettem volna mindig meggyőződve.” Ezen kívül a legjobb baráti viszonyban voltam ifj. Károlyi Gyulával, a Kormányzó úr vejével is, akit még a Műegyetemen egy évig tanítottam is, amikor utolsó szigorlatára előkészítettem.

A Kormányzó helyettes választáson való részvétel után a „Párthatározat” konzekvenciáit levontuk és kiléptünk a Nyilaskeresztes Pártból. Ennek az elhatározásnak több oka volt, egyrészt a párt vezetésében tapasztalt helytelen irány, ami a fentiekből is kitűnik, másrészt a világpolitikai helyzet is. 1941 nyarán a korábbi német - szovjet jó viszony háborúba fordult, Amerika pedig 1941. decemberben belépett a háborúba. Ezután mind többet mérlegeltem a helyzetet, s ösztönösen az volt a megérzésem, hogy a német ügy elveszett. Ezt igazolja 1942 őszi parlamenti beszédem is, amikor azt mondtam: ha a németeknek ez a vállalkozása nem sikerülne is... stb. A német győzelmek csúcspontja idején, 1942-ben (egész Európa lerohanva, Oroszországban pedig a Kaukázusba a legtávolabbi pontokig nyomultak be) kiléptem a Nyilaskeresztes Pártból és ösztönösen visszavonultam. A Parlamentben egész évben kétszer beszéltem, szemben az előző évek igen sűrű szereplésével. Az a meggyőződés lett ugyanis úrrá bennem, hogy a háború elveszett és Magyarországot súlyos helyzetbe fogja sodorni és ilyen időkben a földkérdést, zsidókérdést, valamint a többi szociális kérdéseket tisztességesen megoldani már nem lehet.

Kállay Miklós miniszterelnökkel a legjobb viszonyban voltam, akivel közöltem, hogy helyeslem politikáját, s mikor megfelelőnek tartja, hogy belép a vezetése alatt álló pártba, azt közölje. Közben 1942 nyarán Matolcsy Tamással felkerestem Keresztes-Fischer Ferenc belügyminisztert, akinek felajánlottuk Matolcsy Tamás mandátumát a monori kerületben nagybaczoni Nagy Vilmos honvédelmi miniszter számára, akinek, mint új miniszternek, nem volt még mandátuma. Matolcsy Tamás mandátumának átadásával – mivel sohasem politizált – szívesen tettünk szolgálatot a kormánynak. Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter úr örömmel vette bejelentésünket, de az időpont megadását ma-

gának tartotta fenn. Közöltük felajánlásunkat Nagy Vilmos honvédelmi miniszterrel is, amit ő hálásan megköszönt. 1943 elején Pest megye főispánja már meg is kapta az értesítést a belügyminisztertől, hogy készüljön fel a monori kerületben lefolytatandó időközi választásra, amikor Nagy Vilmos honvédelmi miniszter egy ellene felvonuló parlamenti támadás miatt hirtelen távozott állásából és így tárgytalan lett a monori választás. Mi 1943 nyarán léptünk be Kállay miniszterelnök pártjába (Magyar Élet Pártja, MÉP), mivel a hozzá intézett belépő levél tartalmát az ő politikájában akkor vélte legjobban felhasználni. Belépő levélben ugyan is hangsúlyoztam, hogy „teljes bizalommal viseltetem igaz magyar politikája iránt”, amellyel nyíltan is kifejeztem, hogy a német ügy elveszett és máshol kell a magyar utat keresni. Ösztönös érzéseim vezettek és hosszú politikai küzdelmeimben mindig a szociális átalakulásért harcoltam, mindent megpróbáltam, a legkülönbözőbb politikai erőcsoportosulásban részt vettem abban a reményben, hogy fő célkitűzéseimet, a földkérdés megoldását közelebb vihetem a megvalósításhoz, ez azonban a megcsontosodott magyar feudalizmus és reakció bátyáin összeomlott. Politikai harcban soha egyéni érvényesülés, még kevésbé anyagi érdekek nem vezettek. A Kállay vezetése alatt álló pártba való belépésem nagy felháborodást váltott ki az u.n. szélsőjobb oldalon. Imrédy és társai még a köszönésemet sem fogadták, a nyilasok pedig beigazolva látták, hogy sohasem voltam „nyilas”. 1943. december 1-én, több mint egy évi némaság után, beszéltem utoljára a Házban, hangsúlyozva, hogy „Kállay magyar politikáját helyeslem”, ami igen nagy megütközést váltott ki a nyilas és az Imrédy pártban. Aggódva figyeltem – amennyire ez lehetséges volt számomra – Kállay politikáját, hogy miképpen tudja majd kivezetni a magyarságot nehéz helyzetéből. Az 1944. március 19.-i események után azonban senkivel nem beszéltem, 1944 októberében pedig eltűntem Pestről, mert nem akartam a nyilasokkal semmiféle vonatkozásban kapcsolatba kerülni. A Nemzeti Bank nyilas elnöke, Temesváry László, ugyan is hivatala átvétele után azonnal üzent és hivatott, mint az alája tartozó Gazdaságkutató Intézet tudományos vezetőjét. Többszöri felszólításának sem tettem azonban eleget és eltűntem Pestről, mert igen ellen-szenves voltam a nyilasok szemében.

A Nemzeti Szövetség tagja nem voltam, a Teleki Mihály által hozzám elküldött írásokat összetéptem. A német követségen soha nem jártam, oda meghíva nem voltam, a követeket, sem senkit onnan nem ismertem, közülük senkivel soha nem beszéltem. Ezzel szemben az ellenállási mozgalmat azzal támogattam, hogy Magyar Ferenc és Csomós Miklós vezetők részére automat és benzint mindig rendelkezésre bocsátottam, akiket személyesen jól ismertem. Németországba családi okok miatt kellett kimennem. Feleségemet ugyanis előrehaladt másállapotában nem hagyhattam az ostromlott Pesten, de máshol sem merem vele bevárni a fronthelyzetet. 1945. április 21.-én született negyedik gyermekünk a bajorországi Altötting kórházában.

Sajtótevékenységem

MAGYARSÁG ÚTJA hetilap 1939-től 1944-ig jelent meg.

A célja kizárólag a választás támogatása volt. Komoly példányszámot soha sem ért meg. 1941-ben, amíg a Nyilaskeresztes Pártban voltan, a lap főszerkesztője Fiala Ferenc volt. A pártból való kilépés után a lap példányszáma néhány hét alatt rendkívüli mértékben lecsökkent és fenntartása körül mindig nagy nehézségekkel kellett megküzdenem. A lapot csak azért tartottam fenn, hogy egy esetleges választás alkalmával legyen valami orgánus, amellyel legalább lokálisan egy-két kerületben saját választásomat támogathatom, miután a sajtóra nem számíthattam. 1943. január 1.-én a normális napilapformáról áttértem egy kis formátumra, a normális méret felére, és ezáltal a lap tulajdonképpen megszűnt lap lenni és valóban csak néhány száz példányban azért jelentettem meg, mert fenn akartam tartani egy esetleges választás alkalmára. Később azonban nem láttam célját a lapnak és eladtam, s a kapott pénzt a felgyülemlett nyomdászamlák kiegyenlítésére fordítottam.

ÚJ EURÓPA havi folyóirat 1942-től jelent meg.

A lapot néhány szám után be akartam szüntetni a Nyilaskeresztes Pártból való kilépés után. Ez azonban nem sikerült, mert Kállay Miklós miniszterelnöknek a szándékomat bejelentettem, ő azonban nem engedte, sőt a miniszterelnökség sajtóalapjából fedezte a nyomdászamlát, mert az Új Európa folyóirat beszüntetése kellemetlen lehetett volna az ő nehéz politikai akcióiban. A lapnak határozott iránya nem volt, s később a szerkesztést is átadtam Császár Bélának.

A Budapesti Népügyészségtől

1945. NÜ. 13186/4. sz.

A rendőrség száma: 19867/1945 pr.

A Budapesti Népbíróságnak

A nyomozás iratait idezárva a következő

V Á D I R A T²¹

benyújtásával küldöm át.

Az 1945. november 2-dik napjától előzetes letartóztatásban levő: **Dr. Matolcsy Mátyás** gyanúsított ellen, aki 41 éves budapesti születésű és lakos (IX. Lónyai u. 17.) nős vagyonos, földbirtokos

v á d a t e m e l e k

a Nbr. 11. § 6. pontjában (és a 13. § 6. pontjában) ütköző háborús bűntettek, továbbá a 15. § 1. és 4. pontjában és a 17. § 2. pontjában ütköző népellenes bűntettek miatt.

I.

Dr. Matolcsy Mátyás gyanúsítottat az 1935. évi általános választásokon megválasztották országgyűlési képviselőnek. Pártonkívüli programmal lépett fel és a kormánypárti jelölttel pótválasztásra került a sor. A gyanúsított egy héttel a pótválasztás előtt – miután ellenjelöltjét visszaléptették – belépett a kormánypártba az u.n. NEP -be. Néhány hónap múlva kilépett onnan és ismét párton kívüli képviselő lett. 1937 tavaszán a Kisgazdapártba lépett, de az 1938. év elején onnan is kilépett. Az 1939. év tavaszán megtartott képviselő választáson a Nemzeti-front című szélső jobboldali pártalakulat programjával lépett fel ugyan azon a listán, mint az azóta nem jogerősen halálra ítélt Baky László és többen mások. Ez a párt később egyesült a Pálffy-féle nemzeti szocialista párttal. A pártvezetőséget Pálffy, Baky és a gyanúsított alkották, majd 1940. augusztus végén Ruszkay altábornagy is bele kapcsolódott. Hosszas tárgyalás után a

²¹ A vádirat itteni tördelése nem azonos az eredetivel, de a szövegben nincs változtatás, néhány nyilvánvaló gépelési elütés kivételével. A fejezeteket valaki utólag ceruzával átszámozta, ezt mindenütt jelezzük.

Pálffy-párt és abban a gyanúsított csoportja is belépett a Szálasi Hungarista-pártjába. A gyanúsított felszólalt a nagytanács ülésében, a párt tagjai által elmondani kívánt interpellációkat ő jelentette be a képviselőházban és a tulajdonképpeni feladata volt a parlamenti csoport irányítása; továbbá megbízást kapott Szálasiától a parasztság vezetésére és szervezésére. A gyanúsított 1942. februárban kilépett a pártból, majd 1943 tavaszán belépett a MÉP-be az akkori kormánypártba.

A gyanúsított a képviselőházban gyakran szerepelt, de ezen kívül négyüléseken is beszélt és cikkeket is irtó e beszédeiben és cikkeiben a legszélsőbb mértékig izgatott az országnak a háborúba való belépése, illetőleg a háborúnak a legerélyesebb módon való folytatása mellett. Már 1939. október 18.-án interpellált a képviselőházban, hogy „a Lengyelországból ide menekült katonák a községek életét, ahol el vannak szállásolva, teljesen megváltoztatják, este csoportosan kóborolnak a falvakban, a közerkölcsökre rossz hatással vannak. Szükséges volna katonai felügyelet alá helyezni őket, külön táborokban elhelyezni őket és munkára fogni”. Minthogy akkor még Magyarország békében élt különösen a baráti viszonyban élő lengyel néppel: az interpelláció célja csak a németek felé való orientáció és a német kedvében járás volt.

Az 1939. július 1-ével kezdődő költségvetési évre szóló költségvetési javaslatnál a gyanúsított is felszólalt. Beszédében megemlékszik a német nemzeti szocializmusról és az olasz fasizmusról, amelyek lehetővé tették, hogy Magyarország régi követelésének egy részét visszaszerezhesse. Ismét sürgeti a lengyel katonák elleni erélyesebb intézkedéseket, ha már nem lehet elérni, hogy innen elmenjenek. A szovjet-orosz kérdésről szólva, Európa érdekében szükséges volna szerinte, hogy a nyugati hatalmak kiegyezzenek egymással és Németország a dunai államokkal együtt kiépítsen egy áthághatatlan erőd-vonalat a szovjettel szemben. Szerinte Oroszország különösen fenyegeti Magyarországot, minthogy Besszarábiával szemben való követelését valóra akarja váltani és ezáltal Magyarországot is háborúba fogja sodorni. Kifogásolja, hogy a cenzúra kihúzza a szovjet ellenes cikkeket. Ha már a kormány külpolitikai okokból kénytelen hallgatni, legalább engedje meg, hogy azok, akiknek ilyen kötöttségük nincs, élesen szemben állhassanak az orosz-szovjettel és a kommunizmussal. Hirdeti az oroszokkal szemben, hogy „mi a végsőkig vállaljuk a harcot és a küzdelmet”.

1940. április 3.-án – még mindig olyan időben, amikor Magyarország békében élt, azt mondja a képviselőházban, hogy a Brenneri találkozó óta olyan a politikai helyzet, hogy nem indokolt a rég bevált és egyedül járható olasz-német tengelyhatalmi kialakulása mellett, hogy egy angol-francia vonal jusson kifejezésre a társadalom egyes rétegeiben és a sajtóban: azt meg kell akadályozni és ki kell tartani a tengelybarát politika mellett.

A gyanúsított az 1940. június 18.-i képviselőházi beszédében üdvözlí az olasz népet és Mussolinit, hogy a magyar nemzet másik nagy barátjához csatlakozik a pénz és a zsidóság ellen. A végleges leszámolás órájában, mely egy új világrend megszületésével fog végződni, minden magyarnak egymásra kell ta-

lálni és harcolni kell Nagy Magyarorszáért. Elítéli a Nemzeti Bank deviza politikáját: „A Nemzeti Bank devizapolitikája a font után rohant és talán elfelejtette azt, hogy Magyarország nyersanyag ellátását feltétlenül csak Németországgal és Olaszországgal megegyezően lehet megoldani.” (Szerinte a fasizmusnak és a nemzeti szocializmusnak a tárgyi cselekményei adják meg az alapot arra, hogy egy erős egységes nemzet minden harcot meg tudjon nyerni és meg is nyerhet) A Kárpátok-határáig kiterjedő Nagy Magyarország megteremtése csak úgy sikerülhet, ha egy teljes rendszer változna, egy szociális – munkaállam kiépítésén fáradozna a kormány.

Az 1940. június 19.-i beszédében elmondja, hogy az előző évben 30.5 millió mázsa termésből több mint 11 milliót exportáltunk Német - és Olaszországnak. Az idén 10 millióval kevesebb termésünk van, de a baráti népeknek a szolgáltatást teljesíteni kell.

1940. június 24.-én bejelenti a képviselőházban a magyar nemzeti szocialista párt megalakulását. E beszédében hálával gondol Hitlerre és Mussolinira és kijelenti, hogy a magyar nemzeti szocialista mozgalom mindig a Róma-Berlin politikáért harcol.

1940. július 2.-i képviselőházi beszédében azt állítja, hogy Németország és Olaszország támogatják Erdély iránti követeléseinket: 1848 nem ismétlődhetik meg, minden magyarért 100 román fog életével lakolni. Azt követeli a kormánytól, hogy „induljunk el, és amit a viták nem döntenek el, döntse el a magyar fegyver.”

1941. július 2.-i interpellációjában a szociáldemokrata párt haladéktalanul való betiltását követelte, kijelenti, hogy „tudomásul kell vennie az egész magyar társadalomnak és az egész világnak, hogy Hitler nemzeti szocializmusa most menti meg Európát, az emberi civilizációt, a kereszténységet és az emberi életet”. Először megmentette már, amikor a Rajna és a Ruhr folyók mellett a munkásságot a nemzeti szocializmus zászlaja alá sorakoztatta, most pedig utólag bontakozik ki annak a félelmetes veszélynek nagysága, amely egész Európát, benne a magyarságot, a civilizációt és a kereszténységet fenyegette a 2500 km-es fronton felsorakozott kommunista erők hadseregének formájában. „Akkor, amikor ez a nagy leszámolás folyik, amelyben az egész világ egyetért, és amikor Európa minden népe együtt menetel ebben a nagy küzdelemben” sürgeti a szociáldemokrata párt feloszlását. Azt mondja, hogy benne élünk a villámháború korában, a nagy francia nemzet 9 vagy 10 nap alatt porba omlott, a balkáni erők 2-3 hét alatt teljesen felmorzsolódtak és ugyanígy hisszük és tudjuk, hogy néhány hét múlva Moszkvában a Kreml csúcsán horogkeresztes zászló fog lengeni. Amikor 3-4 hét múlva ez a nagy diadal a nemzeti szocializmus ellenségére az egész emberi civilizációt veszélyeztető kommunizmusra beköszönt: akkor nálunk a szociáldemokrata párt még mindig képviselve van.

A gyanúsított az 1941. november 18.-i költségvetési beszédében dicséri a tengelyhatalmak agrár-politikáját, természetesen ennek az eredménye az a nagyszerű termelési siker, amelyet a hirdetett termelési csata után elkönnyvelhettek: ez

az alapja a fegyveres győzelemnek, amely egész Európát megmentette a bolsevista pusztulástól.

A gyanúsított az 1941. november 21.-i beszédében (a külügyi tárca vitájában) hangsúlyozza, hogy Magyarországnak feltétlenül tengelybarát politikát kell folytatni és a tengely mellett van a helye. „Csak az őszinte odatartozás az egyedüli lehetőség arra, hogy a Csonka-Magyarországból Nagy Magyarország legyen. Abszurdumnak és lehetetlennek tartom, hogy a másik oldal győzzön, de ha az győzne, annak az eredménye volna a még csonkább Magyarország.” Sürgeti a teljes és nyílt kiállást Németország és Hitler mellett: az ő politikájuk velünk szembe abszolút őszinte és ennek a konzekvenciája az, hogy mi is egyenes és nyílt politikát folytassunk. Ennek a harcnak van értelme, mert az új világért küzdenek honvédjeink: A zsidó bolsevizmus állati kegyetlenségével és beteg életrendjével szemben a nemzeti szocialista új Európa érdekében folyik a küzdelem. A nemzeti szocializmus és a liberális kapitalista világ szolgálatába állított kommunizmus vívja végső harcát. Panaszodik, hogy ezt kihúzta a cenzúra abból a cikkből, amelyet „hazatérő honvédek” cím alatt írt a párt heti lapjában.

1941. november 26.-án a közellátásügyi minisztérium költségvetési tárcájának tárgyalásánál sajnálja, hogy a termelés visszaesése következtében csak igen kevés jutott kivitelre, holott éppen nekünk, ha nem vért, de igenis táplálékot kell szállítanunk abban a nagy küzdelemben, amely a bolsevizmus letöréséért folyik.

1941. november 28.-án (az 1942. évi állami költségvetés tárgyalásánál) ismét hangsúlyozza, hogy „a liberális kapitalizmus haldoklásakor megszületett két nagy irányzat: az egyik a kommunizmus, amely a szovjet-országi bolsevizmusban nyert hatalmas testet, a másik pedig a nemzeti szocializmus. Ezek végzetes küzdelme most fejeződik be és azt hiszem, hogy nem kétséges, hogy Moszkva elesete a kommunizmus teljes megsemmisülését jelenti.” Kijelenti, hogy Magyarország számára példaképpen állhat Németország.

1942. november 24.-én (az 1943. évi állami költségvetés pénzügyi tárcájának tárgyalásánál) így szól a tengelyhatalmakról: „Nyilvánvaló, ha győzünk – és minden vágyunkkal reméljük, hogy így lesz”, akkor ennek a 100 milliárdnak (t.i. amit Németországban vastartalék címen összegyűjtöttek) értéke lesz, mert ezzel, mint szervező erővel valamikor majd termelés indul meg Szovjet-Oroszországban és ebből az összegből vagy onnan származik.”

A gyanúsított felelős szerkesztésében megjelent „Magyarság útja” című hetilap előbb a Nemzeti-frontnak, majd 1939. július 30.-tól az egyesült nyilas-keresztes-pártnak volt a lapja, a cím-felirat mellett nyilaskeresztes jelvénnel. A lap a legszélsőbb jobboldali irányzatot képviseli úgy a belpolitikában, mint a külpolitikában, ahol a tengely rendíthetetlen híve. A lap 1939. június 18.-i számában maga a gyanúsított írt cikket, amelyben a legmélyebb elismerését tolmacsolja a Berlin-Róma tengely. Az 1939. szeptember 19.-i cikke szerint a bolsevizmust Leninnel és Trockijjal az élen egyenesen zsidók csinálták.

1940. február 27.-én a lapról lekerült a nyilaskeresztes jelvény, de a lap október 4.-én ismét a nyilas párt hivatalos lapja lett és november 2.-án az azóta halálra ítélt Fiala Ferenc lett a főszerkesztő, míg a gyanúsított felelős szerkesztő maradt. Az 1940-es évfolyam számaiban a német sikerek következtében a gyanúsított síkra szállt a német-magyar közösségért. A február 27.-i cikke szerint a zsidók az USA-t háborúba akarják dönteni. Az április 10.-i cikke szerint nincs más lehetőségünk, mint őszintén kitartani a tengely mellett, mert a tengely győzelme, ha Magyarország őszinte politikát folytat, Magyarország számára független, szabad Nagy Magyarországot, a zsidó és feudális érdekektől mentes szociális munká állam felépítését teszi lehetővé. A május 8.-i római levelében a fasiszmus fényes eredményeiről ír. A július 26.-i vezércikkében azt írja Hitlerről, hogy Európa népe nem fog csalódni benne.

Az 1941. évfolyam január 10.-i számában azt írja a gyanúsított, hogy a jövő lehetőségei: nemzeti szocializmus vagy kommunizmus, és ha a nemzeti szocializmus erői felőrlődnek, azokat, akik a múltat visszavárják, a szörnyű katalizmában a kommunizmus seprí el. A március 7.-i számban vezércikket ír „a nemzeti szocialista Németország biztos győzelmének alapja” címen. Azt írja, hogy Németország háborúja indokolt, ez a szegény népek harca a gazdagok ellen. Németország tökéletesen készítette elő a háborút pompás hírszolgálatával és diplomáciájával volt és biztos a győzelme. Április 11.-én „Versailles utolsó fejezete” címen azt írja, hogy a nemzeti szocializmus döntő győzelméhez közeledik, utána megszületik az igazi béke. Augusztus 22.-én „a vén gonosz gyűjtogató és a moszkvai pinceértekezlet” című vezércikkében azt írja, hogy Churchill gyűjtotta fel a világot, zsidó érdekeket képvisel ő is, Moszkva is, de az eddigi haditények hiába valóvá teszik fáradozását. A szeptember 5.-i szám vezércikkében azt írja, hogy a győzelem biztos záloga a német parasztság, Németország győzelme teljes. Statisztikailag kimutatja a német agrár eredményeket, majd hozzáfűzi: „ezt is elfelejtették Sztálin, Roosevelt, Churchill és a zsidók”. A november 7.-i számban vezércikket írt Németországban tett három hetes útja tapasztalatairól. Többek közt az írja, hogy a közellátás kitűnően van megszervezve a megszállott Franciaországban humánus: szerinte nem vitás a németek győzelme.

A november 21.-i számban vezércikket írt „Hazatérő honvédeink” címen. A cikk egyes részeit a cenzúra törölte, ami miatt – mint már fentebb ismertettem – a gyanúsított interpellált. A megjelent részben azt mondja: „Honvédeink a keleti fronton harcoltak a zsidó bolsevizmus állati kegyetlenkedésével és beteg életrendjével szemben, nagy szent célért harcoltak. Ezért nemcsak érdemes, de kötelességünk is harcolni: nagy küldetés.”

A november 28.-i számban abból az alkalomból, hogy Rosenberg keleti megbízottja lett Hitlernek, azt mondja: „történelmi küldetése lett az európai hátrókat kelet felé kitolni. Véleménye szerint nekünk, magyaroknak csak hasznunk lesz ebből”.

A december 19.-i cikke szerint (1941 a nagy események éve című vezércikk) azt mondja: „Az év nagy napja június 22. volt a zsidó bolsevizmus félelmének a napja”.

Mind ezeken túl márciusban a Donazenderben tartott rádió beszédében ismerteti a német háborús erőfeszítéseket, különösen agrár vonalon. Szerinte a német birodalmat kiéheztetni gyermekes ábránd, a német nemzeti szocializmus végső győzelme csak idő kérdése és pedig nem is sok idő kérdése talán.

Az „Új Európa” című lap 1942. augusztus 1.-i számában azt írja, hogy a háború befejeztével a nemzeti szocializmus győzelme megteremti azt az új Európát, amely gazdasági erőforrásokból gazdagodik. Az október 1.-i számában ismerteti német hadijelentésekből a Szovjet eddigi háborús veszteségeit. A szovjet világforradalmasító programjának megfelelően első perctől fogva készült a nagy feladatra, a nagy küzdelem megvívására, tehát mindenütt, mint a világ ellensége élte az életét. Majd így folytatja: „Ebben a nagy élet-halál harcban mindenkit a nagy ellenség helyzete érdekel, a Szovjet legyőzése legfeljebb idő kérdése és még komoly áldozatokat komoly harcokat jelent, de már az eddig szenvedett veszteségeket nem képes kiheverni és a Szovjet összeroppanása csak idő kérdése.”

Az előadottak szerint a gyanúsított az országgyűlés előtt elmondott beszédeiben, nyomtatványban és rádió útján huzamosabb időn át olyan állandó jellegű és folyamatos tevékenységet fejtett ki, amely alkalmas volt arra, hogy az ország háborúba lépése, illetőleg a háború fokozottabb mértékben való folytatása érdekében a közfelfogást jelentős mértékben befolyásolja és az országba káros irányba terelje.

II.

A gyanúsított a fenti beszédeivel és cikkeivel a háborús hírverés szolgálatában jelentős szellemi munkát végzett.²²

III.

A gyanúsított, mint a magyar országgyűlés képviselőházának tagja, a „Társadalmi és gazdasági élet hatályosabb biztosításáról” szóló törvényjavaslat „első zsidótörvény” tárgyalásánál a képviselőházban beszédet mondott. E beszédében a liberalizmus szörnyű bűneit ostorozza. Szerinte nagy átalakulás előestéjén áll az ország, másfél millió magyar paraszt helyett egy millió külföldi zsidó van itt, gazdaságilag vezet, a nemzeti jövedelem 30 %-át bírja. A zsidó faj asszimilációja lehetetlen. Helyes a zsidó tisztviselők átcserélése keresztényre, de ezzel még nincs megoldva a jövedelem-elosztás kérdése. A zsidóság mozgékony, „Ubi bene, ibi patria”²³ sorsdöntő időkben a magyarság ellen fordult.

²² Ez a két sor a gépelt kéziratban ceruzával át van húzva a II-es számmal együtt és a III. szám II-re van javítva

²³ Ahol jobb, ott a haza

Szlovákiában sem vallották magukat magyaroknak, nem kell, hogy könyörület ébredjen fenn bennünk irántuk. Minthogy a javaslatot kevésnek találja, nem fogadja el.

Az 1939. január 21.-i beszédében azt mondja, hogy a II. zsidótörvény lehetőségét nyújt arra, hogy a zsidó tulajdonon levő földeket igénybe vegyék, miért nincs az a törvényben, hogy el kell venni, miért csak az, hogy el lehet venni. Helytelen a forgalmi áron való megváltás is. Szerinte a zsidónak egyáltalán nincs joga földhöz.

Az augusztus 2.-i beszédében kifogásolja, hogy nem történik komoly intézkedés a zsidó birtok vételárának megállapítására.

A szeptember 21.-i beszédében sürgeti annak a kimondását, hogy idegenek (vagyis zsidók) földbirtokot egyáltalán ne vásárolhassanak.

A már ismertetett 1939-40. évi költségvetési beszédében kifogásolja, hogy a zsidókérdést nem oldja meg a kormány erélyesen úgy a földbirtok vagyont, mint a Kárpátaljai iparigazolványok revíziója tekintetében.

Az 1940. április 2.-i beszédében kifogásolja, hogy Teleky Pál egy év alatt nem valósította meg kellő módon a zsidó földek kiosztását, felemlíti, hogy a zsidó birtokok igénylése és mentesítése körül visszaélések tapasztalhatók és felszólal a zsidóbirtokok mentesítése ellen. Ugyanez a tárgya a június 5.-i beszédének is.

A november 7.-i beszédében helyteleníti, hogy a zsidó földekből még egy holdat át sem adtak az új otthont alapítani kívánó magyar embereknek. A zsidó kérdésben legfeljebb odáig jutottunk, hogy a zsidó munkaszázadok erkölcstelen magatartásával megfertőzik a magyar falvak népét.

A november 6.-i appropriációs²⁴ beszédében támadja a Teleky kormányt, amiért nem váltotta be az ígérését a zsidó kérdés megoldására. Követeli, hogy internálótáborba a zsidókkal ne munkatáborba. A zsidóságnak ebből az országból és erről a földről távoznia kell.

Az 1941. június hó 13.-i beszédében követeli a III. zsidótörvénynek a ház elé hozatalát Teleky ígérete értelmében. E törvényjavaslat hiányában üdvözölni kénytelen a zsidó vegyes házasság tilalmáról szóló javaslatot és az ügyvédi kamara életében a zsidó szavazóknak 6-ra való leszorításáról való intézkedést, amelyek csak parciális, egészen nevetséges részletmegoldást jelentenek. Újból követeli a zsidóbirtokoknak a magyar parasztság részére való átadását.

Az 1941. november 21.-i beszédében hangsúlyozza, hogy Németországnak a zsidókkal szemben folytatott politikája az egyedüli helyes út és Magyarországnak is sürgősen ezt kell cselekednie. Nem tudja megérteni, mi baj volna, ha a kormányzat összefogná és kizsuppolná a zsidókat. Ugyanezt sürgeti november 28.-i beszédében is.

Az 1942. június 3.-i beszédében (a zsidóbirtokokról szóló törvényjavaslat tárgyalásánál) hirdeti, hogy általánosan kell a zsidókérdést megoldani, annak a

²⁴ Kisajátítással foglalkozó

földkérdés csak egy szektora. Nem azért kell megoldani ezt a problémát, hogy Berlinben tessék, hanem, hogy az új Európába méltó módon bekapcsolódhassunk. Nem szükséges sok előkészület, lassú keresztülvitele a zsidók kikapcsolásának, ez – miként a jó operáció – gyorsan elvégezhető. Olyan törvényt kell hozni, amely a zsidó vagyont minden vonatkozásban kikapcsolja: a föld elvétele után sorra kell kerülni a bányának, háztulajdonnak, iparvállalatok kisajátításának, zsidó munkaszolgálat e mellett csak szemfényvesztés. Helytelen minden zsidó kivételezés ellenforradalmi érdekek miatt, de legalábbis revízió alá kell vonni a kivételezéseket. A zsidó bérlőknél helyes, ha a tulajdonos eltávolíthatja őket minden szerződés ellenére, és az is helyes, hogy hat éven át törleszthesse a felszerelést mai pengővel. De ezt ki kellene terjeszteni még azzal, hogy ha akad megfelelő bérlő, akkor a zsidó eltávolítandó. Ki kell mondani, hogy minden egyes esetben hagyja ott a zsidó a felszerelést függetlenül a birtok nagyságától. Az átvételi ár mérséklését kéri: „a törvényt sürgősen végre lehet hajtani:” pl. a kisebb 8-10-20 holdas zsidó birtokoknak átvételét hetek alatt merném elintézni.

Az 1942. június hó 24.-i beszédében sürgeti a zsidók birtokában levő zsír és szappan elvételét legalább 50000 mázsa szappan és 500 vagon zsír van zsidó háztartásokban.

Az 1942. július hó 8.-i beszédében sürgeti, hogy gyűjtsék össze a zsidókat a Kárpátalján, ahonnan a legközelebbi állomáson át ki lehetne őket vinni az országból. Sürgeti, hogy a zsidó Muszokkal²⁵ ne bánjanak olyan kíméletesen, ezeknek a zsidó munkaszázadoknak a felállítása nyaralás jellegével bír. Szemrehányást tesz a honvédelmi miniszternek, amiért az olyan elnéző velük szemben.

Az 1942. november 24.-i költségvetési beszédében kéri a pénzügyminisztertől, hogy a zsidó vagyonok és jövedelmek megadóztatását terjessze a ház elé.

Az 1942. november 26.-i beszédében sürgeti, hogy a zsidókat le kell fegyverezni és a társadalomnak el kellene szigetelni, mint Németországban a sárga csillaggal, amely odakint tökéletes társadalmi és gazdasági bojkottot jelent.

Ekként a gyanúsított, mint az országgyűlés tagja a nép érdekeit súlyosan sértő jogszabály kezdeményezője volt és olyanoknak meghozatalában tudatosan részt vett.

IV.²⁶

A gyanúsított a most ismertetett beszédeiben, de az alantabb következő beszédeiben is a legszélsőbb antiszemitizmust követte.

Már 1939. április 19.-én a Nagykátán tartott párt nagygyűlésen azt mondja a szónoklatában a zsidótörvényről, hogy egy jónak ígérkező törvényből az önző érdekek által diktált módosítások újabb elkenést eredményeztek. Az nem lehet a zsidókérdés megoldása, hogy 160 kegyelmes és méltóságos zsidót kivesznek a

²⁵ MUSZ - munkaszolgálatos

²⁶ Kézzelel át van javítva III-ra

törvény hatálya alól, mert ez tulajdonképpen a zsidó kapitalizmus leghivatottabb képviselőit mentesíti a törvény hatálya alól és ezzel újra bebiztosítja a zsidó gazdasági rend uralmát hazánkban. Nehezményezi, hogy a zsidó birtokot csak lehet igénybe venni, de szerinte igénybe is kell venni „mert ha valahonnan el kell távolítani a zsidókat, akkor az elsősorban a magyar föld, amelyhez semmi köze semmi joga nem volt a zsidóknak”. Ki kell vándoroltatni a zsidókat az ő faji rezervoárjaikból, a gettókból, és ne legyünk szentimentálisak, ne ejtsünk könnyet értük.

A „Magyarság útja” című lap 1940. június 21.-i számában „Ütött az óra” című cikkében követeli a zsidókérdés komoly megoldását a kivételezések és mentesítések helyett. Ugyanott szeptember 12.-én azt írja, hogy egy negyed millió erdélyi zsidóról szívesen lemondunk volna. A munkatáborok létrehozása feltétlenül helyes. Gyökeres megoldás a kivándorlás. „Menjenek ők is egy szál battyuval, vagy zöld ládával a vállon.” Október 18.-án azt írja, hogy nem a III. zsidótörvényt, hanem a végleges megoldást várja a társadalom „a mi álláspontunk a teljes zsidótlanítás alapján áll”. Többször hangsúlyozza, hogy mindenféle szentimentalizmust félre kell tenni.

Az „Új Európa” című lap 1942. május 1.-i számában cikket ír a zsidó földbirtokosok térfoglalása ellen és radikális megoldást hirdet, mert a föld honvédelmi jelentőségű nem szabad elfelejteni, és nemzet erősítő feladatát csak úgy tudja eredményesen betölteni, ha átfogó tervek szerint csak a magyar faj érdekeit tartja szem előtt. Az augusztus 1.-i számban fajpolitikai szempontból is erős kritika tárgyává teszi, hogy a fajfenntartó parasztság helyett az ország földjeiből rendkívül nagy területeket foglalnak le nem kívánatos tulajdonosok (zsidók). Az október 1.-i cikke szerint a Szovjet-zsidó uralommal faji összetartás alapján álló zsidóság mindenütt ott volt és ott van.

A gyanúsított 1939. április 25.-én Tápiószelén hirdette, hogy zsidókérdésben az eszmei győzelem igenis a jobboldali tömegeké. Május 16.-án a monori nagygyűlésen hirdette, hogy a földkérdés megoldása elsősorban fajvédelmi és honvédelmi kérdés. Szívós kitartó munkával eljutunk a zsidókérdés végleges megoldásához. Követeli, hogy a hatalom urai olyan légkört teremtsenek az országban, hogy a zsidóság ne ide be, hanem innen elkívánkozzék. „Tessék gondoskodni arról, hogy a zsidóság faji rezervoárjait, a gettókat betömjük, és azonnali kivándorlásukat elősegítsük.”

Az 1939. július 22.-i képviselőházi beszédében azt mondja, hogy a magyar falvakban a pajeszos, kaftános, galíciai zsidóság elvette a földet rutén nép elől. A június 28.-i interpellációjában a Goldberger gyárról azt állítja, hogy a tisztviselők nagy része idegen, cseh-lengyel, vagy zsidó és ezek jóval nagyobb fizetést kapnak, mint a magyar-keresztény tisztviselők.

Az 1940. november 15.-i interpellációjában földvári Nagy László félzsidó joggyakornoknak a minisztérium IV. ügyosztályába való beosztása miatt szólal fel: ilyesmi nem történhet meg Német- vagy Olaszországban.

1940. november 26.-i beszédében, amit már egyik vonatkozásban vád tárgyává tettem, azt állítja, hogy a zsidó Muszok a magyar lakosságot megfertőzik.

Az 1941. november 21.-i beszédében azt mondja, hogy az a parlament, amelynek felsőházában 10 zsidó nagytőkés nem kifejezője a nemzet akaratának: új választ és nemzeti szocializmust követel. Fölösleges említeni, hogy itt nem a nagytőkéseket, hanem a zsidókat támadja.

A december 3.-i interpellációjában azt követeli a közellátás minisztertől, hogy a gazdasági életből a legkegyetlenebbül irtsák ki a Jugoszláv-zsidó Krauszokat és a kikeresztelkedett zsidó bajaiakat.

Az 1942. november 26.-i költségvetési beszéde szerint a zsidóság természetesen nagyon jól tudja, hogy ellenségnek drukkol és minden idegszálával afelelé rezeg, hogy ne a tengelyhatalmak győzzenek benne a magyarsággal, hanem az idegen fővárosok zsidósága győzzön. Nem vitás, hogy a győztesnek mindent el kell követnie, hogy a belső ellenséget először leszereljük, és azután elintézzük. Szerinte, mikor egy-egy szomorú hír érkezik a frontról, ahol magyar váraink véreznek, akkor pezsgőket nyitvatnak ki, idebent a belső fronton a társadalom erejét és egységét. „Ne képzelje ez a fajta, hogy amikor a másik félnek állítólagos szörnyű kataklizmája, szörnyű összeroppanása megkezdődne, akkor ők ezt vigyorogva nézik végig, mert 24 óra alatt irtanák ki a zsidóságot nemcsak Németországban, de végig az összes keleti területeken és meg vagyok győződve arról, hogy ezek a gondolatok Magyarországra is elérkeznének és tettekké válnának.”

Ekként a gyanúsított nyomtatványosan és gyűlés előtt mondott beszédeiben huzamosabb időn át olyan állandó jellegű és folyamatos tevékenységet fejtett ki, amely alkalmas volt arra, hogy a faji és felekezeti gyűlölet felkeltése, illetőleg ébrentartása céljából a közfelfogást jelentős mértékben befolyásolja és az országban káros irányba terelje.

V.²⁷

A gyanúsított a fentebb ismertetett politikai pályafutása alatt mindenkor szélsőjobbaldali elveket hirdetett. Az 1939 tavaszán megtartott képviselőválasztás idején közép Pest megyében közös listával indultak az összes szélsőjobbaldali jelöltek: a gyanúsított volt a listavezető. A közös program lényege a földreform és a zsidókérdés radikális megoldása volt, külpolitikailag pedig a tengelyhatalmakkal való együttműködés. A közös listán bekerült hét képviselő közül kettő a nyilaskeresztes-párt tagja volt, öt pedig a párton kívüli csoportot alkotta és ennek a gyanúsított volt az irányítója. A Pálffy-párttal való egyesülés után a gyanúsított is benne volt a pártvezetőségben. Amikor Szálasi kiszabadulása után a vele való megbeszélések eredményre vezettek, ő is belépett a Szálasi-féle Hungarista pártba, az ottani szerepét már előadtam.

²⁷ Kézzel IV-re javítva

A gyanúsított az 1939-40-es költségvetési javaslat tárgyalásánál helyteleníti, hogy Imrédy kénytelen volt lemondani. A revízióért küzd, de ezt csak belső revízióval teljes (természetesen az ő nézete szerinti) rendszerváltozással lehet elérni. Később egy beszédében helyteleníti, hogy a Szepsi Községben rendezett Turul táborozást feloszlatták a főszolgabíró utasítására. Egy másik beszédében a Pest megyei főispán által elkövetett választási visszaéléseket sérelmezi, mert természetesen ez szerinte a jobboldali pártok ellen irányul. 1941. március 7.-én azt írja a Szálasiról szóló beszámolójában: „A jövő kizárólag a nyilaskeresztes pártnak dolgozik”. Hasonló a gondolatmenete az október 3.-i vezércikkének: „A nyilaskeresztes párt jövő útja”.

Az előadottak szerint a gyanúsított fasiszta, illetőleg demokrácia-ellenes pártban tisztséget vállalt és tagként tevékeny működést fejtett ki.

A gyanúsított ellen a vagyonelkobzás kimondását indítványozom.

A vád tekintetében a tárgyalásra a Nbr. 20. §-a és a Bp 16 §-ának első bekezdése értelmében a budapesti népbíróság bír hatáskörrel és illetékességgel.

Indítványozom a terhelt előzetes letartóztatásának fenntartását.

A megidézendők jegyzékét a vádiratom végén közlöm.

I n d o k o k :

A nyomozás adatai alapján a vádiratom indítványi részében körülírt tényállás állapítható meg.

Az akként elkövetett cselekmény a vádiratom indítványi részében meghatározott bűncselekményt megvalósítja.

A terhelt ténybeli beismerésével és megidézni indítványozott tanúk vallomásával a vád tárgyává tett tényállás bizonyítható.

A vádemelés tehát indokolt.

A terhelt előzetes letartóztatását azért kell fenntartani, mert a kiszabandó büntetés előrelátható nagyságánál fogva megszökéstől alaposan tartani kell.

A vitéz nagybányai Horthy István irodalmi és tudományos nagydíjnak alapítási tervzetét nem teszem vád tárgyává, mert bár a mű szélsőjobboldali irányú, de még csak tervzet és meg sem állapítható, hogy ki kapta meg.

Budapest, 1946. február hó 20.-án

Dr. Csillag²⁸ sk.
Vezető népbügyész h.

Dr. Csetenyi sk.
Népbügyész

²⁸ Kézzel javítva Resovszky-ra

A tárgyalásra idézendők:

1.) Dr. Matolcsy Mátyás terhelt a Kabl.
fogházból	946. Nü 13186/4. sz.
2.) Bakó László ugyan onnan	Vádirat
3.) Hubay Kálmán	Lajstromba!
4.) gr. Serényi Miklós	Vádkönyvbe!
5.) Szálasi Ferenc. Pol. Rendőrség	
6.) dr. Szentkirályi Miklós V. Zrínyi u. 16.	
7.) dr. Varga István VII. Erzsébet krt. 1	

Terhelt: dr. Matolcsy Mátyás

- Lássa a kiadó!
- 1.)(A vádirat 2 példánya a nyomozati iratokkal elküldendő:
Budapesti népbíróságnak Budapest)
 - 2.) A vádirat egy kiadmánya az
Államrendőrség Bpesti Rendőrkapitánysága Pol. Rend.

Matolcsy Mátyás válasza a vádiratra

Tekintetes Népbíróság!

Az ellenem 905/1946. sz. alatt indított bűnügyben f. évi március hó 29.-én tartott tárgyalás alkalmával,²⁹ elnöki felhívásra, van szerencsém az alábbiakat előterjeszteni:

ad I.

A N.B.R. 11. § 6. pontjába ütköző háborús bűntett vádjával kapcsolatban a következőket adom elő, mint azt a f. évi március 29.-én tartott tárgyalás alkalmával már szóban is előadtam, hogy t.i. a vádirat 1. pontjában felsorolt parlamenti beszédeimből kiragadott egynéhány sor, vagy a beszédeknek néhány mondatban való kivonatolása nem adja vissza híven a beszéd tényleges tartalmát és célkitűzéseit. Éppen ezért az inkriminált parlamenti beszédeimet tételről-tételre leszek bátor bemutatni és eredeti parlamenti naplókban csatolni, és néhány olyan parlamenti beszédet is, amely a parlament akkori atmoszféráját mutatja be, amely nélkül szintén lehetetlen a parlamenti megnyilatkozásaim objektív megítélése.

A vádirat 1. pont második bekezdésében a következőket írja:³⁰

„Már 1939. október 12.-én interpellált a képviselőházban, hogy a „Lengyelországból idemenekült katonák, a község életét, ahol el vannak szállásolva, teljesen megváltoztatják, este csoportosan kóborolnak a falvakban, a közerkölcsekre rossz hatással vannak. Szükséges volna katonai felügyelet alá helyezni őket, külön táborokba helyezve őket és munkára fogni.” Minthogy Magyarország akkor még békében élt, különösen a baráti viszonyban élő lengyel néppel az interpelláció célja, csak a németek felé való orientáció és a német kedvében járás volt.”

Az inkriminált beszédben fekete aláhúzással jelöltem meg azokat a szavakat, amelyek „___”-jel között összefogva, mint összetartozó idézet szerepel. A szövegidézésnek ez a módja nem pontos és nem adja vissza helyesen a beszéd tartalmát. És még kevésbé helytálló a vádiratban az idézet után tett ama megjegyzés, hogy az „interpelláció célja csak a németek felé való orientáció és a né-

²⁹ Az elsőfokú tárgyalás első napja után az április 9.-i második napra készítette

³⁰ Mivel a vádirat a 2. Mellékletben nem az eredeti tördelésben található meg, az itteni hivatkozások csak a dátumok, tartalmak alapján azonosíthatók be. Nem beszélve a fejezet számozások valaki által ceruzával történt átírásáról

met kedvében járás volt.” Nem helytálló, mert az interpelláció elején az található, hogy „Hangsúlyozom, hogy ennek a kérdésnek külpolitikai vonatkozásaival nem kívánok foglalkozni.” Interpellációm egyedüli célja csak az volt, hogy kerületem 3 községében Szentmártonkátán, Nagykátán és Tápiógyörgyén elszállásolt 500-1000 főnyi lengyel katona a községek közerkölcseire oly súlyos hatással vannak, hogy „felhozom ismét Nagykáta esetét, ahova ezer főnyi lengyel katonaságot szállásoltak. Itt a főszolgabíró úr összehívta a község és a járás vezető társadalmát és arra tett javaslatot, hogy az erkölcs süllyedésének megakadályozása érdekében nyilvános házat kellene felállítani Nagykátán a lengyel katonaságnak.” Nyilvánvaló tehát az inkriminált beszéd célja nem az volt, mint amit a vádirat megjelöl, hanem az említett községek tisztességes falusi közerkölcseinek védelme.

A vádirat I. harmadik bekezdésében a következőket írja: az 1939. november 21.-én a költségvetési vita során „beszédében megemlékezik a német nemzeti szocializmusról és az olasz fasizmusról, amelyek lehetővé tették, hogy Magyarország régi követelésének egy részét visszaszerezhesse. Ismét sürgeti a lengyel katonák elleni erélyesebb intézkedéseket, ha már nem lehet elérni, hogy innen elmenjenek. A szovjet- orosz kérdéstről szólva, Európa érdekében szükséges volna szerinte, hogy a nyugati hatalmak kiegyezzenek egymással és Németország a Dunai államokkal együtt kiépítsen egy áthághatatlan erődvonalat a szovjettel szemben. Szerinte Oroszország különösen fenyegeti Magyarországot, minthogy Besszarábiával szemben való követelését valóra akarja váltani és ezáltal Magyarországot is háborúba fogja sodorni. Kifogásolja, hogy a cenzúra kihúzza a Szovjetellenes cikkeket. Ha már a kormány külpolitikai okokból kénytelen hallgatni, legalább engedje meg, hogy azok, akiknek ilyen kötöttségük nincs, élesen szembeállhassanak az orosz szovjettel és a kommunizmussal. Hirdeti az oroszokkal szemben, hogy „mi a végsőkig vállaljuk a harcot.” A vádirat idézett összefoglalása inkriminálja, hogy „beszédében megemlékezik a német nemzeti szocializmusról és a fasizmusról, amelyek lehetővé tették, hogy Magyarország követeléseinek egy részét visszaszerezze”.A parlamenti beszéd idevonatkozó része azonban hű közlésben a következőképpen hangzik:

„Tisztelt Ház! Magyarország a jelenlegi háborús konfliktusban nehéz helyzetbe került. A háború utáni húsz év alatt külpolitikai vonalvezetésben nem sok lehetőség volt, nyilván csak az, hogy a legbensőségesebb baráti és jó viszonyt kell fenntartanunk mindazon népekkel és hatalmakkal, amelyek a Versailles és a trianoni békekötést ránk kényszerítő népekkel és hatalmakkal szemben állnak. Ez volt a háború utáni húsz év magyar külpolitikájának alaptétele és ebből fakadt a német- magyar- olasz külpolitikai vonal. De azt is ki kell jelentenünk és le kell szögeznünk éppen nekünk, akik erőteljesen fajmagyar alapon állunk, hogy a német nemzeti szocializmus feszítő ereje nélkül a Versailles és a trianoni békék bilincsei nem pattantak volna le a megalázott népek nyakáról. Amikor ezt leszögezzük – nem mulaszthatjuk el, hogy Magyarország nagy barátjának, Mussoli-

ninak örök hálát ne mondjunk, mert az ő nagy zsenialitása és bölcsessége tette viszont lehetővé, hogy ezeknek a feszítő erőknek hatására Magyarország régi követelésének legalább egy részét visszaszerezhesse.” Parlamenti beszédemben tehát külpolitikai kérdések tárgyalásánál szokatlan őszinteséggel mondtam meg, hogy Olaszországnak köszönhetjük, hogy a német feszítő erőt Magyarország számára hasznosítani lehetett és ezzel elégedetlenségemnek adtam kifejezést.

A szovjet- orosz kérdéssel kapcsolatban mondtak indító okáról a vádirat egy szót sem szól. A jelzett beszédben u.i. a következő áll: „Szomorúan tapasztaltam kárpátaljai utam alkalmával ilyen jelenségeket. Hoztam magammal egy orosz röpcédulát, amelyet százezer számra szórtak szét a kárpátaljai falvakban. Ennek a röpcédulának szó szerinti (nem stilizált) fordítása a következőképpen hangzik. „A megölt Kárpátalja orosz népe! Eljött az idő, amikor te meggyötörten orosz nép köteles vagy lerázni az ezeréves magyar jármot. Eljött az idő szabad lélegzésre, itt van az idő leszámolni egyszer s mindenkorra a szívtelen magyar rablásággal. Eljött a tizenkettedik óra. Orosz fogadd meg a dolog velejét. Ki kaszával, ki kapával, ki fegyverrel és pisztollyal üsd és hajtsd ki az ellenséget a mi földünkről. Ne félj, nem vagy egyedül. A hátad mögött áll őrt a te régi barátod Szovjet-Oroszország. Munkás orosz nép, emlékezzél, hogy rövid időn belül te az új államban Szovjet- Oroszországban érzed magad.””

Ezek után érthetővé válik a szovjet kérdéssel és cenzúrával kapcsolatosan tett és inkriminált megjegyzésem, ez időben u.i. Magyarország diplomáciai, sőt u.n. baráti viszonyban volt Szovjet-oroszországgal. A parlamenti atmoszférára azonban jellemző az én felszólamlásom előtt fél órával korábban néhai Bajcsy Zsilinszky Endre képviselő úr – az új demokratikus Magyarország nagy hősenek – beszéde, amely szerint: „T. Ház! A közelmúlt hibáira én itt most nem akarok rámutatni, csak egyetlen egy dologra kívánok utalni, arra a bizonyos túlságos antibolsevista agitációra, amely itt pár esztendővel ezelőtt folyt. Én ezt nem helyeseltem akkor, mert nem láttam az akut bolsevista veszedelmet, most azonban a mi pártunk, igenis kifejezésre kívánja hozni, hogy változatlanul antibolsevisták vagyunk – mi magyarok egyéniségünknel fogva vagyunk antibolsevisták. Hozzátehetjük, hogy egyéniségünknel és tapasztalatainknál fogva, – antibolsevista felfogásunkról sohasem fogunk lemondani.” Az általam Olaszország iránt tett hálás megemlékezésem sem volt egyedülálló, mert ugyancsak Bajcsy Zsilinszky Endre képviselőtársam ebben a beszédében a következőket mondta: „Egyébként tisztelt Ház! Bizakodásunknak nemcsak önmagunkból kell fakadnia, hanem az eseményeknek számunkra kedvező fordulataiból is. A dolgok úgy alakultak, hogy a mi két nagyhatalmi barátunk közül az egyik háborúban van, a másik – Olaszország – nincsen háborúban. Az események úgy haladnak, hogy Olaszország erőteljesebben szólhat bele a Balkán és Délkelet-Európa sorsába. Ezt mi magyarok csak a legnagyobb örömmel és elégtétellel fogadhatjuk.”

Az ország egy részének hazatéréséről, továbbá a következőket mondja Bajcsy Zsilinszky Endre: „A trianoni békeszerződés annakidején egy időre lesöpörte Magyarországot Európa sakktablájáról, és íme, az események és a helyes,

okos magyar külpolitikai magatartás Magyarországnak újból helyet és jelentőséget, egyre emelkedő jelentőséget juttat.” stb. Nyilvánvaló tehát, az inkriminált összefoglaló kivonat nem adta vissza sem az én beszédemnek igazi tartalmát, sem a parlament akkori állásfoglalását egyáltalában nem vette figyelembe.

A vádirat I. negyedik bekezdésében 1940. április 3.-án tartott parlamenti beszédemben azt inkriminálja, hogy „azt mondja a képviselőházban, hogy a Brenneri találkozó óta olyan a politikai helyzet, hogy nem indokolt a rég bevált és egyedül járható olasz-német tengelyhatalmi kialakulása mellett, hogy az angol-francia vonal jusson kifejezésre a társadalom egyes rétegeiben és a sajtóban. Ezt meg kell akadályozni és ki kell tartani a tengelybarát politika mellett.” A nevezett beszéd interpelláció volt a következő címmel: „Interpelláció a miniszterelnökhöz, a miniszterelnök úr kassai beszédében lefektetett politikai irányelvek tárgyában:

1., Van-e tudomása a miniszterelnök úrnak arról, hogy a világpolitikai helyzet alakulása a Brenneri találkozó óta olyan, hogy nem teszi szükségessé a magyar belpolitikai életnek azt a tétlenségbe hajló, lassú ütemét, amelyet a miniszterelnök úr kassai beszédében politikai célkitűzésként lefektetett?

2., Hajlandó-e a miniszterelnök úr a megváltozott világpolitikai konstelláció következtében a magyar belpolitikai életben az elődei által is hangsúlyozott reformtörekvések vonalára visszatérni?”

Az interpelláció szövegéből is világosan kitűnik, hogy ez egyáltalában nem külpolitikai tárgyú volt, hanem egyenesen belpolitikai szociális és földreformok elodázásának nyílt bejelentése készített annak elmondására, mint ahogy azt a beszéd következő, folyamatos közlése mutatja: „A miniszterelnök úr kassai beszédében többek között ezt mondta: „egy ezeréves nemzetnek van türelme, mert annak tíz-tizenöt év csak egy pillanat. Mi őszintén megmondjuk azt, ami szívünkön van, hogy mindenki tudja, hogyan számoljon velünk. Itt csak azt tudjuk, hogy össze kell szednünk a magunk erejét. Kell tudni várni, cselekedni és egyszerűen, csöndesen dolgozni és hallgatni.” Nyílt bevallása volt tehát annak, hogy ő nem hajlandó a szociális alkotó munka útján haladni és ezért mondtam: „Nekünk az a meggyőződésünk, hogy geológiai ezeréves távlatokban nem lehet gondolkodni a mai rohanó világ sodrában. Azzal szemben, hogy 10-15 év egy pillanat és nem számít. Mi bizony tudunk olyan szomorú pillanatokot, amikor halálos sebeket kapott ez a nemzet, akár a háború előtti kivándorlás 15 évében, akár a háború utáni Bethlen konszolidáció 15 évében, amikor semmi nem történt a magyarság megerősítésére. Nem vagyunk hajlandók további 10-15 éveket a semmittevésben eltölteni, mert ez a program (kassai beszéd) és ez az irány a semmittevésnek, a tétlenségnek politikai iránya.” Majd tovább: „A földreformkérdés megoldásánál még a zsidók földjét sem tudjuk igénybe venni, annyi kibúvót és felmentést adnak. Arról meg nem is beszéltünk, hogy mi van a hitbizományokkal és az óriási latifundiumokkal és mi van a szociális törvényalkotás-

okkal: mi van a munkabér kérdéssel ? Amikor én ezt a politikát látom, ez szigorú következménye a kassai beszédben lefektetett semmittevésnek és tétlenségi politikának. Történik ez akkor, amikor ez az idő, ez a nyugodtabb világpolitikai atmoszféra – már t.i. Magyarország számára nyugodtabb atmoszféra – arra volna alkalmas, hogy minden percet felhasználjunk, hogy a magyarságot megerősítsük és megteremtjük azt a szociális szintet, amely egyedül alkalmas az ezeréves Magyarország testvérnepeinek ide kapcsolására. Azt gondolja talán a miniszterelnök úr, hogy lehet területeket úgy visszaszerezni, hogy a visszatérő magyarság egy év után kiábrándulva, elkeseredve ott áll teljes közönyében?”

A Házelnök rendreutasított, mire azt válaszoltam: „Tessék új életformát, becsületes, szociális Magyarországot teremteni.” Nyilvánvaló tehát, hogy az inkriminált néhány sor egyáltalában nem fedi az interpelláció címét és tényleges tartalmát. Ami az „angol- francia vonal” elleni megjegyzésemet illeti, annak oka szintén világosan benne van a beszédben: „Mindez annak bizonyosságául szolgál, hogy ebben az országban van egy feudális és liberális kör és sajtóorgánum”. Ez a vonal u.i. a Nemzeti Kaszinó feudális urait jelentette, amit egy másik beszédben a Nemzeti Kaszinó feudális urainak hallatlan befolyását tettem szóvá.

A vádirat I. ötödik bekezdésében az 1940. június 11.-i beszédemet a következőképpen jellemzi: „Üdvözli az olasz népet és Mussolinit, hogy a magyar nemzet másik nagy barátjához csatlakozik a pénz és a zsidóság ellen. A végleges leszámolás órájában, mely az új világrend megszületésével fog végződni, minden magyarnak egymásra kell találni és harcolni kell Nagy Magyarországért. Elítéli a Nemzeti Bank devizapolitikáját: „A Nemzeti Bank devizapolitikája a font után rohan és talán elfelejtette azt, hogy Magyarország nyersanyagellátását feltétlenül csak Németországgal és Olaszországgal megegyezően lehet megoldani.” Szerinte a fasizmusnak és a nemzeti szocializmusnak a tárgyi cselekményei adják meg az alapot, hogy az erős, egységes nemzet minden harcot meg tudjon nyerni és meg is nyerhet. A Kárpátok határáig kiterjedő Nagy-Magyarország megteremtése csak úgy sikerülhet, ha egy teljes rendszerű változás, egy szociális munkaállam kiépítésén fáradozna a kormány.”

A nevezett beszéd a kormány belpolitikájának széleskörű bírálata volt. A beszéd elején hangzott el az inkriminált néhány sor megjegyzés, amelynek csak az volt a célja, hogy az elmondani szándékozott súlyos kritika előtt a kormánypárt részéről nyugodt atmoszférát teremtsék. Ezt igazolja a parlamenti napló hiteles szövege: „Hálás üdvözlötünket küldjük a magyarság legnagyobb barátjának, Olaszország vezérének, Mussolininak. (Általános élénk éljenzés és taps.) Üdvözljük abból az alkalomból, hogy azon fáradozik, hogy azokat a hatalmasságokat, amelyek a magyarság testére a trianoni bilincseket ráverték, porrá zúzzák. (Általános helyeslés és taps.) – Ebben a sorsdöntő órában minden magyarnak meg kell találnia egymást. (Úgy van, úgy van, általános taps.) – hogy együtt imádkozzunk, együtt dolgozzunk, és ha kell, harcoljunk Nagy Magyarországért. (Élénk éljenzés és taps, a Ház minden oldalán.) A kormánypolitika erős bírálata

előtt tehát ezzel a néhány sor hazafias megnyilatkozással megteremttem azt a légkört, amelyben a bírálatot inkább elmondhattam, minthogy előbb tapsoltak és helyeseltek, így tehát meg volt az a fegyver a kezemben, hogy ha a földkérdés, szociális kérdés stb. tárgyalásánál ellentmondanak, akkor azonnal odavághassam, hogy „ha az előbb tapsoltak, most is helyeseljenek.” A vádiratban inkriminált 5 sor tehát nem a beszéd célja és tartalma volt, mert a parlamenti napló szerint a beszéd 825 sorból áll, vagyis egy nagy beszéd volt, amelyből csak a következő lényeges tételt idézem: „Teljes rendszerváltozásra, sürgős földreformra, adóreformra, szociális törvényalkotásokra és az egész magyar élet átépítésére van szükség. Ha most egy évvel később (választások után) ezekre a nagy programokra gondolunk, meg kell állapítani, hogy semmi sem történt. Ezzel kapcsolatban szomorúan kell megállapítanunk, hogy semmi sem lett a földkérdés megoldásából. Kérдем, mit látunk a földkérdésben, ha egy év távlatából megnézzük a kormány ténykedését. A miniszterelnök úr nyilatkozott a földkérdés megoldásáról a felsőházban és azt mondta ott, hogy ezt a kérdést csak nagyon hosszúságú tanulmányok után lehet elintézni. Nem történt meg tehát ennek a nagy horderejű kérdésnek a megoldása, amellyel kapcsolatban már 6 évvel, vagy nem tudom hány évvel ezelőtt is azt mondtuk, hogy a Dunántúl kérdése elsősorban a földkérdés megoldásán nyugszik és ma is azt valljuk, hogy sokkal erősebbek lennénk, ha a 100.000 holdak lakatlan világában a magyar parasztság volna ott-hon.”

1936. május 7.-én az 1936/37. évi költségvetési vitában azt mondtam, az Anschluss előtt két évvel, hogy „Meggyőződésem, hogy Németország, ha faji törekvéseit Ausztriában felszámolta, amit egészen biztosan meg fog tenni, abban a pillanatban Magyarországon is érvényesíteni fogja faji törekvéseit. Az a meggyőződésem, ha menekülni akarunk, egyedüli lehetőség egy radikális földbirtokreformot végrehajtani és ezáltal a magyarság földjét a magyarság számára megmenteni.” Ez az a kérdés, amire 1940. június 11.-i beszédemben a Dunántúllal kapcsolatban utaltam. Tehát nem szónoklatokkal, hanem dunántúli sürgős telepítéssel kívántam az esetleges germán térhódítást megelőzni. „Ezeket a nagy követeléseket a jelen pillanatban már csak mint elkésett emlékeket emlegethetjük fel. Most azt kell megállapítanunk, hogy a földkérdés radikális, komoly megoldásával szemben az egész kérdés átcsúszott a zsidó birtokok igénylésének területére.”

„Ezek után nyíltan meg kell kérdeznem a földművelésügyi miniszter urat, hogy mikor fogja ő jelenteni, hogy a 823.000 holdas hitbizományi terület már csak 400.000 hold (erdő), mikor jelenti, hogy az 510.000 hold zsidó birtokból már egy hold sincs a zsidók kezén és mikor jelenti a 155.000 hold részvénytársasági birtok, a Hajdúk és egyéb zsidók kezéből átkerült a kis magyarok kezébe”.

„A másik nagy kérdés a mezőgazdasági munkásság helyzetének, munkabérének törvényes rendezése. Vita vitát követett. Én egy év leforgása alatt pontosan 5-ször interpelláltam ebben a kérdésben és a végeredmény az lett, hogy

panaszkodnak az otthon maradt asszonyok, hogy a férjük valahol Fejér megyében, vagy a Duna-Tisza közén nagy szőlőgazdaságokban dolgozik, fele annyi bérért, mint amennyiből meg tudnának élni és erre nincs orvoslás. T. Ház! Az adókérdésben mi történt? – vajon miért nem jutott eszükbe a hadinyereségnek, fokozott, mondhatnám teljes megadóztatása. Mi elviselnénk a fogyasztási és forgalmi adó emelésre is szükség lenne, de először a hadinyereség teljes elvételét kívánjuk. Ezt jelenti a szociális adóreform, de pontosan az ellenkezője történt.”

„Magyarországon már megtanultuk azt, hogy ha valaki komolyan a szociális reformok útjára lép, akkor azonnal ellenzői akadnak a reakciós és liberális vonalon.”

Egy további nagy kérdéscsoport a termelés kérdése és az árkérdés. Ennek a fejezetnek a következő sorait inkriminálja a vádirat: „A Nemzeti Bank devizapolitikája a font után rohant és elfelejtette, hogy Magyarország nyersanyag ellátását feltétlenül csak Németországgal és Olaszországgal egybehangzóan lehet megoldani.” A felszólalás azonban így folytatódik tovább: „Ez a font utáni futás azt eredményezte, hogy a törekvés az volt: mindent eladni, ami devizáért eladható és kivihető. Így állott elő a helyzet, hogy nem törődtek azzal, hogy az agrártermelés két nagy ága egymással harmóniába kerüljön és elszakadt a szántóföldi termelés és az állattartás kapcsolata és jövedelmezősége. Így történt az, hogy ha a tengeri termésből valami kicsi felesleg mutatkozott, azon voltak, hogy azonnal eladják, nem törődve azzal, hogy mi lesz tavasszal a termelés másik legnagyobb ágával, mi lesz az állattartás oldalán? Ennek volt az eredménye az, hogy óriási hullámzásokat mutatott az állattartás, az állatok létszáma és a hízalás intenzitása tekintetében és sokszor olyan módon, ilyen okok miatt állottak elő a kedvezőtlen helyzetek. Itt kell keresnünk a zsírjegyek és a cukorjegyek okát. Nekem ugyanis az a felfogásom, hogy készletgazdálkodás nélkül nem lehet agrárpolitikát és gazdaságpolitikát folytatni. Mi igenis bebizonyítjuk, hogy nem kell minden mázsa kukoricát azonnal eladni, hanem évről évre tárolnunk kell, hogy a nagy egyenlőtlenségeket kiegyenlítve mindenkor biztosítani lehessen a mezőgazdaság másik nagy termelési ágának, az állattartásnak rentabilitását.”

Nyilvánvaló tehát, hogy a vádiratban inkriminált soroknak semmiféle külpolitikai vagy német irányú célja nem volt, hanem egyedül és kizárólag agrártermelési és közellátási célt szolgált. Beszédem elhangzása után a Nemzeti Bank illetékes osztálya magához kéretett, áttárgyaltam velük a kérdést és helyeslésre is talált, úgy, hogy a következő években a földművelésügyi minisztérium meg is kezdte az u.n. „Góréépítési akcióját”, hogy a tengeri feleslegeket a következő évre tárolja és a sertéshízalás hullámzását csökkentse. Az idézett 1940. évi június 11.-én elmondott beszédemben még igen részletesen foglalkoztam az agrár szociális kérdésekkel, s többek közt azt mondtam:

„A mezőgazdaság széles tömegeinél nincs megoldva sem a betegségi biztosítás, sem a rokkantsági biztosítás. Ha valaki arra hivatkozik, hogy ilyen rendkívüli időkben erre nincs pénz, akkor Olaszországra hivatkozom, ahol a mező-

gazdasági munkásság szociális biztosítási költsége 150 millió Líráról 1.500 millió Lírára emelkedett, viszont minden egyes embernek az ügye rendezve van, és bajba nem juthat. Természetesen a fasizmusnak és a nemzeti szocializmusnak csak a tárgyi cselekményei adják meg az alapot arra, hogy egy erős, egységes nemzet minden harcát meg tudja nyerni és meg is nyerhet.” A vádirat mindegyik az utolsó 5 sort inkriminálja, elhallgatva azt, mindezt agrár szociális követelésem alátámasztására és nem háborús céllal hoztam fel. Beszéltem továbbá a közéleti tisztaság kérdéséről, majd a következőképpen fejezem be beszédemet:

„T. Ház! Az évi politikai mérleg elkészítését azzal kell befejeznem, hogy mindennek a tétlenségnek, semmittevésnek igazi eredendő oka két tételben foglalható össze. Először a miniszterelnök személyében, másodsorban abban a szörnyű alkotmányjogi reformban, amely a felsőháznak a képviselőházzal egyenrangú jogot adott. Kénytelen vagyok rámutatni, hogy az itt elmondott és a kormánytól kikényszerített, de el is vetelt törvényjavaslatoknak ez a kezelése annak következménye, hogy a felsőháznak reakciós, az élet haladását megérteni nem tudó, önző érdekeket szolgáló tagjai politikailag ráakaszkoznak a kormányzatra.”

A házelnök rendreutasít. Folytattam. „Újra hangsúlyoznom kell, hogy 118 ember (felsőházi tag) kezén egymillió ötvenezer hold föld van, márpedig ez a körülmény még a legjobb akarat mellett sem jelenthet pártatlanságot a földkérdés vagy az agrárkérdések megoldásában. Ha pedig arra hivatkoznók, hogy ne sértsük meg a felsőháznak a kiemelt zsidó tagjait, erre azt mondom, hogy a zsidótörvény elhibázása éppen abban rejlik, hogy a kis Kohnt hamarabb elintézik, mint Vidát, a felsőház tagját, aki pedig a zsidó nagytőke koronázatlan királya. A politikai mérleg nagyon szomorú és tragikus. Az a meggyőződésem, hogy a Kárpátok határáig terjedő Nagy Magyarország megteremtése csak úgy sikerülhet, ha egy teljes rendszerváltozáson, egy szociális munkaállam kiépítésén fáradozik a kormány.” A felsőház és az egész belső politikai rendszerünk mély és súlyos kritikáját még a „belső revízió” szükségének újra hangsúlyozásával fejeztem be beszédemet, amelyből néhány sort a vádirat inkriminált, jóllehet, semmiféle háborús vonatkozása nem volt.

A vádirat I. hatodik bekezdésében az 1940. június 19.-i beszédemből a következőket inkriminálja: „Az előző évben 30.5 millió q termésemből több mint 11 milliót exportáltunk Német- és Olaszországba. Az idén 10 millióval kevesebb termésünk van és a baráti népeknek a szolgáltatást teljesíteni kell.” Az inkriminált sorok azt sejtetik, mintha a beszéd a Németországnak való szállítás propagálásával foglalkozna, ezzel szemben a beszéd tárgya „Interpelláció a földművelésügyi miniszter úrhoz, megfelelő búza-, rozs- és sertéshúsárak megállapítása tárgyában.” A 307 sorból álló beszédemből a vádirat inkriminált 5 sort, s azt sem híven. Azt mondja a vádirat, hogy az előző évben 30.5 millió mázsa termésemből több mint 11 milliót exportáltunk Németországnak és Olaszországnak. A beszédben pedig az áll, hogy „Olaszország és Németország vette át ezeket a mennyiségeket.” Nem Németország és Olaszország követelte ezeket a mennyisége-

ket, hanem az 1939. évi 30.5 millió mázsás rekordtermés feleslegét csak nehézségek árán tudtuk „elhelyezni”, amit ők „átvettek”. 1939-ben még nem voltunk háborúban s különben is Magyarország búzafeleslegét 1925-től kezdve úgyszólván mindig Olaszország és Németország, illetve Ausztria vette át. Más piac nem is volt – jelentéktelen mennyiségek kerültek Svájcba, egy ízben Görögországba és csekély mennyiségű finomliszt a Skandináv államokba. De mindettől eltekintve ez időben (1940. június 24.-i felszólalásomból inkriminálja, hogy „hálával gondol Hitlerre és Mussolinira és kijelenti, hogy a magyar nemzeti szocialista mozgalom mindig a Róma-Berlin politikáért harcol.” A rövid felszólalás viszont hangsúlyozza a „teljes rendszerváltozás” szükségét, vagyis amint azt már korábban, először éppen én hirdettem meg a Parlamentben 1936. május 7.-i beszédemben:

„Az Erdélyben és a Felvidéken élő magyarság célvesztetten bolyong, és addig nem kívánhatjuk, hogy ők a mai magyar határokon belül élő nemzet felé bizakodva fordítsák tekintetüket, amíg itt egy demokratikus nemzeti alapon álló társadalom fel nem épül.” Ez a gondolat, a „Belső Revízió” gondolata végig vonul minden olyan felszólalásomban, amikor revíziós törekvéseinkről beszéltem. Így a jelzett 1940. június 24.-i beszédemben is, amikor „követeljük Erdélyt vissza, a Kárpátok láncáig mindent visszakövetelünk.” S hogy már valamit visszakaptunk „gondolunk Hitlerre és Mussolinira.”

Ugyanez a gondolatmenete a vádirat I. nyolcadik bekezdésében 1940. július 2.-i beszédemnek, amelyben azt inkriminálja a vádirat, hogy „Németország és Olaszország támogatják Erdély iránti követeléseinket, stb.” Sajnos ennek a beszédnek eredeti szövegét nem kaptam meg, de hangsúlyozni kívánom, hogy 1940. július 2.-án Németország Szovjet-Oroszországgal szövetségi viszonyban állt és éppen Szovjet-Oroszország részéről hangzottak el Moszkvából, magyar nyelvű adásban olyan biztatások, hogy „vizontlátásra Bukarestben, találkozunk Bukarestben” – amikor t.i. Szovjet-Oroszország Besszarábiát és Bukovinát 1940. június végén megszállta. Erdély egy részének visszacapcsolását pedig Teleki Pál miniszterelnök intézte el, háború nélkül.

A vádirat I. kilencedik bekezdésében az 1941. július 2.-i interpellációmát inkriminálja, amelyben a Szociáldemokrata Párt betiltásáról beszélek. Mint szóval is előadni bátorkodtam, ezt az interpellációt a Nyilaskeresztes Párt adta ki elmondásra és a pártfegyelem kötöttsége folytán kénytelen voltam elmondani, de nem helyeseltem, mint ahogy sem előbb, sem később soha ilyen kérdésekkel nem foglalkoztam, soha egyetlen pártot sem támadtam, sőt pártpolitikáról soha nem is beszéltem a Házban. Ez és még egy ilyen kiosztott felszólalás azonban erősen hozzájárult ahhoz, hogy a „totális” vezetésű pártból mielőbb kilépjek – s ki is léptem, már 1942 februárjában. Mindezek mellett azonban szabad legyen idéznem Szekfű Gyula híres történettudósunk 1934-ben megjelent könyvét, a

„Három nemzedék, és ami utána következik” címűt, amelynek 357. és 358. oldalán a következőket olvashatjuk:

„Az ipari munkásság könnyű zsákmányává lett a marxi szocializmusnak, az egyetlen iránynak, melytől a liberális kapitalizmus idején jó szót hallott, s nagy gyermekként veté alá magát a szocializmus félművelt apostolainak, kik közt a marxizmus antikeresztény, és forradalmi jellegénél fogva zsidó eredetűek voltak a vezetők. Így történt ez nálunk is, ahol – a munkások vezetése még sokkal inkább zsidó származású elemek kezébe került, mint más országokban. És a szociális mozgalomnak Magyarországon csekély becsülete miatt a magyar zsidóságnak csak olyan tagjai vállalkoztak reá, kik egyéb pályákon zöldágra nem tudtak vergődni, vagy pedig rövid idő óta bevándorolt családból származva, nem törődtek azzal, hogy a magyar társadalomból kitalázzanak. Ilyen hajótörött, vagy a magyarsággal közelebbi kontaktusban nem élt vezetők kezén a munkásság anyagi és szellemi művelődése is alacsony maradt, vak szolgája lón a vezetőknek, kik távolról sem rendelkeztek azon lelki bátorsággal és felelősségérzettel, mely külföldi szocialista pártoknak – elég csak németekre és angolokra hivatkozni – keresztény eredetű, a munkássággal homogén tagjaiban megtalálható. A fejletlen intelligenciájú magyar munkássággal fejletlen erkölcsiségű vezetői azt teheték, amit akartak; így vált munkásságunk kiválóan alkalmassá a bolsevista experimentumra, melynek előfeltétele az, hogy a munkásság nyájként kövesse arisztokrata vezetőit, a többé-kevésbé orosz-zsidó eredetű szellemi proletariátusnak sulla-i³¹ jogkört és prescripció³² uralkodási módszert gyakorló tagjait. Szekfű professzor nagy példányszámban és 3 kiadást megért műve az 1920 után felnövő magyar fiatalság gondolkodásmódjára kialakító hatással volt. Köré csoportosultunk és legnagyobb boldogság volt számomra, amikor megtisztelt azzal, hogy 1934-ben írt első agrárreformról szóló: „Agrárpolitikai feladatok Magyarországon.” című könyvemhez. Jól tudom, hogy Szekfű professzor úr véleménye nyilván megváltozott, s bizonyára ennek alapján képviseli a demokratikus Magyarországot is Moszkvában, de én, aki a politikai arénában harcoltam 1942. elején, ugyancsak otthagytam a jobboldal frontját.

A vádirat I. tizedik bekezdésében az 1941. november 18.-i költségvetési beszédemben inkriminálják, hogy „dicséri a tengelyhatalmak agrárpolitikáját, természetesen ennek az eredménye az a nagyszerű termelési siker, amelyek a hirdetett termelési csata után elkövetkezettek: ez az alapja a fegyveres győzelemnek, mely egész Európát megmentette a bolsevista pusztulástól.” Ezzel a beszéddel kapcsolatban pontosan az a helyzet, mint a korábban részletesen bemutatott 1940. június 11.-i beszédnél láttunk. Itt is egy órás költségvetési beszédből, amely 800 sornál több, összesen 4 sort inkriminált a vádirat, nem véve figyelembe, hogy külpolitikáról egy szót sem szóltam, hanem ellenkezőleg csak

³¹ Kiváltságos

³² Parancsuralmi

belső problémáink, földkérdés, szociális adóreform, agrárszociális biztosításunk, stb. megoldását követeltem.

A vádirat I. tizenegyedik bekezdésében kifogás tárgyává teszi az 1941. november 21.-i költségvetési (külügyi tárca) beszédemből a következőket:

„Magyarországnak feltétlen tengelybarát politikát kell folytatni és a tengely mellett van a helye.” Csak őszinte odatartozás az egyedüli lehetőség arra, hogy a csonka Magyarországból Nagy-Magyarország legyen. Abszurdumnak és lehetetlennek tartom, hogy a másik oldal, ha győzne is, annak eredménye volna a még csonkább Magyarország.” „Sürgeti a teljes és nyílt kiállást Németország és Hitler mellett: az ő politikájuk velünk szemben őszinte és ennek a konzekvenciája az, hogy mi is egyenes és nyílt politikát folytassunk. Ennek a harcnak van értelme, mert egy új világért küzdenek honvédjeink: a zsidó bolsevizmus állati kegyetlenkedésével és beteg életrendjével szemben, nemzeti szocialista új Európa érdekében folyik a küzdelem. A nemzeti szocializmus és a liberálkapitalista világ szolgálatába állított kommunizmus vívja végső harcát.”

A nevezett beszédben a néhány akkor szokásos általános tengely megnyilatkozás után belső kérdésekkel foglalkoztam, hangsúlyozva, hogy a külpolitika alapja az erős belső ország: „Nem hiszem, hogy volna Magyarországon egyetlen ember is, aki ne látná a magyar erőknek az elmúlt fél évszázad alatti hallatlan sorvadását. A háború előtti politikának szörnyű, végzetes következménye másfél millió magyar elvesztése. – Ugyanakkor a háború után szintén nem sikerült – be kell vallanunk, nem sikerült – a magyar fajtát a földbe gyökereztetni, megerősíteni. Nem a külügyi tárcához tartozik, de mindenki tudja már, hogy a születések száma hogyan zuhant alá az utóbbi két évtized alatt is. Világos az is, hogy amikor a hazatérő testvérnépeket keblünkre öleljük, ugyanakkor tudomásul kell vennünk egyszerű rideg tényként azt, hogy a megnagyobbodott Magyarországon nincs meg a biológiai egyensúly, mert a magyarság szaporodási száma 4-5 ezrelék között van és ugyanakkor a rutén, vagy román, vagy egyéb szláv nemzetiségeknél 11-12 ezrelék a szaporodás,” stb. Tehát a biológiaiilag nem stabil – nagyobb – Magyarországról és a magyar nép megerősítéséről beszéltem.

Ami pedig a tengelypolitika oldalán elért revíziós eredmények megítélését illeti – amit a vád 1941. nov. 21.-i beszédemben inkriminált –, szabad legyen felhoznom a Parlament akkori általános megítélésére ugyanezen a napon előttem fél órával Bajcsy-Zsilinszky Endre képviselő úr elhangzott beszédének következő részeit: „Meg vagyok arról győződve, hogy ezekben a kérdésekben, mint korábban a revízió kérdésében a jó magyarok között nincsen és nem is lehet nézeteltérés. A legelső közbe tartoztam, akik a magyar sajtóban és a magyar országgyűlésben középiskolákat követeltem hazai német kisebbségünk számára. Legutóbbi, elkobzott könyvemben is világosan és történelmi példákra hivatkozva hangoztatom: a magyar nemzet azon a helyen, amelyet öntudatosan maga választott, nem úzhat soha, a jövőben sem németellenes politikát. Nem is úzött soha, sem Bocskai, sem Bethlen Gábor, sem II. Rákóczi Ferenc, sem Kossuth La-

jos.” Kicsit lejjebb a következőket olvassuk: „Mi magyarok nem születünk arra, amire például Benes vállalkozott, hogy más népek erőfeszítéseire, eredményeire építsük a magunk államát és jövőjét, stb.” S a tengelypolitika mellett, sőt egyenesen a németbarát politika geopolitikai szükségszerűségéről beszélt 1941. november 21.-én Bajcsy Zsilinszky Endre is, ugyanakkor, amikor általam elmondott beszédből – igaz mindössze néhány sort, – a vádirat inkriminál.

A vádirat I. tizenkettedik bekezdésében kifogás tárgyává teszi 1941. november 26.-i beszédemnek azt a kitételét, hogy „ha nem vért, de igenis táplálékot kell szállítanunk.”

A közellátási tárca költségvetése során elmondott egy órás beszédből a vádirat az idézett sort inkriminálja, de arról, hogy a magyar közellátás és agrártermelés harmóniába hozásának nehéz kérdését fejtegetem oldalszámra, arról nem tesz említést. Ez nem ide tartozik, de az a kitétel is megállja a helyét, hogy „ha nem vért”, akkor igenis táplálékot, terményt kell adni 12 millió holdnyi ország terület – hála Istennek vérnélküli visszacsatolásáért. A csonka ország területe u.i. 16 millió hold volt és 1941-ig 12 millió holddal nagyobbodott meg – vérnélkül. Egyetlen olyan mondatot soha, sehol ki nem mondtam, hogy ebbe a háborúba „katonát, több katonát” adjunk, mert első perctől kezdve végig az volt a felfogásom, hogy a magyar vér olyan kevés, hogy azt nem lehet pazarolni. Kállay Miklósnak is az volt a felfogása: „inkább anyagot szállítani, mint vért adni.”

A vádirat I. (tizenharmadik) bekezdésében az 1941. november 28.-án mondott költségvetési beszédemből inkriminált 5 sort; a beszéd terjedelme a parlamenti naplóban 1575 sor, azaz egy és fél óras nagy kormány bírálattal. Ebből inkriminálja azt, hogy: „a liberális kapitalizmus haldoklásakor megszületett két nagy irányzat: az egyik a kommunizmus, amely a szovjet-orosz bolsevizmusban nyert hatalmas testet, a másik pedig a nemzeti szocializmus. Ezek végleges küzdelme most fejeződik be és azt hiszem, hogy nem kétséges, hogy Moszkva esete a kommunizmus teljes megsemmisülését jelenti.” Kijelenti, hogy Magyarország számára példaképpen állhat Németország.” Az inkriminált néhány sor egy akkor helytálló ténymegállapítás volt. Miután Moszkva nem esett el, a kommunizmus sem pusztult el, sőt nagymértékben megerősödött.

Hogy Magyarország számára példaképpen állhat Németország, a vádirat nem mondja meg, hogy milyen szempontból. A beszéd ugyanis a következőket tartalmazza: „Nem vitás, hogy nem lehet más törekvése egy felelősséggel vezető kormányzatnak, mint a magyarság megerősítése. T. Ház, hogy lehetőségek vannak, az mindnyájunk előtt világos, – bármennyire kellemetlen is néha a német példák emlegetése, nem szégyelljük felemlíteni, hogy Magyarország számára példaképpen állhat a Német birodalom. Ott a szaporodási eredménynek az a mély pontja (t.i. 3 ‰) ahova jutottunk, a weimári birodalom bukásának évében érkezett el, rövid néhány év lefolyása alatt soha nem látott fejlődést értek el és a

3 ¼ ezrelékes szaporodási arány a 7 ezrelék fölé emelkedett. Azt hiszem, Magyarország biológiai egyensúlyának létalapja az, hogy 4 ezrelékről, ha nem is 12 ezreléket (román), de legalább 8 ezreléket (német) el kell érnünk”. A vádirat nem mondta meg, hogy milyen szempontból álljon példaképpen Magyarország számára a Német birodalom – nem a harctéren, nem a fegyverek terén, hanem a szaporodás terén, ahonnan a germán tenger a magyarságot is fenyegeti. A beszéd további részeiből csak néhány sort idézek: „Amikor egyetlenegy gondolatban kívánom a bírálatot megadni, akkor ennek a lecsökkent és egyre pusztuló magyarságnak a ténye a legsúlyosabb és megválaszolhatatlan vád a jelenlegi rendszerrel szemben. Én voltam az első – minden hivalkodás nélkül kívánom ezt megemlíteni – aki innen hangsúlyoztam, hogy a földkérdés rendezése elsősorban fajvédelmi és honvédelmi feladat és innen tiltakozom mindig, amint ma is tiltakozom az ellen, hogy egyszerű termelési kérdéssé degradálják. A magyar föld nemcsak arra való, hogy a barázdákból búzakalász nőjön, hanem hogy a magyar fajta oda gyökerezzen. Ne felejtjük el, azé az ország, akié a föld.”

„Másfél millió ember távozása (amerikai kivándorlás) és az elszakított részekben 7 millió hold felosztása (nem magyaroknak), a mi nagy tragédiánk. Amikor ehhez tetemre hívom a háború előtti liberális korszakot, akkor kiáltanom kell a jelenlegi rendszer vezetői felé: van-e tudomásuk arról, hogy a földkérdés megoldásával egy órát sem késlekedhetünk a hazatért részekben, egy órát sem késlekedhetünk az elrabolt birtokok visszajuttatása terén? De nem olyan visszajuttatásra gondolok, amelyenről szomorú tapasztalatokat szereztünk, hanem arra, hogy a magyar föld birtokosa a magyar parasztság kell, hogy legyen. Csak szomorúan lehet ezekről beszámolni és jó volna, ha itt volna a MÉP elnöke is hallaná a problémákat. Nem a tollkereskedelem arizálásáról³³ van itt szó, az is fontos, de itt létkérdésekről, a magyarság sorskérdéseiről van szó.”

„Amikor a földkérdésről beszélünk, akkor a csonka ország területén felmerülő földkérdésről is be kell számolnunk. Szomorúan kell megállapítanom – és ezt nyugodtan merem mondani, mert tíz év óta harcolok ebben a kérdésben és minden mozzanatát ismerem – hogy a földkérdésbe ma rosszabbul állunk, mint évekkel korábban. Rosszabbul állunk, mert amíg évekkel korábban csak harcoltunk a gondolatért, hogy győzelemre vigyük az eszmét és kikényszerítettük a földkérdést rendező törvényeket, ma pedig ott tartunk, hogy amikor rendkívüli viták után, sok engedmény után megszületett egy törvény és boldogan vártuk a végrehajtását, a végrehajtás vonalán a teljes csődbe jutottunk.” stb. A vádiratban inkriminált néhány jelentéktelen, általános, a világeseményekre vonatkozó megjegyzés után, a magyar élet nagy kérdéseinek radikális és széleskörű tárgyalása és a földreform követelése volt a beszédem tárgya és célja.

A vádirat I. tizennegyedik fejezete az 1942. november 24.-i költségvetési (pénzügyi) beszédemből a következőket inkriminálja: „„Nyilvánvaló, ha győ-

³³ Árjásítás, a zsidók kiszorítása bizonyos gazdasági területekről

zünk – és minden vágyunkkal reméljük, hogy így lesz – akkor ennek a százmilliárdnak (t.i. amit Németországban vastartalék címén összegyűjtöttek) értéke lesz, mert ezzel, mint szervező erővel, valamikor majd termelés indul meg Szovjet Oroszországban és ebből az összegből vagyon származik.” Mindenekelőtt meg kell állapítanom, hogy a pénzügyi kormány bírálata tartalmazó 486 sorból a vádirat kiragad 4 sort. Mielőtt ennek az idézetnek tényleges bemutatását adom, már előre leszögezem, hogy még az idézett szavak legfontosabbja is jelentős értelemkülönbséggel idéztetett: a vádirat azt mondja „Nyilvánvaló, ha győzünk” a naplóban pedig az áll, hogy „Nyilvánvaló, ha győznek”. A lényeg azonban a következő: a pénzügyi tárca költségvetésének vitájában az inflációs tényezők kialakulásának problémájáról beszélve, hivatkoztam a német háborús pénzügyi módszerekre, amelynek lényege az volt, hogy az árura nem találó szabad vásárló erőt mily mértékben vonták el. S ezeket mondtam: „Donner pénzügyi államtitkár úr is foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy Németországban mekkora az árút nem találó vásárlóerő felesleg és mi lesz vele. Kimutatja, hogy 1938-tól 1941-ig, 4 év alatt százmilliárd márkára duzzadt fel, ezt az összeget tehát el kellett vonni, mert ellenkező esetben óriási nyomást gyakorolt volna az árszínvonalra, ami ott is a fekete piacra vezetett volna. Ezt az összeget azonban a legkülönbözőbb módszerekkel elvonták. Mint Balázs Károly képviselőtársam említette, még a munkabért is megadóztatták. Ez igaz. 23 és fél millió munkásnál ez az összeg egy évben 70 milliárd márkát tesz ki. Ilyen összeget vontak el a piacról, mint vásárlóerőt, és ez nem nyomja közvetlenül az árszínvonalat, nem is nyomhatja, mert ezeket az összegeket takarékbetétek formájában kezelik. A pénzügyi államtitkár úr a négy év alatt már felgyülemlett 100 milliárd márka fennmaradásának kérdését is felveti, ő azonban nem mondja meg; én megmondom őszintén. Nyilvánvaló, ha győznek – és minden vágyunkkal reméljük, hogy így lesz –, akkor ennek a 100 milliárdnak értéke lesz, mert ezzel, mint szervezőerővel valamikor majd termelés indul meg valahol Szovjet Oroszországban és ebből az összegből vagyon származik. Ha nem győznek, meg lehet semmisíteni azt a pénzt, megbukott az egész, olyan, mint egy hadikölcsön, abban a pillanatban értékét veszti.”

A közölt teljes szövegből éppen az ellenkező értelmű megnyilatkozás tűnik ki, mint amit a vádirat jelez. „és minden vágyunkkal reméljük”: ezen kötelező udvariassági gesztus után túlságos durván vettem fel a német hadműveletek esetleges csődjét. „Ha nem győznek megbukott az egész.” 1942. november 24.-én a sztálingrádi események előtt három hónappal tettem ezt a megállapítást és többet nem is beszéltem a Házban. Éreztem, hogy minden rossz irányba megy, mindenről lekéstünk – s elhatároztam, hogy Horthy kormányzó és Kállay miniszterelnök akciójához csatlakozom. Beléptem Kállay Miklós pártjába, mert egyetlen kérdés maradt: valahogy kikerülni a háborúból – ezért támogattam Kállay magyar politikáját, aki a Kisgazdapárttal is bizonyos kapcsolatban (memorandum-ügy) fáradozott a nehéz feladaton.

ad II.

Az N.B.R. 15. §-a 1.) és 4.) pontjába ütköző népellenes büntett vádjával kapcsolatban következőket adom elő, mint azt a folyó évi március 29.-én tartott tárgyalás alkalmával már szóban is előadtam, hogy a vádirat II. pontjában felsorolt parlamenti beszédeimről kiragadott egynéhány sor, vagy a beszédeknek néhány mondatban való kivonatolása, nem adja vissza híven a beszéd tényleges tartalmát és célkitűzését. Éppen ezért az inkriminált parlamenti beszédeimet a következőkben leszek bátor bemutatni.

A vádirat II. pontja első bekezdése a „Társadalmi és gazdasági élet hatályosabb biztosításáról” szóló u.i. „I. zsidótörvény” tárgyalásánál elmondott beszédemet a következőképpen inkriminálja: „A liberalizmus szörnyű bűneit ostorozza. Szerinte nagy átalakulás előestéjén az ország, másfél millió magyar paraszt helyett egy millió külföldi zsidó van itt, gazdaságilag vezet, a nemzeti jövedelem 30 %-át bírja. A zsidó faj asszimilációja lehetetlen. Helyes a zsidó tisztviselők átcserelése keresztényre, de ezzel még nincs megoldva a jövedelemelosztás kérdése. A zsidóság mozgékony, „ubi bene, ibi patria”, sorsdöntő időkben a magyarság ellen fordult, Szlovákiában sem vallották magukat magyaroknak, nem kell, hogy könnyörület ébredjen fel bennünk irántuk. Minthogy a javaslatot kevésnek találja, nem fogadja el.” 1938. május 9.-én tartott és a vádiratban itt felhozott parlamenti beszédem terjedelme 610 sor, amelyből a vádirat 9 sort ragad ki. Mielőtt a beszéd egyes összefüggő részeit szó szerint közölném, hangsúlyoznom kell, hogy a beszédben egyáltalán nem hangzott el: „a zsidóság mozgékony; ubi bene, ibi patria” közmondás, sem kitétel.

„Az elmúlt század gazdasági liberalizmusának számlájára igen sok nagy értéket, az egész civilizáció fejlődését, a nagyvárosok kiépülését, az ipari és kereskedelmi organizáció kiépítését írhatjuk, de ugyanennek a liberális gazdasági felfogásnak a számláját terheli az a szörnyű faji mérleg, amely a háború kitörése előtti években előállt és amely azt mutatja, hogy másfél millió magyar paraszt elvándorlása idején, háromnegyed század alatt közel egymilliónyi zsidó vándorolt be ebbe az országba Romániából és Galíciából. Ez a faji mérleg, a másfél millió magyar pusztulása és az egymillió zsidó megerősödése: az a súlyos probléma, amely elől kitérni többé nem lehet. Kénytelen vagyok idézni Szekfű Gyula, a kitűnő történetíró már említett munkáját, amely pontosan, s objektíven megállapítja, hogy a zsidóság térhódítását éppen a magyar arisztokrácia tette lehetővé és biztosította.”

„A zsidó faj asszimilációja lehetetlen” inkriminálja a vádirat, erre nézve pedig a következő áll: „itt nem vallásfelekezetről, hanem fajról van szó. Kérem, itt idéznem kell a legkitűnőbb biológus tudósokat, akár Ménelyt, akár Orsós professzort, akik bebizonyították, hogy fajok vannak, még ha kevertek is, de megállapították, hogy éppen a zsidó az a fajta, amely nem keveredhet, illetve asszimilációjuk lehetetlen – mondják a Budapesti Pázmány tudományegyetem profesz-

szorai. De ettől függetlenül is a Cionista Mozgalom – amely zsidó faji alapon áll, és amit éppen a magyar származású világhírű Herz³⁴ indított el – nemzeti alapon kívánja Palesztinát a zsidóság nemzeti államává kiépíteni. És a legutóbbi sajtó megnyilatkozások is arról számolnak be, hogy „az Európában élő zsidóság 60 %-a Palesztinába akar kivándorolni. A 12 tagú zsidó világbizottság bécsi értekezletére megérkezett Stöckler Lajos a hivatalos magyar zsidó szervek képviselőjében és memorandumában hangsúlyozta, hogy „a magyar zsidóság 77 és fél százaléka kivándorlásra készül” – tehát nem asszimilációra.”

Az inkriminált beszéd további összefüggő részei: „Az ország nemzeti jövedelméből a zsidóság kezébe legkevesebb 30 % jut – a nemzeti vagyonnak pedig mindössze 20-25 %-a van ennek az 5.1 %-nyi rétegnek a kezében Ez az a súlyos tény és visszavonhatatlan valóság, amely előidézi azt az óriási feszültséget, amely ma az országban és az egész politikai életben tapasztalhat. Állítom, hogy ezért álltak elő a jövedelemelosztás terén azok az óriási kirívó egyenlőtlenségek, hogy vannak 2-3 millió pengős jövedelmek és vannak barlanglakók fent Borsod megyében. Állítom, hogy a zsidóságnak ilyen erőteljes gazdasági térhódítása az, ami ebben az országban a feszültséget ilyen magasra növelte.”

Ugyancsak másként hangzott el a következő inkriminált rész is: „helyes a zsidó tisztviselők átcserelése keresztényre, de ezzel még nincs megoldva a jövedelemelosztás kérdése.” A beszéd idevonatkozó része: „Meg vagyok arról győződve, hogy a problémát kevésbé oldja meg, ha néhány ezer kicsi zsidó tisztviselő, vagy nagyobb tisztviselő helyébe, ezekbe a pozíciókba mások fognak kerülni. Nem ez a probléma megoldása, hanem az, hogy a nemzeti vagyon kezelése, diszpozíciója a nemzeti érdekek irányába állíttassék át. Ha tehát kimondjuk azt, hogy a gazdasági életből, a nemzeti vagyon kezeléséből való visszaszorítás az igazi probléma, akkor le kell vonni ennek a konzekvenciáját is és meg kell mutatni az utat – itt nem lehet más út, mint a nagy nemzeti célokat szolgáló vállalkozásokat nacionalizálni. Így következik el a bányák és a villamos erőtelepek és hálózatok nacionalizálása, így következik el a hadiipar nacionalizálása (Fábián Béla: rendben van!). Nagyon jól tudom azonban azt, hogy ez csakis abban az esetben járhat eredménnyel, ha a mai közéleti erkölcs megjavul, mert különben korrupcióba fullad az egész.” Vagyis ugyanazt követeltem csak, amit ma a demokratikus pártok.

A „zsidóság mozgékony, ubi bene, ibi patria” inkriminált rész teljesen hiányzik a beszédeből, ezzel szemben idéztem a híres magyar statisztikusnak, Keleti Károlynak könyvét, mely során nagy zavar keletkezett, s képviselők a Ház minden oldaláról össze-vissza kiabáltak. Ebben a hangzavarban jegyezték fel a gyorsírók a következő részt: „Könyörület nem kell, hogy bennünk felébredjen és ez is az az ok, amiért én az ilyen személyi megoldások helyett komoly gazdasági megoldás sürgősségét hangsúlyozom, mert meggyőződésem, hogy anélkül ez a törvényjavaslat nem fog eredményre vezethetni.” Nyilvánvaló tehát,

³⁴ Hertz Tivadar, a cionizmus elindítója, szülőatyja

hogy a vádiratban inkriminált „könyörület nem kell, hogy bennünk felébredjen” éppen ellentétben áll a mondat többi részével, amelyben nem „személyi megoldások”-at, hanem a fontos vállalatok „nacionalizálását”, magyarul, államosítását kívántam. A vádirat végül azt mondja, hogy „minthogy a javaslatot kevésnek találja, nem fogadja el.” Ezzel szemben a következőképpen fejeztem be beszédemet:

„Komoly, teljes rendszerváltozás kell, amelynek egyedüli alapja egy mély szociális program és a zsidókérdés mellett rendkívül komoly földreform megvalósítása. Éppen ezért, ezt megelőzően (t.i. zsidókérdés), de legalább is ezzel párhuzamosan egy nagyon komoly és mély agrárreformnak kell jönnie. Egy parasztagrafus sem foglalkozik a földkérdés rendezésével, pedig a zsidókérdés a földkérdéssel is kapcsolatos – éppen ezért vagyok a legteljesebb bizalmatlan a kormány iránt, mert sajnos úgy érzem, hogy a jelenlegi kormányzat nem független még a feudális beállítottságtól és féltő, hogy minden más kérdést megoldanak, csak éppen a földkérdés megoldása fog elmaradni, pedig enélkül, tisztelt Ház, nincs magyar jövő! De nem győzöm eléggé hangsúlyozni, t. Ház, hogy a földkérdés megoldása nélkül én nem tudok bízni a törvény végrehajtásának eredményében és sikerében, s újra vissza kell utasítanom minden olyan akciót, amely a feudális világ részéről jön és a zsidóság ellen indít támadást és állít be bennünket, de vissza kell utasítanom minden olyan akciót is, amely viszont a zsidóság részéről animáltatik, hogy a nagybirtok felé intézzünk támadást. Legyünk tisztában azzal, hogy csak a teljes rendszerváltozás, a feudalizmus és a gazdasági liberalizmus felszámolása lehet az egyedüli út, hogy új élet induljon a magyar földön. Ennek a gondolatnak a jegyében nem fogadom el a javaslatot.”

Nyilvánvaló tehát, hogy nem azért nem fogadom el a javaslatot – mint ahogyan a vádirat inkriminálja –, mert kevés, hanem azért, mert a földkérdés el-sikkasztására való törekvést láttam benne. Az események igazoltak is.

A vádirat II. második bekezdése inkriminálja, hogy „A II. zsidótörvény lehetőséget nyújt arra, hogy a zsidó tulajdonban levő földeket igénybe vegyék. Miért nincs a törvényben, hogy el kell venni, miért csak az, hogy el lehet venni?” Helytelen a forgalmi áron való megváltás is. Szerinte a zsidónak egyáltalában nincs joga földhöz. A II. zsidótörvény tárgyalása alkalmával elhangzott beszédem – a kivitelezésekről mondottak után – legnagyobb része a földkérdéssel foglalkozik. Hogy a társadalom kritikusan nézi a javaslatot „annak igenis a módosításokban van az oka. Kérdezem, mi szükség volt a módosításokra, a 2. § hetedik pontjában foglaltakkal szemben, mi szükség volt a kegyelmes zsidók mentesítésére? (Bródy Ernő: ez igaz!), mi szükség volt a zsidó egyetemi tanárok mentesítésére? (Bródy Ernő: benne vagyunk! A kis zsidókat mentesíteni!) Mert ne felejtsek, hogy a magyar társadalom ezekben a kegyelmes zsidókban éppen a zsidó kapitalizmusnak képviselőit látja, és ha a magyar társadalom azt látja, hogy ezeket a nagy zsidókat még csak meg sem lehetett sérteni, vajon képes lesz-e a rendszer és kormánya a zsidótörvényt a való életben végrehajtani? Ezek

ennek a kérdésnek pszichológiai konzekvenciái, amelyeket a módosítások ropant mértékben kifejlesztettek. (Kertész Miklós: ez így logikus, mért védeni a nagy kapitalistákat és ütni a kisembereket?)”

A földkérdéssel kapcsolatban a következőket mondtam: „Rendkívül fontos kérdés ez, mert az a meggyőződésem, hogy ha a zsidókérdést a földkérdés figyelembe vétele nélkül oldják meg, akkor az lehet a városi intelligencia érdeke, de a magyar dolgozó millióktól teljesen függetlenül országos szempontból és a magyar nép fejlődése szempontjából nem lehet meg az az eredménye, amelynek meg kell lennie. (Buchinger Manó: ebben igaza van) A tulajdonjogilag zsidók kezén levő birtokok területi összege 505.095 kat. holdat tesz ki – a bérleti úton 15 évre vagy még hosszabb időre, 24 évre lekötött birtokok a gyakorlati élet számára szintén a zsidók kezében vannak, ez pedig majdnem 1 millió hold, tehát másfél millió hold van a kezükben. A javaslat 16. §-a azt mondja, hogy (olvassa): „zsidót az 1936. XXVII. t.c. meghatározott korlátozásokra tekintet nélkül lehet mezőgazdasági ingatlanának tulajdonul vagy kis haszonbérletek céljára átengedésre kötelezni”. Kérdezem a miniszter urat, mért az van benne, hogy „lehet” és miért nincs az benne, hogy „kell”, még pedig „záros határidőn belül? (Buchinger Manó: helyes! Én is odaadom a kapitalistákét a proliknak!)”

Hosszasan ismertetem itt a földkérdést és azt mondtam: „Amikor a két nagy törvényjavaslatnak, a zsidójavaslatnak és a földreform javaslatnak tárgyalását hozzák kapcsolatba, legyen szabad nekem a legmesszebbmenő bizalmatlanságot fejeznem ki e két javaslat kapcsolatba hozásával szemben. Szerintem a második zsidótörvény javaslatnak ez a legnagyobb hiányossága és az a megítélésem, hogy először a földkérdést kellett volna elővenni... (Buchinger Manó: ebbe van valami!). Ez politikai kérdés és szerény véleményem szerint ennek a sorrendnek megfordítása az egész kormányzati politika útját veszélyezteti, mert eljutunk a zsidókérdés megoldásáig, de nagy kérdőjel, hogy eljutunk-e a földkérdés megoldásáig, ahol pedig milliós rétegek érdekei forognak kockán.”

Nyilvánvaló tehát, hogy a II. zsidótörvény tárgyalásánál is a földkérdés megoldásának sürgetése volt a beszédem fő tárgya és élesen tiltakoztam az ellen, hogy a zsidókérdés miatt el ne sikkasszák a milliós rétegek érdekeit érintő földrendezést. A javaslatot csak azért szavaztam meg mindjárt a beszéd elején, hogy a földkövetelést annál élesebben képviselhessem felszólalásomban.

A vádirat II. harmadik bekezdése az 1939. augusztus 2.-án a Miniszterelnökhöz „a földreform elsikkadása tárgyában” intézett interpellációból inkriminálja, hogy „nem történik komoly intézkedés a zsidóbirtok vételárának megállapítására.” Mint az interpelláció címe is mutatja, az nem a zsidókérdésről szól, de az interpelláció kérdésének utolsó szövegrésze következőképpen hangzik: „Hajlandó-e a miniszterelnök úr arra nézve félreérthetetlen nyilatkozatot tenni, hogy az országos vonatkozású, széleskörű földreform törvényjavaslatát mikor kívánja az országgyűlés elé terjeszteni és mikor kívánja azt a való életben végrehajtani?” Ez szigorúan a földkérdést tárgyaló interpelláció és a következőket mondom:

„Azért intézem most a Miniszterelnök úrhoz interpellációmát, hogy végre egyszer nyilatkozzék ebben a kérdésben, mert sajnálattal kell megállapítanom, hogy amit ebben a kérdésben nyilatkozott, az tragikus. Ő ugyanis azt mondta a felsőházban, hogy háromévi tanulmány kell ahhoz, hogy ezt a kérdést komolyan lehessen tárgyalni. Azért tettem fel ma ezt a kérdést, hogy a miniszterelnök úrnak módjában legyen itt azonnal válaszolni és megnyugtatni bennünket. Az egyetlen konkrétum ebben a kérdésben a földművelésügyi miniszter úrnak vasárnap Kapuvárott elhangzott beszéde. Azt mondta a miniszter úr, hogy az 1920. évi földreformnak egyetlen tökéletes intézményét: a házhelyakciót kívánja folytatni és elsősorban a zsidóbirtokok kerülnek majd sorra. Egy szó sem volt benne (a beszédben) a hitbizományi intézményről, a nagybirtokok leépítéséről. Az egész magyar társadalom úgy érzi, hogy ez a kérdés már elsikkadt – miért nem mondták meg akkor kint a népnek, tetszett volna megmagyarázni a választó tömegeknek, hogy nem akarják a földkérdést rendezni.” A beszéd összefüggően idézett részei tehát világosan mutatják, hogy a vádiratban inkriminált 1 sor nem fedi a beszéd tényleges célját és tartalmát.

A vádirat II. negyedik bekezdése inkriminálja az 1939. szeptember 21.-én elhangzott beszédemet akként, hogy „idegenek (zsidók) földbirtokot egyáltalán ne vásárolhassanak.” Nevezett beszédem „a gazdasági munkavállalók özvegyeinek járadékban részesítéséről szóló törvényjavaslat” tárgyalása során hangzott el. Nevezett beszédben egyetlen szó sem idegenekről, sem zsidókról nem fordul elő. Ezzel szemben a magyar parasztság teljes szociális biztosítását követeltem és megemlékeztem újra a „Dunántúli veszélyről”.

A vádirat II. ötödik bekezdésében a már ismertetett 1939.- 40. évi költségvetési beszédben inkriminálja, hogy „kifogásolja, hogy a zsidókérdést nem oldja meg a kormány erélyesen, úgy a földbirtokvagyon, mint a kárpátaljai iparigazolványok revíziója tekintetében.” A vádirat ezt a beszédet már ismertette az I. pont alatt, de ez egyáltalában nem foglalkozik az inkriminált részekkel, még a problémakört sem érinti. Nem tudtam tehát megállapítani, hogy melyik beszédben érinthettem ezt a kérdést, vagy talán egyáltalán nem is foglalkoztam vele.

A vádirat II. hatodik bekezdésében az 1940. április 24.-i beszédemet a következőképpen inkriminálja: „Teleki Pál egy év alatt nem valósította meg kellő módon a zsidó földek kiosztását. Felemlíti, hogy a zsidó birtokok igénylése és mentesítése körül visszaélések tapasztalhatók és felszólal a zsidó birtokok mentesítése ellen.” Az 1940. április 24.-i beszéd interpelláció volt a miniszterelnökhöz – „miniszterelnök úr politikai ténykedésével szemben tanúsított bizalmatlanság tárgyában”. A beszédben összefüggően a következő áll: „úgy látom, hogy az ország és az egész világ forrásban van, és ha felállítjuk az egy esztendő politikájának a mérlegét, bármily szomorú is, csak azt állapíthatjuk meg, hogy pél-

dául legnagyobb kérdésünk vizsgálatára – amely kérdésről mi mindig hangsúlyoztuk, hogy a magyar sorskérdések elsője – a földkérdés vizsgálatára (nem megoldására !) Teleki Pál miniszterelnök úr felsőházi bemutatkozása során három évet helyezett kilátásba. Az azóta eltelt egy esztendő alatt a javaslat körül folyó huzavonával telt el az idő és az egyetlen pozitívum, amelyet a földkérdéssel kapcsolatban egy év eltelte után a miniszterelnök úr ide tudott hozni az, hogy egyetlen kat. hold földet át nem adtak a zsidó földekből a magyar parasztságnak, de 160.000 holdat mentesítettek a zsidó birtokokból. (Nagybirtokokból.)” Tehát ebben a beszédben is a földkérdést sürgettem és a zsidó nagybirtokosoknak adott mentesítéseket, amellyel elvonták a földeket a magyar parasztság elől.

A vádirat II. hetedik bekezdésében az 1940. évi november 7.-i napirendi felszólalásomat inkriminálja a következőkben: „A zsidó földekből 1 holdat át nem adtak az új otthont alapítani kívánó magyar embereknek. A zsidókérdésben legfeljebb odáig jutottunk, hogy a zsidó munkaszázadok erkölcstelen magatartásával megfertőzik a magyar falvak népét.” A napirendi felszólalás tárgya nem ez volt, hanem az „új alkotmányjogi reform” tervének felvetésétől felvilágosítást kérni a következőképpen: „Az igen tisztelt Miniszterelnök úr a választásoknál, tehát a kormány programjában nem szereplő alkotmányjogi reform bejelentésével lepte meg az országot. Kénytelen vagyok megkérdeni, vajon miért van szükség erre az alkotmányreformra? A kormánynak mi szüksége van az alkotmányreformra? Hiszen én úgy tudom, hogy a kormány a hatalom, és pedig a teljes hatalom birtokán belül van. Kérdezem, ki az, aki egy szalmaszálnyi akadályt is gördítene a kormányzat elé, ki az, aki a földkérdés, a szociális kérdések, a faellátás, egyáltalán a magyar nép ellátása megoldását megakadályozná? Fel kell tehát vetni a kérdést, mégis mi az oka az alkotmányreform ilyen sürgős letárgyalásának? A zsidó földekből egy holdat nem adtak, a nagybirtok tabuvá vált, egyetlen házhelyet nem tudunk adni az új otthont alapítani kívánó magyar embereknek. T. Ház! Én ez alkalommal azt a kérdést kívánom a miniszterelnök úrhoz intézni, hogy teremtsen tiszta helyzetet, mert mi úgy látjuk, hogy az egész alkotmányjogi reform semmi egyéb, mint a jelenlegi feudális és liberális-kapitalista rendszer átmentése, ez pedig nem a nemzet érdeke.” Az interpelláció célja és tárgya tehát egyáltalában nem azonos a vádiratban inkriminált 4 sor tartalmával, sőt ellenkezőleg a feudális rendszer ellen intézett erőteljes támadást tartalmazza.

A vádirat II. nyolcadik bekezdésében az 1940. évi november 26.-i költségvetési beszédemet inkriminálja: „támadja a Teleki-kormányt, amiért nem váltotta be az ígérését a zsidó kérdés megoldására. Követeli, hogy internálótáborba a zsidókkal, ne munkatáborba; a zsidóságnak ebből az országból és erről a földről távozni kell.” A 797 sor terjedelmű appropriációs beszéd összefüggő részei a következők: „Mi évek óta hirdetjük, hogy csak akkor indulhat meg új élet a magyar földön, ha a közéleti tisztaság levegőjében felosztjuk a latifundiumok világát és a meglazított porhanyóvá tett magyar földben ezer és százezer friss gyö-

keret ereszthet a magyar nemzet ezeréves fája, s a fa koronás ágain kövérre hí-
zott idegen fagyöngyököt könyörtelenül levágjuk. Ez volt a mi nagy programunk
és ez a program azt jelenti, hogy a jelenlegi feudális és liberál-kapitalista rend-
szert teljes egészében egyszerre, egy időben fel kell számolni. Nyilvánvaló,
hogy lehet ebben az országban mindent csinálni: vadászni, halászni, horgászni
és öntözni is, csak a nagybirtokhoz nem szabad hozzányúlni. Ennek eredménye-
képpen még ma is 580.000 hold van a zsidók kezében, negyedmillió hold ma-
gyar föld van idegenben élő, idegen, nem magyarul beszélő állampolgárok (fő-
urak: Koburg, stb.) kezén és 823.000 hold a hitbizományi birtokok területe. Mi
úgy érezzük, hogy lázas munka vár ránk abban a tekintetben, hogy a magyarsá-
got, a magyar fajtát, a magyar parasztságot hozzákössük a magyar földhöz, hogy
arról semmiféle vihar le ne söpörje.”

Erdélyi és egyéb földbirtok-politika ismertetése után: „Kérdezem, miért ez
a mozdulatlanság, mi az oka ennek a tehetetlenségnek és tétlenségnek? Én meg-
felelek rá. Őszinte véleményünk az, hogy ez azért van így, mert a jelenlegi rend-
szerben többnyire idegen főurak, hercegek és zsidók nagytőke érdekeit védik a
magyar parasztság rovására. Övük a föld millió és millió holdnyi terjedelemben,
övük a tőke, övük minden, a magyar nép pedig – ahogyan Bethlen István gróf
volt miniszterelnök úr mondta – „proletárnemzetté” lett. Ezek után legyen sza-
bad a kormánynak egy másik elmulasztott nagy feladatáról beszélnem. Az
1938. évtől idáig eltelt 2 esztendő alatt a csonka országból megnagyobbodott
Magyarországgá lettünk, 12 millió hold föld, 4 és fél millió testvérünk tért haza,
amikor erdők, fánk, bányánk, szóval minden kincsünk növekedett, azt kell lát-
nunk, hogy az egész magyar élet mind mélyebbre és mélyebbre csúszik le. En-
nek az az oka t. Ház, hogy a jelenlegi rendszer, ez a feudális liberál-kapitalista
rendszer egyenesen képtelen a nagy magyar sorsproblémák megoldására. Ennek
igazolására engedtessek meg részletesen ismertetnem a magyar szociális gon-
doskodás nagyon sivár területeit. A hazatért Felvidéken és Kárpátalján mindez
ideig – ma is – érvényben vannak a már meghalt Csehszlovákiának biztosítási
intézkedései és a hazatért Felvidék friss, szociális levegője nem tudott átáramla-
ni a csonka hazába és ma ott tartunk, hogy a Felvidék és Kárpátalja parasztsága,
mezőgazdasági munkássága élvezzi a szociális biztosítás minden ágát, de az al-
földi magyar parasztság mindettől mindez ideig el van ütve! A legmagyarabb, a
legszegényebb, a legtöbb katonát adó magyar falusi parasztságnak a szociális
gondozásáért senki és a Teleki kormány sem tett semmit. Sajnálattal kell ezt
megállapítanunk, t. Ház, azért, mert az a felfogásunk, hogy a szociális biztosítás
terén az orvosi, a szülési segély, a gyógyszerellátás éppen a legszegényebb ma-
gyar falusi munkásság számára volna a legfontosabb. Vajon mi az oka ennek? T.
Ház! Egyszerű a magyarázat és őszintén meg kell mondanunk, hogy a mező-
gazdasági munkásság biztosításának, családi bérpótlékának egyetlen akadálya a
csonka országú latifundium és nagybirtok ellenállása.”

Még sok más probléma után, a következő gondolattal fejezem be beszé-
demet: „Mit vár a miniszterelnök úr az alkotmányreformtól? Több hatalmat, na-

gyobb hatalmat vagy talán szabadabb kezet? Mi csak egy esetben tudnánk helyeselni alkotmányreformot, akkor, ha annak első alaptétele az lenne, hogy a felsőházat eltörlük.” Az 1940. november 26.-i appropriációs beszédemben tehát még szociális problémákról beszéltem, s a csehszlovák biztosítási rendszer példaképpen való felemlítése abban az időben a hazaárulás vádját vonta maga után, s nyugodtan mondhatom, nem igen akadt a Házban senki akkor, aki ilyen merészen beszélt volna a magyar falu szociális követeléseiről. A vádirat inkriminált 4 sornyi vádja tehát egyáltalában nem fejezi ki a beszéd célját és tárgyát.

A vádirat II. kilencedik bekezdésében az 1941. június hó 13.-i beszédemből 6 sort inkriminál, a beszéd azonban az inkriminált sorokat, illetve az azokban érintett problémákat egyáltalában nem is érinti – hisz a beszéd a „közellátás érdekeit veszélyeztető cselekmények büntetéséről szóló törvényjavaslat” tárgyalása során hangzott el és abban agrártermelési, valamint súlyos közellátási panamák feltárásáról beszéltem.

A vádirat II. tízedik bekezdésében az 1941. november 21.-i költségvetési beszédem, valamint az 1941. november 28.-i beszédemből összesen 4 sort inkriminált. E két beszédet a vádirat I. pontja alatt már ismertettem, amelyből kitűnik, hogy azok célkitűzése nem egyezik a vádirat inkriminált sorainak irányával.

A vádirat II. tizenegyedik bekezdésében az 1942. június 3.-i beszédemből inkriminált rész 20 sor. A beszéd az u.n. „zsidóbirtokokról” szóló törvényjavaslat tárgyalása során hangzott el. A törvényjavaslat „zsidók mező- és erdőgazdasági ingatlanairól” szólt, tehát erről kellett beszélnem, de a kivételezések problémája mellett a következőket mondtam: „Én most ettől eltekintek, de egy sokkal nagyobb kérdést vetek fel, mégpedig azt; lehet-e helyesen szolgálni a komoly birtokpolitika követelményeit egyedül a zsidó birtokok átvételével? Ez az alaptétel, vagy másképp: nélkülözhető-e egy átfogó, nagy, szerves birtokrendezés terve és munkája? Ez a lényeg, t. Ház, nem az, hogy itt nekirohanunk ennek a kellemetlen kérdésnek. Nem ez a lényeg, a lényeg az, hogy lehet-e különválasztva birtokpolitikát helyesen csinálni a zsidó földekkel?” Hosszas fejtegetés alapján bizonyítom, hogy ez nem megoldás. Én, akit ország világ előtt földosztónak kiáltottak ki, kijelentem, hogy egyenesen helytelennek tartom a birtokpolitikának ilyen vitelét, mert az egy-két holdas juttatás lehet pillanatnyi kielégítés, lehet politikai feszültség levezetése, de nem agrárpolitika. Ez ellen tiltakoztam.

A kivételezéssel kapcsolatban a következőket mondtam: „T. Ház! Egy esetet hallottam tegnap, azt, hogy egy zsidónak, akinek a fronton mindkét karja és egyik szeme ott maradt, van kilenc hold földje. Semmi észrevételünk sincs az ellen, hogy ezt a földet meghagyják neki, ez olyan teljesítmény a fronton, amit lehet így is honorálni. A kivételezésnek ez a módja nem jelentős: nem tartom valami rettenetes nagy dolognak, ha már a politikai helyzet így hozta magával, s

a hadikitüntetések, a komoly harctéri teljesítmények után történt ilyen megítélés, de az ellenforradalmi érdemekért szerzett előnyöket abszurdumnak tartom, mert történetesen a munkásokat kiuzsorázta az a zsidó nagybirtokos és ezért elkapták, s most azzal állít be, hogy őt elhurcolták. Ez nem jogosít fel arra, hogy ők ma földet szerezzenek.” A „zsidó föld törvény” tárgyalásánál tehát világosan leszögeztem álláspontomat. Csak zsidó birtok elvétel nem megoldás és csak szerves földreformmal lehet ezt a nagy kérdést helyesen megoldani. Hogy mégis a zsidó birtokok igénybevétele mellett voltam, annak az az oka, mert ennek elvételében a magyar parasztság számára való átadásában – precedenst láttam, olyan szikrát, amelytől végig égett volna a magyar feudalizmus szérűje is.

A vádirat II. tizenkettedik bekezdése az 1942. június 24.-i beszédemet a következő 2 sorban inkriminálja: „sürgeti a zsidók birtokában lévő zsír és szappan elvételét, legalább 50.000 q szappan és 500 vagon zsír van zsidó háztartásokban.” A beszédből kitűnik, hogy „a Magyarország (kormánylap) című lapban jelent meg, hogy egy Ungár nevű zsidó igazgatónak a lakását átkutatták és a hivatalos jegyzőkönyv szerint találtak nála 52 kg cukrot, 34 kg nullás lisztet, 5.5 kg nemes kávé, 146 doboz gyufát, 3 kg sertészsírt, 46 és fél kg libazsírt, és így tovább. A jegyzőkönyv végén még azt is megjegyzi, hogy az illető Ungár úrnak 500 db. inge volt. Mikus Richárdné Klinger Mária egy gyáros felesége – 80 kg méz, 800 db. tojás, 7 zsák nullás liszt, 50 kg gyúrt tészta, 50 kg makaróni, 30 kg olvasztott cukor (szirup), 15 kg olvasztott vaj, 36 oldal füstölt szalonna, 2 bödön zsír, 5 láda Albus szappan és még 60 kg rizs is szerepelt a listán. T. Ház! Ezzel kapcsolatban szeretném felhívni az igen t. Kormány és a közellátási miniszter úr figyelmét arra, vessen számot arról, hogy ugyanakkor, amikor elmentek a zsellérkunyhókba semmit keresni és elvittek onnan néha bizony 2 kg zsírt is – a leg-lehetősebb esetekkel fordultak hozzánk panasszal – ugyanakkor mennyivel inkább lehetne például Budapesten megvizsgálni a háztartásokat, ahol köztudomású, hogy a statisztika szerint 500 zsidó háztartás van, vagy az egész országban, ahol együttesen közel 180.000 zsidó háztartás van. Ha ezek felét kikapcsolom azzal, hogy szegények, akkor, mint a beszéd további részében részletes kalkulációt adok, hogy ha megvizsgálnák ezeket a háztartásokat, igen jelentős mennyiségeket lehetne a dolgozó társadalom és a honvédség részére megszerezni. T. Ház! Meg vagyok győződve arról, hogy amikor a magyar társadalom ezeket az újságcikket elolvassa, és amikor elolvassák ezeket azok az asszonyok, akik félnapokig állnak sorba néhány dekagramm zsírért, mindegyik tud a saját falujában és utcájában is valakit, akinél szintén lehetne találni valamit és valóban lehetne is.”

A vádirat inkriminált 2 sora teljesen elhallgatja, hogy beszédemben felhozott példák egy „igazgató”, egy „gyáros” esetére vonatkoznak. Azt is elhallgatja, hogy a zsidó háztartások számának megemlítésénél „ha ezek felét kikapcsolom, azzal, hogy szegények”, nyilvánvaló, hogy csak a gazdag háztartásokról szóltam. Sőt amikor azt mondom, hogy a falusi zsellérkunyhókban végrehajtott

brutális rekvirálások helyett „mennyivel inkább lehetne például Budapesten megvizsgálni a háztartásokat”, ezzel félreérthetetlenül nemcsak a példaképpen felhozott zsidó háztartásokat, hanem az összes gazdag ember háztartását értetem, ahol ezekben az időkben mániákusan, vagy ha tetszik sportszerűen „hamsteroltak”.³⁵ Ebben a beszédemben is, mint mindig a szociális igazság keresése és a feszültségek levezetése volt a céлом, sajnos, mint minden más kérdésnél, itt is süket fülekre találtam.

A vádirat II. tizenharmadik bekezdésében az 1942. július 8.-i beszédemet inkriminálja 5 sorban. Az inkriminált sorok akként tüntették fel beszédemet, mintha az egész zsidóság ellen intéznék támadást. Ezzel szemben igaz az, hogy interpellációm kizárólag a kerületem központjában Nagykátán lévő zsidó tábor (gyűjtőtábor, vagy munkatábor, nem tudom, a kifejezéseket nem ismerem) ügyében szólaltam fel, s kizárólag nagykátai vonatkozásban mondtam: „Két héttel ezelőtt interpellációm elmondására halasztást kértem, azután kihúztam az interpellációt, mert nem akartam a honvédelmi miniszter úrral kapcsolatban ilyen kérdéseket felvetni. De nem tudom ezt tovább halasztani, mert odakinn a helyzet tarthatatlan. Arról van szó u.i. hogy ezeken a gyűjtőtelepeken arra az időre, amíg a beérkezett zsidókat összegyűjtik és századba állítják, ott tartják őket. A valóság azonban az, hogy 1000-1200 főre szaporodik ilyen falvakban a zsidó munkaszolgálatosok száma –, de ugyanakkor a közellátás szempontjából tessék elképzelni azt, hogy egy 10.000 lelket számláló községet (Nagykátá) megterhelnek 1000-1200 emberrel. Magától értetődően lehetetlen állapotok keletkeznek ott, s ugyanakkor a magyar társadalom (parasztág), amely ezekben az időkben a legnagyobb munkát végzi, azt látja, hogy ezek az úttesten csak a homokot kaparják, s a közellátásnak terhére vannak. Amikor a magyaroknak nem jut zsír, nem jut hús és kenyér, ugyanakkor ezek a zsidó századok és ezredek dúskálnak a közellátás rovására. Csak egyetlen ilyen esetet hozok fel. Most vasárnap magam voltam lent Nagykátán, ahol közölték velem a hentesek, hogy: ha levágunk két borjút, akkor lefoglalják és elviszik a hadsereg részére az egyiket, a magyar közönségnek pedig a másik marad.” Természetesen Nagykátá közönségében a nyugtalanság és elégedetlenség folyton nőtt, mert akkor már érkeztek hírek a bevonult katonáink frontvesztéseiről. A zsidó tábor vezetőségébe pedig a tapintatlanság olyan volt, hogy július 5.-én vasárnap d.u. ½ 6 órakor a zsidó század válogatott futballcsapata mérkőzött a nagykátai leventeszázad válogatottjával. A nagykátai fiatalság fényképfelvételeket készített az egész meccsről és nagy volt a felháborodás. A fényképeket nekem küldöttség hozta el. Ezek ellenére az interpellációt először halasztottam, majd kihúztam abban a reményben, hogy elég lesz, ha bejegyzés formájában hívom fel az illetékesek figyelmét. Nem használt, miközben Nagykátán mindenki arról beszélt, hogy milyen horribilis összegű vesztegetések folynak a táborban, s mint beszédem végén fel is

³⁵ Összeharácsol

említem „a tábor előző parancsnoka nagyon gyorsan eltűnt, állítólag vizsgálat alá került és a Margit körúton van. Nem tudom. Tény azonban, hogy itt rettetes vesztegetések folynak.” Nagykáta nyugalmát, rendjét, munkáját, közellátását borította fel tehát ez a tábor, illetve annak vezetősége és Nagykáta társadalmának kívánságára mondtam el beszédemet épp úgy, mint annakidején a lengyel menekült katonák eltávolítása ügyében is. Ha történetesen ez a zsidó tábor nem kerül Nagykatára, ez a beszéd sem hangzott volna el, amelynek kizárólag lokális okai és céljai voltak, szemben a vádirat azon beállításával, mintha én általánosságban foglalkoztam volna a zsidó századok kérdésével.

A vádirat II. tizennegyedik bekezdésében az 1942. november 24.-i költségvetési (pénzügyi) beszédemben a következő sort inkriminálja: „Kéri a pénzügyminisztertől, hogy a zsidó vagyonok és jövedelmek megadóztatását terjessze a Ház elé.” A 486 sorból álló pénzügypolitikai kérdéseket (deficit, fedezet, árszínvonal, infláció, stb.) tárgyaló beszédből a vádirat mindössze másfél sort inkriminált. Az egész beszédben nincs a zsidókérdésről, zsidó vagyonról egyáltalában semmi, s csak a végén, amikor az infláció elleni óvintézkedésekről beszélek, mondom a következőket: „A fölös vásárlóerő elvonását elsősorban a zsidó vagyon és főleg a zsidó jövedelem nagyon erős elvonásával (hadinyereség) tartom lehetségesnek. Ugyanakkor a társadalom többi részére is ki kellene terjeszteni, s így a vásárlóerő problémáján keresztül az árszínvonalat rendezni.” A beszédből kitűnik, hogy az infláció elleni óvintézkedés érdekében nem csak a zsidóság jövedelmét, hanem ugyanakkor a társadalom többi részére is ki kellene terjeszteni a jövedelmek erőteljes megcsapolását, ami egyedüli ellenszere az infláció elhatalmasodásának.

A vádirat II. pont tizenötödik bekezdésében 2 sorban inkriminálja az 1942. november 26.-i beszédemet. Ezt a Parlamenti Naplót nem tudtam megkapni.

A vádirat III. pontja ötödik bekezdésében inkriminálja az 1939. évi június 28.-i interpellációm a következő 2 sorban: „A Goldberger gyárról azt állítja, hogy a tisztviselők nagy része idegen, cseh, lengyel, vagy zsidó és ezek jóval nagyobb fizetést kapnak, mint a magyar-keresztény tisztviselők.” Az interpellációban többek között a következőket mondtam: „A textilipar Magyarországon rendkívüli helyzetet éspedig előnyös helyzetet élvez a vámpolitika következtében. Csak néhány számot említek fel, hogy rávilágítsak arra a gazdasági és szociálpolitikára, amely Magyarországon uralkodik. Felemlítem, hogy 1932-től 1937-ig a textilipari munkások létszáma évről évre törés nélkül emelkedett éspedig 40.313 -ról 1937-re 67.659 -re emelkedett. Ugyanez időkből az évi átlagos munkáskereset 1030, 1042, 983, 934, 946 és végül 923 pengőre csökkent. Nyilvánvaló tehát, hogy amikor a munkáslétszám emelkedett, ugyanakkor ugyanezen időkből a textilipar termelési értéke is 292 millióról 508 millió pen-

gőre emelkedett. Ezen idő alatt a nyersanyag, a munkabér és a tisztviselői fizetés levonásával megmaradó, tőkére jutó rész 35% -kal emelkedett, ugyanakkor a munkabérek, a fejenkénti munkáskereset ilyen mértékben zuhant. Nyilván ez az oka annak, hogy végül sztrájk robbant ki. Hiszen pl. az egyik vezető textilipari gyárban, a Goldberger-féle üzemekben, a munkások, férfiak heti keresete – személyes beszélgetés útján és órabérlisták alapján győződtem meg róla – 12-15-20 pengőt tesz ki. Nyilvánvaló, hogy ez a politika nem lehet a magyar nép és a magyar munkásság érdekében való.” A vádirat 2 soros inkriminált szövege tehát nem világít rá arra a szociális problémára, amely a kapitalista termelés mögött meghúzódik, és amely a munkásságot arra kényszerítette, hogy sztrájkjal védje meg érdekeit.

A vádirat III. pontja hetedik bekezdésében az 1940. november 26.-i beszédemet I sorban inkriminálja. E beszédet a vádirat I. pontja alatt már ismertetem.

A vádirat III. pontja nyolcadik bekezdésében inkriminálja 1940. november 21.-i beszédemet, miszerint „az a parlament, amelynek felsőházában 10 zsidó nagytőkés ül, nem kifejezője a nemzet akaratának.” A felsőházzal a fentiekben idézett beszédemben többször kifejtettem állásponantomat, ami félreérthetetlen; feudális nagykapitalista érdekeket szolgál, és mint 1940. november 26.-i beszédemben ki is jelentem: „csak olyan alkotmányreformot tudnék helyeselni, hogy a felsőházat eltöröljék.”

A vádirat III. pontja nyolcadik bekezdésében 2 sorban inkriminált 1941. december 3.-án elmondott beszédem Parlamenti Naplóját nem tudtam beszerezni.

A vádirat III. pontja kilencedik bekezdése az 1942. november 26.-i beszédéből, a következőket inkriminálja: „Amikor egy-egy szomorú hír érkezik a frontról, ahol magyar véreink véreznek, akkor pezsgőket nyitvatnak.” Majd a beszédéből szó szerinti közlésben adja: „Ne képzelje ez a fajta, hogy amikor a másik félnek állítólagos szörnyű kataklizmája, szörnyű összeroppanása megkezdődne, akkor ők ezt vigyorogva nézik végig, mert 24 óra alatt irtanak ki a zsidóságot nemcsak Németországban, de végig az összes keleti területeken és meg vagyok győződve arról, hogy ezek a gondolatok Magyarországra is elérkeznek és tettekre válnának.”

Az 1942. évi költségvetés pénzügyi vitájában két ízben is felvettem elég nyers formában a német front és a német vállalkozás összeroppanásának lehetőségét. S amikor ebben a beszédemben a pezsgőző nagyzsidóságot (nem a dolgozó szegény zsidókat) figyelmeztettem, milyen veszély rejlik az összeroppanásban is, nem hogy meghallgatásra nem talált, hanem csak annyi történt, hogy a gazdag zsidóság a veszély közeledtével semleges külföldre ment, a kis

zsidóság pedig itt maradt az általam előre jósolt, szörnyű kataklizmában. E beszédem inkriminált sorai nem a zsidóság elleni rendszabályokról szól, hanem egy erős hangú felkiáltás, felhívás, figyelmeztetés a közelgő veszedelemre. Mint más nagy kérdésben, ebben sem nyert megszívlelésre felkiáltásom. Ezen 1942. novemberi parlamenti beszédem után többet nem is szerepeltem, jelölül annak, hogy egyetlen problémát láttam már, s ez a háborúból való valamiféle kijutás. 1942 novemberétől 1944 novemberéig 2 év telt el, amíg a tragédia kifejlődött és lejátszódott. Nyilván nem tulajdonítható nekem abban semmiféle közreműködés, mert 1942 ősze után visszavonultam, Kállay Miklóshoz csatlakoztam. 1944. március után semmiben nem vettem részt, a Nemzeti Szövetségnek sem voltam tagja, a Szálasi uralomra jutása alkalmával pedig már nem voltam Pesten, mert nem tudtam milyen formában juthat kifejezésre ellenem az a gyűlölet, amely abból származik, hogy a másik oldalra álltam.

A fent előadottak bizonyítják tehát politikai szereplésemben háborús izgatást nem fejtettem ki, a zsidókérdéssel pedig csak éppen annyit foglalkoztam, amennyi éppen elkerülhetetlen volt számomra, aki a parlamenti küzdelemben a radikális földreformért és szociális törvényalkotásért küzdöttem. A sajtó megnyilatkozásokat eredetiben nem volt módom látni, de jelentősége különben sincsen, mert egy nagyon csekély példányszámban megjelenő hetilap hasábjain nem lehet „az ország közvéleményét jelentős mértékben” befolyásolni.

Matolcsy Mátyás s.k.

I. fokú ítélet

NOT I. 5409/946.

Matolcsy Mátyás háborús és népellenes tette

A budapesti Népbíróságtól, Nk. XII. 905/1946/B

A Magyar Népbíróság Nevében!

A budapesti Népbíróság háborús és népellenes bűntettek miatt Matolcsy Mátyás ellen indított bűnügyben a megtartott nyilvános főtárgyalás alapján, meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Népbíróság Matolcsy Mátyás, 40 éves, budapesti születésű, illetőségű, és budapesti (Lónyai u. 17. sz.) lakos, nő, 4 gyermek apja, magyar anyanyelvű, magyar állampolgár, református vallású, gépészmérnök foglalkozású, műegyetemet végzett, katonaviselt, rendfokozata tart. karp. őrzető, 380 hold föld fele részének tulajdonosa, vádlottat bűnösnek mondja ki az 1945. évi VII. t.c.-vel törvényerőre emelt Nbr. 15. § 1. pontjába és 17. § 2. pontjába ütköző 1-1 rb. Népellenes bűntettben.

A Népbíróság ezért Matolcsy Mátyás vádlottat az Nbr. 16. §-nak 'a' pontja alapján a Btk. 96. § és 99. §-ára való felhívással össz-főbüntetésképpen kényszermunkára ítéli, melynek legrövidebb időtartamát 10, azaz tíz évben állapítja meg. Mellékbüntetésképpen vádlottat politikai jogainak 10, azaz tíz évi időtartamra felfüggesztésre, valamint feltalálható egész vagyonának elkobzására ítéli. A kényszermunka-büntetést az ítélet jogerőre emelkedésétől kell számítani, a politikai jogok felfüggesztését a kényszermunka-büntetésnek, vagy a kényszermunka-büntetés elévülésének befejezésétől kell számítani.

A vádlott köteles a Bp. 480. §-a értelmében az eddig felmerült, valamint az ezután felmerülő bűnügyi költségeket az államkincstárnak megtéríteni. A Népbíróság elrendeli, hogy a jelen ítélet jogerőre emelkedése után a budapesti Népbírószékhely, Budapest szkf. Polgármesterével, a központi lakáshivatallal, a központi választmánnyal, a budapesti Államrendőrség politikai és rendészeti osztályával, az Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatallal, a Budapest-vidéke Pénzügyi Igazgatósággal és a Népbírósági Tájékoztató irodájával közöltessék.

A Népbíróság Matolcsy Mátyás vádlottat az Nbr. 11. §-ának 6. pontjába ütköző háborús bűntett miatt ellene emelt vád alól a Bp. 326. § 2. pontja értelmében felmenti.

I n d o k l á s:

A Budapesti Népbíróság a megtartott főtárgyalások során kihallgatott Hubay Kálmán, Serényi Miklós, dr. Szentkirályi Miklós, dr. Varga István, Kovács Imre, Szabó Ferenc, Zsemlye Gyula tanúk vallomása, vádlottnak a főtárgyalás során tett beismerő vallomása és egyéb nyilatkozatai a nyomozás során felmerült egyéb bizonyítékok, a felcsatolt okiratok, képviselőházi naplók és egyéb írásbeli nyilatkozatok alapján megállapította az alábbi tényállást:

Vádlott 1935. évi országgyűlési képviselő választásokon párton kívüli programmal mint képviselőjelölt lépett föl a Nagykáta választókerületben, azonban a választás eredményeképpen a kormánypárttal történt megegyezés alapján a kormánypárti jelölt visszalépett, vádlott belépett a kormánypártba és így mint kormánypárti programmal megválasztott képviselő bekerült a képviselőházba. A kormánypártban azonban nem sokáig maradt, hanem abból kilépve, mint pártonkívüli képviselő folytatta tovább működését. 1937. év tavaszán belépett a Kisgazdapártba, innen azonban nem sokára kilép, és saját pártot alakít, amely most már egyenes vonalban a szélsőjobboldal felé irányul. Pártja azonban rövid életű volt és az 1939. évi közelgő képviselőválasztásokra tekintettel tárgyalásokat folytat Hubay Kálmánnal arra vonatkozólag, hogy most már teljesen szélsőjobboldalt szolgáló politikai frakciójával együtt belépjen a Nyilaskeresztes pártba. A tárgyalások eredményeképpen a belépés meg is történik, s az 1939. évben megtartott képviselőválasztások során Nemzeti Front elnevezés alatt induló szélsőjobboldali pártalakulat programjával lép fel, a nagykáta választóterületen ugyanazon a listán, amelyen Baky László is indult, mint képviselőjelölt.

Vádlott a képviselőválasztás során újra képviselővé válik, most már a nyilaskeresztes párt programjával. A választások után ezen nyilaskeresztes Nemzeti Front politikai frakció egyesül a Nemzeti Szocialista Párt Pálffy Fidél-féle frakciójával, s az egyesült pártnak vezetőségét Pálffy Fidél, Baky László és vádlott alkották. 1940. évben Szálas Ferenc kiszabadul a szegedi Csillagbörtönből, most már vádlott Szálasival történt megbeszélés alapján belép az egyesült Nemzeti Szocialista Nyilaskeresztes Pártba, a pártban a parasztság vezetésére és megszervezésére kap megbízást. Vádlott ezen megbízása nyilvánvalóan összeköttetésben áll vádlottnak az ezen ideig kifejtett és szélsőjobboldali politikai magatartásán végigvonuló bizonyos szociális és földreformot sürgető megnyilvánulásaival.

Vádlottnak azonban a földbirtokreform kérdésében elfoglalt intranzigens³⁶ álláspontja miatt, mely nyilván sértette a nyilaskeresztes pártban is helyet foglaló feudális földesurak érdekeit, a pártnak és vádlottnak viszonya romlani kezdett,

³⁶ Hajthatatlan, meg nem alkuvó

mígnem is a kormányzó helyettes választáskor vádlott szembehelyezkedett a nyilaskeresztes pártnak ebben a kérdésben elfoglalt álláspontjával, s dacára a nyilaskeresztes párt vezetősége által felállított azon tilalomnak, hogy a nyilaskeresztes képviselők a kormányzó helyettes választáson nem jelenhetnek meg, vádlott ezen az ülésen megjelent, s emiatt a párt és vádlott között nyílt kenyértörésre került sor, s ennek következtében 1942. év elején vádlott kilépett a Nyilaskeresztes Pártból.

Ezen idő után egészen 1943. év tavaszáig vádlott újra párton kívül működik, mikor is Kállay Miklós miniszterelnökkel történt megállapodása alapján belépett a Magyar Élet Pártjába és további működését újra a kormánypártban fejté ki. A fentiekből nyilvánvaló, hogy vádlottnak egész politikai szereplése állandóan és folyamatosan olyan politikai pártokban zajlik le, amelyek kétségkívül és kizárólagosan a szélsőjobboldali fasiszta eszmék szolgálatában állottak. Vádlottnak egész fenti szereplése nyilvánvalóan olyan természetű volt, mely a nép- és demokráciaellenes pártokban való tisztségvállalás és tevékeny tagság ismérveit foglalja magában. Jellemző vádlottnak egész politikai szereplésére, hogy kizárólagosan a jobboldali eszmék szolgálatában állott, de egyik szélsőjobboldali pártnál sem tudott tartósan megmaradni, mert nyilvánvalóan politikai ambícióit a pártokban való tülekedés és egymás taposása miatt nem tudta kielégíteni és ezért mindig újabb és újabb pártoknál kísérletezett. Vádlott részt vett az 1939 évi IV. törvény parlamenti megvitatásában, valamint az u.n. I. zsidótörvény (a társadalmi és gazdasági élet hatályosabb biztosításáról szóló törvényjavaslat) tárgyalásánál. Valamennyi zsidóellenes jogszabály megvitatásában tevékenyen részt vett, felszólalt. Felszólalásaiban egyrészt zsidók elleni kirohanások vonulnak végig, másrészt azokban a napirenden lévő törvényjavaslatok ellen beszél olyan értelemben, hogy kevesli a törvényben megállapított zsidóellenes intézkedéseket, mert azok egyrészt a zsidóság minden rétegét nem érintik, másrészt pedig, különösen a földelkobzások kérdésében csupán lehetőséget állít fel, nem pedig imperatív intézkedéseket s ezzel lehetővé teszi, hogy egyes zsidóknak kedvezőbb elbírálást nyújtsanak, mint a másoknak. Nem vitás tehát, hogy a vádlott részt vett a zsidók elleni intézkedések meghozatalában, s azon körülmény, hogy ő nem szavazta meg a zsidótörvényeket, azért mert kevesellte az intézkedések súlyát, nem eshetik a vádlottnak javára, s így nem mentesülhet csupán ezen tény folytán cselekményeinek következményeitől, mert ha a vádlottnak felszólalásait figyelem bevette volna a törvényhozó testület, akkor még súlyosabb intézkedések születtek volna meg az akkor meghozottaknál.

Vádlott tehát a fentiek értelmében, mint az országgyűlés tagja, a nép érdekeit súlyosan sértő jogszabályok meghozatalában tudatosan részt vett. A Népbíróság nem fogadhatta el a vádlottnak azon magyarázatszerű védekezését, mely szerint a zsidótörvényekben megállapított rendszabályokat azért helyezte, sőt még többet követelt, mert ezzel a földbirtokrendszernek előrelendítését remélte szolgálni, mert a zsidótörvényeknek gerince nem a földbirtokreformra irányult, ha-

nem csupán a magyar nép egyes rétegeinek jogfosztására irányuló intézkedéseket tartalmazott, a népbíróság felfogása szerint a földbirtokreform a nemzet egyetemességét, a zsidótörvény pedig csak az üldözött réteget érinthette, s így ha vádlott igazán és kizárólag a földbirtokreformért kívánt volna harcolni és a kisemberek érdekeit megvédeni, akkor nem folytatott volna olyan kíméletlen harcot egy egész társadalmi réteg ellen, amelyben a kisemberektől a nagytőkékig mindenféle rendű és rangú ember képviselve volt.

A vádlottnak azonban írásban és szóban folytatott politikai működése folyamatosan magán viseli a nép és demokráciaellenes megnyilatkozások tömegeit. Vádlott, mint képviselő, 1939 évtől kezdődően állandó interpellációkkal foglalkoztatta a magyar képviselőházat. Interpellációiban egyrészt a németbarátságot, a német nemzeti szocializmust, az olasz fasizmust állítja követendő példaként a magyarság elé, másrészt az orosz kommunista rendszert kedvezőtlen színben, mint a kultúrának és a haladásnak ellenségét állítja be. Követeli a töretlen németbarátságot, s elítéli azokat, akik az angol-francia vonalra akarnak helyezkedni.

1941. november 26.-án a közellátási minisztérium költségvetési vitájában a németek részére való fokozott kivitel sűrgeti. Interpellációiban háború eshetőségeit latolva, a kétségtelen német győzelem mellett tör pácát. De interpellációin kívül ugyanebben a szellemben cikkei is jelennek meg a Magyarország Útja című nyilaskeresztes párt lapjában, melynek felelős szerkesztője is volt. Bár cikkeiben és beszédeiben mindenütt a független és erős Magyarországról beszél, azonban sűrgeti a teljes és odaadó németbarátságot, mert szerinte Magyarország jövő boldogulása a németek győzelmével áll vagy bukik. 1941. január 10.-i számban párhuzamot von a nemzeti szocializmus és kommunizmus között, természetesen a kommunizmus hátrányára, míg március 7.-i számában írt vezércikkében a Németország támadó háborúját a szegény réteg harcának a gazdagok ellen jelenti ki és úgy ezen, mint későbbi számokban a háború fokozásáért az angolszász hatalmakat kívánja felelőssé tenni. November 21.-i számában újra új vezércikket írt, melyben a magyar honvédek keleti fronton történt feláldozásával kapcsolatban úgy nyilatkozik, hogy a honvédek a zsidó bolsevizmus állati kegyetlenségeivel és beteg életrendjével szemben nagy és szent célért harcolnak és kötelességük is harcolni.

Vádlottnak a fentieket és a zsidótörvények tárgyalásainál mondott zsidóellenes interpellációin túlmenőleg, úgy parlamenti, mint választási valamint beszámoló alkalmával tartott beszédeiben és megnyilatkozásaiban mindenütt végigvonul a zsidóság elleni uszítás. Általában vádlottnak egész működése akként jellemezhető, hogy a zsidóság elleni uszítás eszközeinek felhasználásával harcol a földreform megvalósításáért. Midőn támadást indít a zsidóság ellen, ugyanakkor rendszerint a földbirtokreformot is sűrgeti, de ez nem gátolja meg abban őt, hogy a földbirtokreformon túlmenőleg a zsidóság ellen olyan rendszabályokat hirdessen

és követeljen, amelyek messze meghaladják a már akkor érvényben volt, vagy a kormányzat által kilátásba helyezett zsidóellenes intézkedéseket. A Magyarország Útja című lapjában 1942. június 24.-én cikket írt, melyben azt követeli, hogy ne zsidótörvényeket hozzanak, hanem valamennyi zsidót egy zöld ládával vándoroltassanak ki, mert az egyetlen megoldás Magyarország teljes zsidótlanítása. Ilyen és hasonló eszmék nyilatkoztak meg az Új Európa című lap 1942. május hó 1-jén megjelent számában írt cikkében, ahol is már a zsidóságnak a szovjet uralommal való faji összetartozandóságát is hirdeti.

Vádlott nem riad vissza azonban attól sem, hogy személyi támadásokat intézzen csupán zsidó származásuk miatt egyes kisebb vagy nagyobb személyek ellen, a képviselőház fóruma előtt. Mivel nem indokolható, hogy vádlott miért interpellált földvári Nagy László fél-zsidó joggyakornok ügyében, akinek elbocsátását sürgette, aki nyilván sem kapitalista, sem hitbizománya nem volt, úgy hogy csaló volna az, hogy vádlott minden lépését a kisemberek érdeke és a nagytőke elleni harc irányította, akkor semmi esetre sem támadott volna meg egy X. fizetési osztályba levő joggyakornokot.

Vádlottnak a fent vázolt folyamatos és összefüggő működése nyilvánvalóan olyan természetű volt, hogy nyomtatványban, gyülekezet előtt beszédében huzamosabb időn át olyan állandó jellegű és folyamatos tevékenységet fejtett ki, mely alkalmas volt arra, hogy a fasiszta és demokráciaellenes irányzatok elterjesztése és megerősítése végett, valamint a faji és felekezeti gyűlölet felkeltése, illetve ébrentartása céljára a közfelfogást jelentőségteljesen befolyásolja és az országra nézve téves irányba terelje.

Nem vitás, hogy vádlottnak tevékenységével felismerhető egy bizonyos szociális elgondolás, amely különösen a földbirtokreform keresztülvitelében, illetve annak megvalósítása érdekében elmondott beszédrészeiben nyilvánult meg, azonban vádlottnak tudnia kellett azt, hogy a földbirtokreform keresztülvitelét és az ország szociális átalakulásának érdekeit a magyar politikai pártok közül egyedül és kizárólag a Szociáldemokrata Párt képviselte töretlenül, s mégis éppen vádlott volt az, aki ezen szempontoknak figyelmen kívül hagyásával maga sürgette és követelte a képviselőházban a szociáldemokrata párt feloszlását. Úgy ezen körülményből, mint vádlottnak egész működéséből levont okszerű következtetés alapján a Népbíróság az ügy elbírálásánál Kovács Imre vallomását nem vehette figyelembe, mert a Népbíróság felfogása szerint vádlottnak a földreform kérdésében folytatott működése semmi esetre sem lehetett olyan mérvű és olyan eredményű, hogy azt lehessen nyugodt lélekkel mondani, hogy a földreformnak a jobboldali kormányzat bukása után történt megvalósulása, vádlott működésének eredménye, akárcsak részben is.

Az való, hogy vádlott káros működésén kívül erős harcot folytatott a földbirtokreform kérdésében, de munkája és igyekezete az eredmény tekintetében semmit sem hozott, s az a tény, hogy a földbirtokreform a jobboldali irányzat bukása

után megvalósult, a kapitalizmus és feudalizmus Magyarország területéről eltűnt, az kizárólag a felszabadító hadsereg és ennek nyomában a magyar demokrácia vívmánya. Hogy ebben vádlottnak döntő szerepe lett volna, az Kovács Imre tanú vallomásaiban túlságosan merész állítás.

A Népbíróság vádlottal szemben beszámítást és büntethetőséget kizáró okot nem észlelt, azért a vádlottat bűnösnek mondotta ki, és a rendelkező rész értelmében megbüntette. Vádlottnak a főtárgyalás során tett ténybeli beismeréseit a főtárgyalás egyéb adatai is támogatták.

A büntetés kiszabásánál a Népbíróság vádlottnak családos állapotát, valamint azon körülményt, hogy vádlott egész politikai működésében egy bizonyos szociális gondolkodás, a feudalizmus és a kapitalizmus elleni kíméletlen harc, a nagybirtokrendszer és a nagytőke elleni küzdelem és bizonyos mértékben a kisemberek érdekében folytatott segíteni akarás ismerhető fel. Mint enyhítő körülményeket mérlegelte a Népbíróság, súlyosbító körülményként vette azonban azt, hogy vádlott ezen szociális kereteken kívül a nép egyes rétegei és a demokrácia ellen oly kíméletlen harcot folytatott, amely nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a későbbi események során ugyanezen néprétegek ellen, amelyeknek jogfosztását és kitelepítését szorgalmazta, a legszörnyűbb üldöztetések és szenvedések következtek be, melyek nyilvánvalóan vádlott működésének is következményei voltak. A Népbíróság az enyhítő és súlyosbító körülmények gondos mérlegelése után és annak figyelembevételével, hogy vádlott 1942. év folyamán a nyilaskeresztes pártból kilépett és a későbbi események során, amikor a nyilaskeresztes párt a hatalmat átvette és a gyűlölet és erőszakoskodás a tetőfokát elérte, vádlott már politikailag aktív szerepet nem játszott, sőt a német megszálláskor a politikától teljesen visszavonult, úgy találta, hogy vádlott alanyi bűnösségével és cselekményének tárgyi súlyával a rendelkező részben kiszabott kényszermunka büntetés áll arányban.

A Népbíróság vádlottnak egész működését gondosan átvizsgálta, úgy találta, hogy vádlott sem beszédeiben, sem nyomtatványban nem fejtett ki olyan állandó jellegű és folyamatos tevékenységet, mely alkalmas lett volna arra, hogy az ország háborúba lépése, illetőleg a háború fokozottabb mértékű folytatása érdekében, a közfelfogás jelentős mértékben befolyásolja és az országra nézve, káros irányba terelje. Vádlottnak működése, bár elszórtan felfedezhető itt-ott egy-egy utalás a háborúba való részvételre, illetve annak folytatására, ez azonban semmi esetre sem tekinthető olyannak, amely akár a Nbr. 11. §-ának 6. pontja, akár pedig a Nbr. 13. §-ának 1. pontjában ütköző háborús büntett tényálladási elemeit foglalná magában, mert vizsgálva a cikkeknek és beszédeknek irányvonalát és tendenciáját, azok nem háborús uszítás, hanem valamennyien a nép és demokráciaellenes uszítás ismérveit foglalják magukban.

A vád tárgyává tett és ilyen tendenciájúnak látszó beszédek egészét vizsgálva megállapította a Népbíróság, hogy ezen beszédek teljes egészükben az akkori

felfogás szerinti közérdekű célokat is szolgálták, mint pl. a lengyel katonáknak az országban elhelyezési problémáját, közgazdasági problémákat, ha történtek is ezen beszédekben egy-egy pár szóban utalások a háborúra, azok semmi esetre sem tekinthetők olyanoknak, amelyek a háborús uszítás tényálladási elemeit foglalják magukban.

Míthogy a fentiek szerint a Népbíróság felfogása értelmében a vádlottnak beszédeiben és írásaiban a háborús uszítás, mint ilyen nem ismerhető fel, az a Népbíróság a nép és demokráciaellenes uszítás fogalma alá vonta és így a vádlottnak az Nbr. 11. §-ának 6. pontjába meghatározott háborús bűntett miatt emelt vád alól a Bp. 326. § 2. pontja értelmében felmentette.

A Népbíróság az ügyben lefolytatott bizonyítással a tényállást teljesen tisztázottnak látta és ezért a további bizonyítást mellőzte, mert az az ügy felesleges elhúzódását eredményezhette volna.

Budapest, 1946. április 10. napján.

Kiküldött népbírák:

Dr. Boros Géza sk
Barány József sk

Húvös Jenő sk
Székely Aladár sk

Haász József sk
Faludi Mihály sk

Dr. Tutsek Gusztáv sk tanácsvezető bíró,

A kiadmány hitelül: Hermanné sk

Körpecsét: Budapesti Népbíróság

Fellebbezés I. fokú ítélet ellen

Tekintetes Népbíróság!

Mb. XII.905/1945. sz. büntető ügyben hozott t. I. fokú ítélet ellen bejelentett fellebbezésemet az alábbiakkal vagyok bátor

m e g i n d o k o l n i :

A Nbr. 11. § 6.) pontjába ütköző háborús bűncselekmény miatt emelt vád alól a t. I. Bíróság felmentett, mert ezt a bűncselekményt el nem követtem, ennek elkövetése bizonyítva nincs. Az ítélet ezen rendelkezését természetesen tudomásul vettem, abba belenyugodtam. Ezen kérdéssel kapcsolatban – figyelemmel a Népügyész Úr által bejelentett fellebbezésre –, ehelyütt csak arra szorítkozom, hogy néhány kiemelkedő indokkal támasszam még alá a t. I. Bíróság ítéletének felmentésemre vonatkozó részét.

Tevékenységem ugyanis ebben az irányban, – miként a t. I. fokú ítélet indokolása is megállapítja; „semmi esetre sem szolgálta azt a célt, hogy az országot háborúba belesodorja,” hanem sok esetben kifejezetten háború- és németellenes tendenciájú volt. Így az iratok között elfekvő, 1945. október 24.-i kelettel ellátott nyomozati jelentés megállapítja, hogy a Magyarország Útja című lap 1939. második évfolyama számaiban írt cikkeim nem feltétlen németbarátok. Ugyanezen jelentés idézi egy másik cikkemet, melyben leszögezem a tengellyel kapcsolatos állásfoglalásomat: „Legmélyebb elismerésem a Berlin-Róma tengelynek, kijelentem, hogy nem vágyunk velük belpolitikai kapcsolatot létesíteni. Határainkon belül nem ismerünk el semmiféle idegen aspirációt és a nyugati határon elsősorban bennünket találna fegyverben, akinek ilyen szándékai vannak.” Más helyen „Magyar munkások Németországban” című cikkemmel kapcsolatban leszögezi ugyanez a nyomozói jelentés, hogy a cikkben van bizonyos németellenes él.

Egy parlamenti beszédemben sem mondtam soha egy szóval sem, hogy ebbe a háborúba katonát, több katonát adjunk, de azt mondtam, hogy vért ne adjunk. Azt mondtam, hogy a Dunántúlra, a svábság helyre magyar parasztokat kell telepíteni, stb. Mindezeket a körülményeket a kihallgatott tanúk közül Kovács Imre tanú is alátámasztotta, aki vallotta, hogy nem ismert németbarátnak, vallotta továbbá, hogy hangsúlyoztam előtte a német lépés súlyos következményeit.

A kihallgatott Szabó Ferenc tanú is vallja, hogy egy beszédemben a Dunántúlra, a svábok ellensúlyozására csongrádi és szentesi kubikusok telepítését követeltem, s leszögeztem, hogy a németek a háborút elveszítik.

Kétségtelen az előadottakból is, hogy t.i. I. fokú ítéletnek azon része, amely a Nbr. 11. § 6.) pontjába ütköző bűncselekmény miatt emelt vád alól felment, helytálló, mert ez a vád a vádiratban hivatkozott parlamenti beszédekkel, újságcikkekkel a főtárgyalás anyagával megcáfoltatott, s ugyanekkor az lett beigazolva, hogy a radikális földreform megvalósításáért folytattam huzamosabb időn át tartó, állandó jellegű és folyamatos tevékenységet.

Az ítélet indokolásában súlyt helyez annak megállapítására, hogy azon politikai pártkereteket, melyekben tevékenykedtem, gyakran változtattam. Ezzel a kérdéssel kapcsolatban egyéniségemet téves megvilágításba helyezi. Röviden vázolnom kell tehát a különböző pártkeretekben való működésem indokait. Az 1935. évi országgyűlési képviselőválasztáson saját radikális földreform programmal léptem fel. Ekkor jelent meg ilyen irányú könyvem, amelyhez előszót dr. Szekfű Gyula egyetemi tanár írt. A választási küzdelem rendkívül heves volt, miután Marton Béla NEP főtitkár mindenképpen azon volt, hogy „a földosztó Matolcsyt” megbuktassa. A választási harc heveségére jellemző, hogy maga a belügyminiszter jött le Nagykátára, hogy a kormánypárt jelöltjét hathatósan támogatassa. A parasztság azonban egy emberként állt mellém és a megjelent belügyminisztert tumultuózus jelenetek fogadták, autóját majdnem felfordították és a vérontás elkerülése csak a legnagyobb nehézségekkel sikerült. Délután, mikor a kormánypárti szavazók már elfogytak, az én szavazóimat ezrével zavarták szét a gépfegyverek csövei és a szavazást berekesztették. Ilyen körülmények között is ugyanannyi szavazatom volt, mint a kormánypárti jelöltnek. Miután azonban egy harmadik kisgazdapárti jelölt is fellépett, pótválasztásra került volna a sor közöttem és ellenjelöltem: Marton Béla titkára között. Erre azonban már nem került sor, mert felhívást kaptam, hogy keressem fel Sztranyavszky Sándort, a választás vezetőjét. Nem bíztam bennük, s ezért nem egyedül mentem hozzá, hanem a választókerület minden községéből néhány vezetőt vittem magammal. Sztranyavszky közölte velem, hogy a kormánypárt hivatalos jelöltjét visszaléptette azzal a feltétellel, hogy én lépjek be a kormánypártba. Miután a velem együtt jött választók ezt a megoldást helyeselték, mert ők is a véres összeütközéstől tartottak, elfogadtam Sztranyavszky ajánlatát és beléptem a kormánypártba.

A Gömbös-féle telepítési és hitbizományi reform javaslatot nevetségesnek és a kérdés elkenésének tartottam, s így könnyen érthető, hogy a kormánypártból rövid néhány hónap után kiléptem. Ezzel kapcsolatban a parlamentben 1936. évi január hó 23.-án a következőket mondtam: „A magyar parasztsággal csak anynyiban törődtek, hogy adóit kényszerrel behajtották. Érthetővé válik az, hogy 1514-ben, Mátyás halála után néhány évtizeddel, fellángol a legszörnyűbb véres

forradalom. Teljesen érthető az, hogy Dózsa Györgynek május 14.-én tartott beszéde a magyar parasztságot lángba borította, mert ahogyan mondja beszédében, amely teljesen visszatükrözi az akkori kor állapotát, a magyar arisztokráciáról: 'Ők szívták ennyi időtől fogva a mi vérünket és immáron elbújnak, nem mernek országunkért vívni a török ellen. Gyertek, menjünk rájuk, a békavérűekre.' Ez a nagy jelentőségű beszéd hetvenezer magyar paraszt halálával járt, ez az a beszéd, amelynek hatására az egész ország lángba borult. Nagyon jól tudom, hogy ezek az emlékek nem kedvesek, de ezek igazságát sajnós az 1526. évi tragédia igazolja és pecsételi meg. Világosan bizonyítja ez azt, hogy a magyar arisztokrácia, többnyire idegen származású főnemességünk inkább tudta a magyarságot, a jobbágyságot Werbőczy rabszíjára fűzni, minthogy a nagy ellenséggel, a törökkel küzdjön." Majd hosszas fejtegetések után a következőkben fejeztem be felszólalásomat: „Én a nyár folyamán Erdélyből feljött intelligens emberekkel beszéltem Debrecenben, akik azt mondták, hogy addig, amíg idehaza az anyaországban egy valódi nemzeti demokratikus irány úrrá nem lesz, az ő sorsuk elveszett. Más megoldás nincs, mint minden anyagi és szellemi erőt a magyar parasztság érdekében mozgósítani.” Ilyen vélemény-nyilvánítás a parlamentben – nyugodtan állíthatom – egyedülálló volt, s ilyen beszédet a kormánypártban el nem mondhattam, amelyért egyébként a sajtóban és irodalomban a támadások középpontjába kerültem. A kormánypártból kiválva, másfél évig pártonkívüli voltam és folytattam kegyetlen támadásaimat a feudalizmus ellen, a szociális igazságok megvalósításáért.

„1937 tavaszán belép a Kisgazdapártba, innen 1938-ban kilép”, – mondja az ítélet indokolása. Igaz, de miért? Azért léptem be a Kisgazdapártba, mert azt reméltem, hogy parlamenti harcaimban a huszonöt képviselővel rendelkező párt támogatni fog és felszólalásaimban nem maradok egyedül, amikor a velem szemben álló kormánypárt ordítózásaival és szavazásával csaknem lehetetlenné tette egy-egy főúr birtokán tapasztalt antiszociális állapotok leleplezését. Helyzetem a pártban azonban Eckhardt Tibor híres körmendi beszéde után – amidőn a gyűlésen a főurakkal együtt a Habsburg restauráció mellett tett hitet – az én helyzetem lehetetlenné vált, minthogy a Duna-Tiszaközi parasztság erősen Habsburg ellenes és radikális parasztirányú beállítottságú volt. Választóim ilyen irányú véleményüket közölték velem és felkértek, lépjek ki a pártból és ne engedjem a magyar földkérdés radikális megoldását elhomályosítani. Tehát, fenti okok miatt léptem be a Kisgazdapártba és hagytam el a Kisgazdapártot 1938-ban.

A választások ismét közeledtek és az akkori választójogi törvény értelmében négy képviselővel rendelkező, a parlamentben bejelentett párt országos párt volt, mely a választásokon előnyöket élvezett. Ezért kellett pártot alapítanom, az ítélet indokolása szerint: „Az 1939. évi közlő képviselőválasztásokra tekintettel, Hubay Kálmánnal folytatott tárgyalásokat arra vonat-

kozólag, hogy a szélső jobboldalhoz tartozó frakciójával belépjen a nyilaskeresztes pártba.” Az indokolásnak ez a megállapítása nem fedi a tényeket, mert az 1939. évi választások előtt Hubayval semmiféle tárgyalást nem folytattam. Mindössze ez történt, miként ezt Hubay Kálmán tanú vallja is: „Az 1939-es választások után felkértem vádlottat, hogy csatlakozzon a nyilaskeresztes párthoz, ő azonban ezt elhárította.” Az 1939. évi választásokon néhány barátommal indultam Közép-pestmegyei kerületekben és a közép-pestmegyei listán. Tervemet azonban egyrészt Baky László, aki a nyilaskeresztes párt tagja volt, másrészt maga a nyilaskeresztes párt, megzavarták. Megjelent a kerületben Baky László, végigjárta a községeket és mindenütt bejelentette, hogy minden körülmények között indulni fog. Én is végig látogattam a kerületet, amit évek óta jól ismertem és – bár igen erős talajunk volt a parasztság körében – mégis az volt a helyzet, hogy ha a kormánypárt hivatalos jelöltje mellett ketten (Baky és Tóth) lépnek fel (Bakyt a csendőrök támogatták), minden valószínűség szerint a kormánypárti jelölt nyert volna mandátumot. Lemondtam hát az Abonyi egyéni kerületben jelölt indításáról, ezzel szemben a közép-pestmegyei listán, amely listát én vezettem, utánam első helyen Tóth Jánost jelöltem, ezzel biztos mandátumot juttatva nekik. Ezzel akartam a gyakorlatban is beigazolni, hogy a parlamentbe a parasztságnak kell bejutnia. Hangsúlyozni kívánom, hogy ez a közép-pestmegyei lista pártonkívüli volt, s a választások után mindenki visszakapta szabad akcióképességét.

A választás után a nyilasok (Zsengellér és Tatár) visszamentek a nyilas pártba, mi pedig, név szerint: dr. Matolcsy Mátyás, dr. Matolcsy Tamás, Tóth János kispap és Paczolay György ref. lelkész, külön csoportot alkottunk, de Baky László is velünk maradt, mert mint utóbb kiderült, a nyilaskeresztes pártba Hubay nem vette őt vissza. A nyilaskeresztes párt nagy csoportja a parlamentben nehéz helyzetet teremtett számomra, különösen azért, mert az én csoportomban levő Baky László, aki ugyan pártonkívüli programmal lett megválasztva – korábban a nyilaskeresztes pártban tevékenykedett – s ebben a helyzetében mindent elkövetett az irányában, hogy oda visszakerüljön. Miután azonban én Hubay felhívását a nyilas pártba való belépésre határozottan visszautasítottam, Baky azon fáradozott, hogy a két kisebb csoportot, a Matolcsy és Pálffy csoportot összehozza. Baky László nem szűnt meg az egyesülésen dolgozni, ami azért is nehéz volt, mert Pálffy Fidél mandátumát a Ház nem igazolta, – a csoport képviselői vezető nélkül maradtak, s Baky László őket a hozzánk való csatlakozásra bírta.

Majd midőn Szálasi 1940 szeptemberében kormányzóí kegyelmet kapott, s a börtönből kiszabadult, helyzetem rendkívül súlyossá lett. Baky László állandóan Szálasihoz való csatlakozáson dolgozott, majd megnyerte pártunk számára Ruszkay Jenő altábornagyot, s midőn 1940 őszén felcsapódtak a nyilas hullámok, minden erőfeszitésem dacára sem tudtam azokat elhárítani. Minden ideg-

szálammal tiltakoztam a nyilaskeresztes pártba való belépés ellen, azonban Ruszkay és Baky presszióval többségi alapon reánk kényszerítette a nyilaskeresztes párttal való fúziót. Miután azonban köztudomású volt, hogy nem vagyok nyilas érzelmű – amit egyébként gróf Berényi Miklós, Kovács Imre tanúk vallomásaikkal is megerősítettek – általában bizalmatlansággal fogadták működésemet a pártban. Ez a magyarázata például annak is, hogy 1940 őszén az egész úgynevezett jobboldalról egyedül én kaptam meghívást a budapesti Szovjet követséghez, a szovjet forradalom évfordulója alkalmával adott estélyre. Ott meg is jelentem, s úgy éreztem, hogy azért kaptam meghívást, mert közismert volt erős politikai harcom, amelyet a feudalizmussal szemben folytattam.

1940 ősztől 1942 elejéig voltam tagja a nyilaskeresztes pártnak. Közben a párttal szemben jelentkező aggályaim mind fokozottabb mértékben nyertek beigazolást, a párt vezetésében tapasztalt helytelen célkitűzések, a képviselőknek kiadott parlamenti beszédanyag, a párt erőszakos fellépései, a német-szovjet jó viszony háborúba történt kirobbanása, Amerika háborúba lépése, mind olyan körülmények voltak, amelyek megérlelték bennem azt az ösztönös megérzésemet, hogy a németek a háborút elvesztették, s ebből a pártból feltétlenül ki kell lépnem. Hogy mennyire nem voltam nyilas érzelmű, ezt a vád tanújának, a fentebb hivatkozott gróf Serényi Miklósnak a főtárgyaláson tett vallomásával is alátámaszthatom, aki szóról-szóra ezt vallotta: „Tudtam, hogy nem százszázalékos híve Szálasinak, és hogy nem ért egyet a hungarista tanokkal. Ezt abból következtettem, hogy távol tartotta magát a párttól.”

Kiléptem akkor, amidőn a németek csaknem egész Európát lerohanták, Oroszországban a Kaukázusban a legtávolabbi pontokig nyomultak előre, Rommel seregei átlépték Egyiptom határait. De kialakult bennem mindezekkel szemben az a határozott meggyőződés, hogy a háború elveszett, s hogy Magyarország súlyos helyzetbe fog kerülni, s ilyen időkben sem földkérdés, sem egyéb szociális kérdéseket tisztességesen megoldani már nem lehet, s így csak egyetlen centrális probléma lett úrrá bennem; valamiképpen kikerülni a háborúból. Kállay Miklós miniszterelnökkel a nyilaskeresztes pártból való kilépésem után nyomban közöltem, hogy magyar politikáját helyeslem, s mikor megfelelőnek tartja, belépek a vezetése alatt álló pártba. Közben fivéremmel, dr. Matolcsy Tamással együtt felkerestem Keresztes-Fischer Ferenc belügyminisztert, s közöltük vele, hogy fivérem mandátumát szívesen felajánlja Nagybaczoni Nagy Vilmos honvédelmi miniszter számára, aki akkor még mandátummal nem rendelkezett. Felajánlásunkat közvetlenül Nagybaczoni Nagy Vilmos honvédelmi miniszterrel is közöltük, ki azt köszönettel tudomásul vette, azonban ez a kérdés tárgytalanná vált azért, mert ellene indított sorozatos parlamenti támadások miatt állásáról le kellett mondania.

Majd a Kállay-pártba történt belépésem után, annak balszárnyán helyezkedtem el, amelynek programja németellenes volt, fő célja pedig a háborúból való kilépés. Ezt a körülményt igazolja dr. Bencs Zoltán nyugalmazott ál-

lamtitkárnak a főtárgyaláson becsatolt nyilatkozata is, amely igazolja még azt is, hogy a Jurcsek szélsőjobboldali képviselő által körözött memorandumot, amely a háborúnak fokozottabb mértékben való folytatására és Kállay pártjának gyengítésére irányult, nem írtam alá. Ezt a körülményt egyébként dr. Varga István kihallgatott tanú is vallotta, úgy a nyomozati eljárásban, mint a főtárgyaláson.

Hangsúlyozni kívánom még azt is, hogy a Nemzeti Szövetségbe soha be nem léptem, annak soha tagja nem voltam.

Nyilvánvaló, hogy politikai működésem során a különböző politikai pártokban sohasem ezeknek a pártoknak programjait és célkitűzéseit kerestem, hanem ezekben egyedül és kizárólag olyan parlamenti erőcsoportosulásokat láttam, amelyek felhasználásával igyekeztem a rendszer erejét megtörni és a radikális földreform ügyét előbbre vinni. Nem helytálló tehát az ítélet azon indokolása, hogy „politikai működése alatt kizárólag a szélsőjobboldal irányába fejlődött tovább”, mert épp úgy igyekeztem a Kisgazdapárt 25 képviselőből álló parlamenti csoportját támadásaim mellé, a feudalizmus ellen felsorakoztatni, mint ahogy később az akkor legnagyobb ellenzéki pártot, a nyilas párt 31 képviselőből álló csoportját igyekeztem szintén erre felhasználni. Mikor pedig önzetlen célkitűzéseimmel összeütközésbe kerültem a párt egyéb vonatkozásaival, a konzekvenciákat minden esetben levontam.

Álláspontom szerint egyébként is nem az a fontos, hogy egy politikus politikai célkitűzéseinek és elveinek állandó fenntartása mellett a pártkereteket a keresztülvitel érdekében változtatja, nem ez ítélandó el a politikusban, hanem az, ha politikai elveit és célkitűzéseit cseréli fel. Nem a keret, hanem a tartalom a lényeg, s a tartalmat, elveimet és politikai célkitűzéseimet sohasem adtam fel, mindenkor és minden pártban a radikális földbirtokreform megvalósításáért és a magyar parasztság szociális jólétbe emeléséért harcoltam.

A Nbr. 15. § 1.) és 4.) pontjaiban megállapított néPELLenes bűnösségemmel kapcsolatosan legyen szabad a következőket előadnom:

Téves az a megállapítása az ítéletnek, amely szerint a szélsőjobboldali beállítottságom következtében ugyanolyan harcot indítottam és folytattam a zsidóság ellen, mint amilyen harcban küzdöttem a feudalizmus és nagybirtokrendszer ellen a nép érdekeinek védelmében. Ennek a megállapításnak már a számszerű adatok is ellene mondanak, mert 2091 oldal terjedelmű tudományos munkáimmal szemben összesen 32 oldalnyi terjedelemben szerepelnek a zsidó problémák. Tudományos munkásságomból tehát mindössze 1,5 % foglalkozik a zsidóság gazdasági problémáival. Sem a parlamentben, sem másutt a zsidóság ellen akciókat nem indítottam. A zsidókérdést soha fel nem vettem, s a zsidóság érdekeit sértő jogszabályok kezdeményezője soha nem voltam, s azok meghozatalában tudatosan soha részt nem vettem. Az első zsidótörvény tárgyalásánál világosan leszögeztem ebben a kérdésben elfoglalt álláspontomat.

Hangsúlyoztam, hogy a földkérdés megoldása nélkül a zsidókérdés végrehajtásának eredményében és sikerében nem bízom, s visszautasítottam minden olyan akciót, amely a feudális világ részéről jött és a zsidóság ellen indított támadást, és állított be bennünket. Hangsúlyoztam kifejezetten, hogy csak a teljes rendszerváltozás, a feudalizmus és gazdasági liberalizmus felszámolása lehet az egyedüli út, hogy új élet induljon a magyar földön. Ennek a gondolatnak a jegyében nem fogadtam el az első zsidótörvény javaslatot.

Téves tehát az a megállapítása az első bírói ítéletnek, amely szerint az első (nem a második) zsidótörvényt azért nem szavaztam meg, mert súlyosabb és a zsidóság ellen radikálisabb intézkedéseket kívántam. Ezek a körülmények parlamenti beszédemből meg nem állapíthatók, de megállapítható ezzel szemben az, hogy nem a zsidótörvényt tartottam fontosnak, hanem a radikális földreform kérdésének megvalósítását, ezért hívtam fel az arisztokráciát, illetve nagybirtokosokat, hogy ne próbálják a figyelmet magukról elhárítani azzal, hogy a zsidókérdést beledobják a politikai arénába. Én visszautasítottam ezt a kezdeményezést, nehogy a zsidókérdés felvetésével elhomályosítsák a radikális földreform kérdésének megvalósítását.

Ugyanez a véleményem alakult ki, s ennek adtam kifejezést a parlamentben a második zsidótörvény tárgyalásánál is, amidőn tiltakoztam az ellen, hogy a zsidótörvény javaslatot és a földreform javaslatot egymással junktimba³⁷ hozzák. Előadtam, hogy az a megítélésem, hogy „először a földkérdést kellett volna elővenni (Buchinger Manó: Ebben van valami), mert eljutunk a zsidókérdés megoldásáig, de nagy kérdés, hogy eljutunk-e a földkérdés megoldásáig, ahol pedig milliós rétegek érdekei forognak kockán”.

Nem tagadom, az volt a felfogásom, hogy a nagybirtokok közül teljesen mindegy, hogy főúri szabadforgalmi, hitbizományi kötött nagybirtokról, vagy éppen zsidó nagybirtokról, vagy részvénytársasági nagybirtokról van-e szó, mert minderre kizárólag a magyar parasztságnak van joga. Felszólalásaimban aránytalanul kevesebbet foglalkoztam a zsidó birtokokkal, mint amit az igénybeveendő nagybirtokokhoz való arány alapján beszélnem kellett volna. Természetes azonban az is, hogy ha a kormány a földkérdés megoldását a zsidó nagybirtokokkal akarta kezdeni, ezt az elhatározást csak azért, mert zsidó birtokokról volt szó, nem utasíthattam vissza. De ezzel egyidejűleg a zsidó földtörvény tárgyalásánál leszögeztem: „Én, akit az ország-világ előtt földosztónak kiáltottak ki, kijelentem, hogy egyenesen helytelennek tartom a birtokpolitikának ilyen vitelét, mert az egy-két holdas juttatás lehet pillanatnyi kielégítés, lehet politikai feszültség levezetése, de nem agrárpolitika. Ez ellen tiltakozom.” Ugyanezen beszédemben azt is hangsúlyoztam, hogy: „Egy esetet hallottam tegnap, azt, hogy egy zsidónak, akinek a fronton mindkét karja és egyik szeme ottmaradt, van 9 hold földje. Semmi észrevételünk sincs az ellen, hogy ezt a földet meghagyják neki, ez olyan teljesítmény a fronton, amit lehet így is honorálni.”

³⁷ Kapcsolatba

Zsemlye Gyula nagykáta lakos tanú a főtárgyaláson vallotta, hogy zsidó származására való tekintettel 5 holdas birtokát el akarták venni, s azt én mentettem meg, ügyében a miniszterelnökig kellett mennem. Tanú azt is vallotta, hogy nem is volt választóm.

Már ez a vallomás is megcáfolja az ítélet azon megállapítását, amely szerint „Az egész társadalmi réteg zsidóság ellen, amelyben a kis emberektől a nagybirtokosig mindenki képviselve volt, léptem volna fel.” Megcáfolja ezt a megállapítást a főtárgyaláson kihallgatott Szabó Ferenc vallomása is, aki kifejezetten vallotta, hogy „nekem a kis Király-utcai szatócs zsidó testvéreim, a Goldbergereket, sибereket³⁸ és bankárokat ellenben gyűlöltem”. Ugyancsak Kovács Imre tanú is vallja a főtárgyaláson, hogy „Ebben az időben a zsidóság felső rétegeit támadni nem számított antiszemitizmusnak. Egyébként is a vádlott a zsidóságot is csak annyiban támadta, amennyiben az akkori rendszerbe be volt ágyazva. Elöttem a kis zsidókról sohasem nyilatkozott elítélőleg, csupán a tőkéseket és a bankokráciát támadta.”

Dr. Varga István tanú ugyancsak vallja a főtárgyaláson, hogy a Gazdaságkutató Intézetnél zsidó munkatársaimmal szemben mindig lojálisan viselkedtem és érdekükben többször illetékes helyeken eljárta. Az általa becsatolt, tőlem származó levél azt is igazolja, hogy két munkatársam érdekében eljárva, ügyüket egész a minisztertanácsig vittem fel. Ugyanezen körülményeket igazolja a főtárgyaláson kihallgatott dr. Szentkirályi Miklós tanú is azzal, hogy eljárásaim eredményeként a zsidó alkalmazottak 1944. évi július hó 31.-ig az intézet kötelékében maradhettek.

Kétségtelen, hogy nem fejtettem ki huzamosabb időn át, állandó jellegűen és folyamatosan olyan tevékenységet, amely alkalmas lett volna arra, hogy a fasiszta és demokráciaellenes irányzatok elterjesztése és megerősítése végett, vagy a faji és felekezeti gyűlölet felkeltése, illetőleg ébrentartása céljára a közfel fogást jelentős mértékben befolyásolja és az országot káros irányba terelje. Soha, sehol nem mondtam el egy olyan beszédet, soha sehol nem írtam egy olyan újságcikket, amelynek célja vagy intenciója a fentebb körülírt cél elérése lett volna. Ez soha sem volt szándékomban, az ennek elérésére irányzott szándék mindig hiányzott belőlem, s éppen ez a magyarázata annak, hogy 662 oldalnyi terjedelmű parlamenti beszédeimből mindössze 10 oldalnyit tudott összegyűjteni a vád inkriminálás céljából, ami beszédeimnek 1.5 %-át teszi. Minden megnyilatkozásomnál egy szempont vezetett, a radikális földreform keresztülvitelének propagálása, s minden más huszadrendű kérdés volt előttem. Méltóztassék ezt a körülményt ügyem elbírálásánál mérlegelés tárgyává tenni.

A nyilas pártba való belépésem, onnan történő kiválásom körülményeit voltam bátor fentebb részletesen kifejteni, s ehelyütt csak annak megállapítására szorítokozom, hogy a nyilas pártból idejekorán történt kilépésem per analogiam³⁹ a Btk. 67. § 1.) pontja szerint önkéntes elállásnak minősülhet, mert ez a párt tu-

³⁸ Feketéző

³⁹ A hivatkozott törvénynek megfelelően

lajdonképpen ország romboló tevékenységét kilépésem után folytatta, amidőn én már velük kifejezetten szemben álltam.

Mély tisztelettel kérem, méltóztassék ezen körülményeket fellebbezésem érdemi elbírálásánál figyelembe venni.

Mély tisztelettel

dr. Matolcsy Mátyás

Mellékelve a fellebbezéshez csatolt kéziratok kimutatásai Irodalmi működése és a parlamenti felszólalásai témaköreiről, azok terjedelmi arányáról, súlyáról

IRODALMI MŰKÖDÉSEM

169

I. MŰSZAKI-ÉS KÖZGAZDASÁGI MUNKÁK:

OLDAL

- IRORSZÁG VILLAMOSÍTÁSA ÉS A SHANNON I. VÍZERŐTELEP. (18)
LONDON FÖLDALATTI VILLAMOSKÖZLEKEDÉSE. (16)
NAGYFESZÜLTSGŰ KA'BELEK. (20)
ANGLIA ENERGIAGAZDÁLKODÁSA, SZÉNANYAI PÁRA (80)
ELECTRICAL ENERGY UTILISED IN HUNGARY AFTER THE WAR (22)
NÉMET PARVIDÉKEK VILLAMOSENERGIA ELLÁTÁSA (25)

181

II. KÖZGAZDASÁG-STATISZTIKAI

TUDOMÁNYOS MUNKÁK:

- MEZŐGAZDASÁGI MUNKANÉLKÜLISÉG MAGYARORSZÁGON. (54)
MAGYARORSZÁG NEMZETI JÖVEDELME 1924/25 - 1934/35. (160)
NATIONAL INCOME OF HUNGARY 1924/25 - 1936/37 (170)
JÖVEDELEM-ÉS ADÓTEHER MEGOSZLÁS MAGYARORSZÁGON. (80)
MAGYARORSZÁG TAKARMÁNY MÉRLEGE (20)
SZESZTERMELÉS HELYZETE MAGYARORSZÁGON. (22)
ALFÖLDI SZŐLŐK JÖVEDELMEZŐSÉGI SZÁMITÁSA (18)
MEZŐGAZDASÁGI ÁRSZINVONAL MÓDSZERTANI VIZSGÁLATA (20)
STATISZTIKAI SZOLGÁLAT A NÉMET MEZŐG. TERM. ÉS KÖZELLÁTÁS SZOLG. (20)
MAGYAR MEZŐGAZDASÁG ADÓSSÁGTERHÉNEK ALAKULÁSA 1924-1944. (32)
ÉLETSZINVONAL ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON 1924-1944. (70)

SZERZŐ NÉVÉVEL MEGJELENT: 666

A MAGYAR GAZDASÁGKUTATÓ INTÉZET NEGYEDÉVI
HELYZET JELENTÉSE-NEK "MEZŐGAZDASÁGI"
FEJEZETÉT 7 ÉVENAT IRTAM

SZERZŐ NEVE NÉLKÜL MEGJELENT 448

ÖSSZESEN

1.114

III. AGRÁRPOLITIKAI

PUBLICISZTIKAI KÖNYVEK:

- AGRÁR POLITIKAI FELADATOK MAGYARORSZÁGON (160)
ÚJ FÖLDREFORM MUNKATERVE (220)
ÚJ ÉLET A MAGYARFÖLDÖN. (320)
FÖLD-NEP-ÉLET. (64)

764

IV. ZSIDÓKÉRDÉSSEL KAPCSOLATOS

GAZDASÁGSTATISZTIKAI ÖSSZEÁLLÍTÁSOK:

- MAGYAR FÖLD ZSIDÓ KÉZEN (16)
ZSIDÓSÁG HÁZVAGYONA (16)

32

TUDOMÁNYOS MUNKÁK ÉS

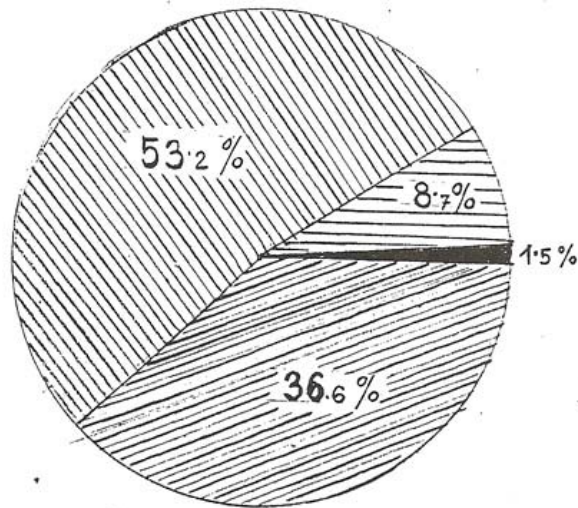
PUBLICISZTIKAI KÖNYVEK ÖSSZESEN:

2.091

MAGYAR FÖLD
LEVÉLTÁRA

170

	OLDAL	%
I. MŰSZAKI-ÉS KÖZGAZDASÁGI MUNKÁK	181	8.7 %
II. KÖZGAZDASÁG-STATISZT. TUD. MUNK.	1.114	53.2 %
III. ÁGRAR POLITIKAI KÖNYVEK	764	36.6 %
IV. ZSIDÓKÉRDÉSSEL KAPCS. STATISZT.	32	1.5 %
ÖSSZESEN:	2.091	100.0

BUDAPESTI FOLYÓIRAT
LEVÉLTÁRA

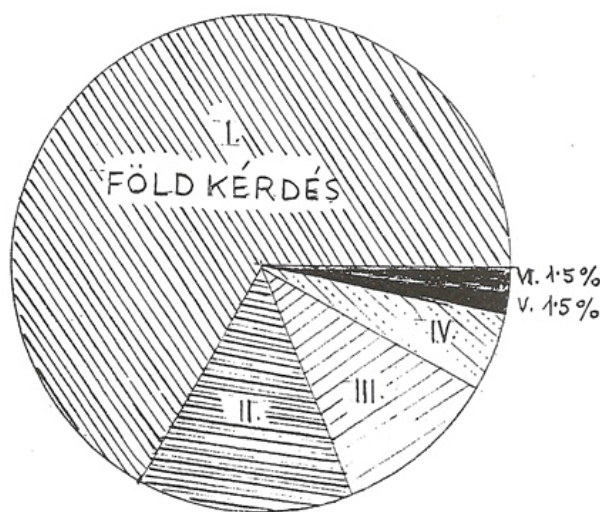
171 PARLAMENTI BESZÉDEIM 1935-ÉVTŐL

- I
MEZŐGAZDASÁGI SZAKOKTATÁS TÁRGYÁBAN.
KÖLTSÉGVETÉS ALTALÁNOS VITÁJA – FÖLDKÉRDÉS.
TELEPÍTÉSI TÖRVÉNY
HITBIZOMÁNYI TÖRVÉNY
ŐRGRÓF PALLAVICINI SÖVÉNYHAZI URADALMA KISBÉRLŐINEK SÉRELME TÁRGYÁBAN
- II
ŐRGRÓF PALLAVICINI URADALMÁBAN TAPASZTALT ÁLLAPOTOK TÁRGYÁBAN.
BARÓ PRÓNAY HITBIZOMÁNY CSELED-LAKÁS VISZONYAI TÁRGYÁBAN,
VÁLASZ BARÓ PRÓNAY GYÖRGYNEK,
FÖLDMIVELÉSÜGYI TÁRCA KÖLTSÉGVETÉSE – FÖLDREFORM SÜRGETÉSE.
PENZÜGYI KÖLTSÉGVETÉS – SZOCIÁLIS KÖZTEHERVISELÉS KÖVETELÉSE.
- III
KIRÁLYI KORONAURADALMAK RÁCKEVEI GAZDASÁGÁBAN TAPASZTALT-
ROBOTMUNKA MEGSZÜNTETÉSE TÁRGYÁBAN.
HERCEG BONCOMPAGNI BÉRLŐJÉNEK, A HAJDU RT. GAZDASÁGÁBAN-
TAPASZTALT TARTHATATLAN CSELED-LAKÁS VISZONYOK TÁRGYÁBAN,
PÉCSI BANYÁSZ STRIKE SZOCIÁLIS OKAI.
- IV
KISÜSTI SZESZADÓ LESZÁLLÍTÁSA TÁRGYÁBAN.
ASZÓLÓ TELEPÍTÉST TILTÓ JAVASLAT ELLEN.
GRÓF WIMPFEN URADALOM ALACSONY SUMMÁS BÉREI TÁRGYÁBAN.
GRÓF WIMPFEN URADALOM CSELEDLAKÁSAI STB. TÁRGYÁBAN.
NÉPI IRÓK PÖRBEFOGÁSA TÁRGYÁBAN.
- V
PURGYE, VOLT FÖLDMIV. MINISZTER URADALMÁNAK ALACSONY CSELED BÉREI
VÁLASZ GRÓF BETHLEN JSTVANNAK – AZ ERDÉLYI FÖLDKÉRDÉSBEN. TÁRGYAB
1000 MILLIÓS BERUHÁZÁS (GYÓRI PROGRAMM) HIÁNYAI: FÖLDKÉRDÉS MELLŐZÉSE
KÖLTSÉGVETÉS ALTALÁNOS VITÁJA – FÖLDREFORM SÜRGETÉSE.
FÖLDMIVELÉSÜGYI TÁRCA KÖLTSÉGVETÉSE.
- VI
GRÓF WIMPFEN, BARÓ FOULDSPRINGER ÉS ELEK URADALMAK HAZHELY POLITIKÁJA
KÉPVISELŐI ÖSSZEFÉRHETELTELENSÉGI ESETEK LELEPLEZÉSE. TÁRGYAB
HERCEG COBURG URADALMAINAK A HITBIZ. TÖRV. KIÍRTÁSA TÁRGYÁBAN. MIAF
FÖLDREFORM ELSIKKADÁSA TÁRGYÁBAN – TÁMADÁS JMRÉDY BEMUTATKOZÓ BESZÉDÉ
GAZD. ELET EGYSÜLY, BIZT. SZÓLÓ u.n. I. ZSIDÓ TÖRVÉNY.
- VII
FÖLDKÉRDÉS SÜRGŐS MEGOLDÁSA TÁRGYÁBAN.
FÖLDREFORM ÉS SZOCIÁLIS ADÓRENDSZER TÁRGYÁBAN. RE
GOLDBERGER GYÁRMBAN TAPASZTALT ANOMALIÁK TÁRGYÁBAN – ALACSONY MUNKABÉ
FÖLDKÉRDÉS ELSIKKADÁSA TÁRGYÁBAN
MEZŐGAZDASÁGI MUNKA'S KÉRDÉS RENDEZÉSE TÁRGYÁBAN.
- VIII
TÜZIFA ÁRÁNAK RENDEZÉSE TÁRGYÁBAN – ÁR LESZÁLLÍTÁST KÉRVE.
FÖLDKÉRDÉS ÉS MEZŐGAZDASÁGI MUNKA'S BIZTOSÍTÁS TÁRGYÁBAN.
GRÓF ZICHY 5000 HOLDAS ÓZORAI BIRTOKÁNAK A KERESKEDELMI BANK RÉSZÉRE
TÖRTÉNT ELADÁSA TÁRGYÁBAN
BANKOK ÉS IPARYALLALATOK BIRTOKVÁSÁRLÁSAI ÉS A FÖLDREFORM ELSIKKADÁSA TÁRGYÁB
- IX
FÖLDKÉRDÉS MEGOLDÁSÁNAK SÜRGETÉSE TÁRGYÁBAN.
KISÜSTI SZESZADÓ RENDEZÉSE TÁRGYÁBAN. VEINKET NEM
KÖNYVCENZURA TÁRGYÁBAN – A NAGYBIRTOKOT VÉDŐ KÖNYVEKET ENGEDIK, VÁLASZ KÖN
LÉNGYEL MENEKÜLT KATONÁK ELSZÁLLÍTÁSÁNAK TÁRGYÁBAN.
KÖLTSÉGVETÉS ALT. VITÁJA: FÖLDKÉRDÉS, MEZŐG. SZOCIÁLIS BIZTOSÍTÁS, SZOC. ADÓRENDSZER, KÜLT
KÉRD
- X
FÖLDMIVELÉSÜGYI TÁRCA KÖLTSÉGVETÉSE: FÖLDKÉRDÉS, TERMELESI KÉRDÉS.
RUTHÉN FÖLDGAZDASÁGI KÉRDÉSEI TÁRGYÁBAN: FÖLDKÉRDÉS, ZSIDÓ IPARICAZOLVÁM
ZSIDÓ BIRTOKOK RENDEZÉSE KÖRÜLI VISSZAELESEK TÁRGYÁBAN.
MEZŐGAZDASÁGI KAMARA ELNÖK VÁLSÁGA TÁRGYÁBAN: ELNÖKEI MINDIG FEUDÁLIS FŐURAK
ANTISZOCIÁLIS ADÓRENDSZER TÁRGYÁBAN.

A PARLAMENTBEN ELMONDOTT BESZÉDEIM TERJEDELME 662
 OLDAL, EBBŐL A VÁDIRAT ALAPJÁT KÉPEZŐ NYOMOZATI IRATOK
 MINDÖSSZE 9 OLDALNYI TERJEDELEMBEN GYÜJTÖTTÉK ÖSSZE A
 KÜLPOLITIKAI VONATKOZÁSÚ "MEGJEGYZÉSEKET", MINTHOGY JGA-
 ZÁN KÜLPOLITIKAI BESZÉDET NEM MONDTAM, HANEM CSAK NÉ-
 HÁNY ALKALOMMAL PARLAMENTI TAKTIKAI OKOK MIATT KELLETT
 KÜLPOLITIKAI TÁRGYÚ MEGJEGYZÉSEKETTENNEM.

A ZSIDÓ VONATKOZÁSÚ BESZÉDEK ILLETVE MEGJEGYZÉSEK
 TERJEDELMÉT A NYOMOZATI IRATOK MINDÖSSZE 10 OLDALBAN GYÜJ-
 TÖTTÉK ÖSSZE. ENNEK FOLYTÁN A BESZÉDEK TÁRGY SZERINT A KÖVET-
 KEZŐKÉPEN OSZLANAK MEG:

I FÖLDKÉRDÉS	68%
II AGRÁRSZOCIÁLIS PROBL.	13
III ADÓ-ÉS EGYÉB GAZD. KÉRD.	11
IV EGYÉB (JROPÖR, ÖSSZEFÉRH.)	5
V KÜLPOLITIKAI MEGJEGYZ.	1,5
VI ZSIDÓKÉRDÉS	1,5
ÖSSZESEN	100,0%

ADÓ-ÉS EGYÉB GAZD.
KÉRDÉS

AGRÁRSZOCIÁLIS
PROBLÉMAK

II. fokú ítélet

A Népbíróságok Országos Tanács
NOT. 5409/1946/13. szám

A Magyar Köztársaság nevében!

A Népbíróságok Országos Tanácsa háborús és néPELLenes bűntettek miatt Matolcsy Mátyás vádlott ellen indított bűnügyben a budapesti Népbírósnak az 1946. évi április 10. napján NBR. XII. 905/1946. 8. sz. alatt kelt végítéletét a népügyésznek vádlott részbeni felmentése, a védőnek a bűnösség megállapítása és a cselekmény minősítése miatt, továbbá a népügyésznek súlyosbítás, a vádlottnak és védőnek büntetés enyhítése végett bejelentett fellebbezéseivel folytatva az 1946. évi november hó 11. napján befejezett nyilvános tárgyaláson felülvizsgálta, meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t :

Az Országos Tanács az elsőfokú ítéletnek a cselekmény minősítését tartalmazó részét a büntetés kiszabására is kiterjedő hatállyal a Bp. 385. § 1/b pontja alapján megsemmisíti, vádlott vád tárgyává tett egész tevékenységét a Nbr. 13. § 3. pontjában meghatározott háborús bűntettnek minősíti és a vádlottat ezért a Nrnov. 9. §-ának d/ pontja alapján főbüntetésül 10 (tíz) évi börtönre, a Nrnov. 1. §-ának 6. és 8. pontjai alapján pedig mellékbüntetésül ingatlanvagyonának elkobzására és politikai jogi gyakorlatának 10 (tíz) évi felfüggesztésére ítéli. Vádlott börtönbüntetéséből az előzetes letartóztatásban töltött idővel a mai napig 1 (egy) évet és 10 (tíz) napot kitöltöttek vesz. Egyebekben az első bíróság ítéletének fellebbezett részét helybenhagyja, nem fellebbezett részét nem érinti. Vádlott ingóvagyonának elkobzását kifejezetten mellőzi.

I n d o k l á s :

Az Országos Tanácsnak állandó gyakorlata, hogy a törvényhozó felfogásának és a törvény értelmének megfelelően a vádlott háborús és néPELLenes tevékenységét egységesen, és pedig azzal a törvényhellyel értékeli, amelyik a tevékenység jellegének leginkább megfelel, s alkalmas arra, hogy magába olvassza a vád tárgyává tett tevékenységnek elkülönítetlen enyhébb megítélés alá eső összes mozzanatát.

Az O. T. az elsőfokú bíróság ítéletében helyesen megállapított tényállást irányadónak vette, és különös figyelemmel arra, hogy a népügyész a vádlott háborús

bűnösségének meg nem állapítása miatt (Nr. 11. § 6. p.) fellebbezéssel élt, ami az első fokú ítélettel szemben a súlyosabb minősítésre módot nyújtott, úgy találta, hogy vádlott háborús és népellenes tevékenységét legjellemzőbben a Nr. 13. § 3. pontjára hivatkozással lehet kifejezni. A vádlott terhére felhozott és az ítéletben megállapított tényállás lényege ugyanis az, hogy a vádlott a keletkezésétől kezdve német háborús párti és a társadalom egyes rétegeinek kiirtására törekvő nyilas mozgalom célkitűzéseinek megfelelő országgyűlési képviselői és közírói tevékenységet fejtett ki, mint a mozgalomnak egyik, huzamos időn át szereplő, vezető tagja. Ebben a tényállásban benne van, hogy vádlott képviselői szereplése népellenes törvények meghozására is irányult, tehát ezen a tényálláson keresztül értékelhető, amit a törvény külön, a Nr. 15. § 1. pontja alá vont. Benne van ebben a tényállásban az is, hogy vádlott esetleges felszólalásaiban és írásaiban fasiszta irányzat elterjesztésére törekedett (Nr. 15. § 4. p.) és magában foglalja a fasiszta pártban kifejtett tevékenységet is, amint azt legenyhébb alakjában a Nr. 17. § 2. pontja meghatározza. A népügyész fellebbezésének megfelelően ugyanebben a tényállásban értékelhető vádlott tevékenységének háborús színezete is, bárha a tevékenység egyes kiemelt mozzanataiban nem látszik a háborús célzat.

A most vázolt átfogó minősítés szempontjai irányadók a büntetési tétel meghatározásánál is. Ebből a szempontból nincsen különös jelentősége annak, hogy vádlott a nyilas mozgalom lázadása idején már nem volt tagja és vezetője a nyilas pártnak. Cselekményét a 11. § 4. pontja szerint kellene ugyanis minősíteni és esetleg halállal kellene őt büntetni, ha a lázadás idején is ott van a pártvezetők között.

Az Országos Tanács már az enyhébb minősítéssel kifejezésre juttatta, hogy vádlottat a lázadásban való részvétel nem terheli. Annak, hogy vádlott már 1942-ben kilépett a nyilas pártból és hogy 1943. után háborús és népellenes tevékenységet nem fejtett ki, legfeljebb csak abból a szempontból van jelentősége, hogy megszűnt-e vádlott veszélyessége a demokráciára nézve, vagy sem. Nem csökkent az azonban semmit vádlott cselekményének tárgyi súlyán, nevezetesen azon az eredményen, amit vádlott tevékenysége addig a nyilas mozgalom megerősödése oldalán előidézett. A cselekmény tárgyi súlyára nincsen kihatással, hogy milyen célokat kívánt vádlott szolgálni, mert mit sem változtatott vádlott a nyilas pártok (a későbbiek során tényleg megvalósult) célkitűzésein.

Vádlott egyéni érzelmei és elgondolásai mellékesek, mert ha voltak is ilyenek, vádlott nem ezeket, hanem a nyilas mozgalom céljait, hatalomra törését szolgálta, alárendelve magát ennek. A földosztás gondolatát olyan pusztán szólammá süllyesztette, mint amilyen frázissá vált a nyilasoknál a kereszténység, vagy a haza gondolata.

Az Országos Tanács figyelemmel arra, hogy vádlott az 1943. év után háborús és népellenes tevékenységet nem fejtett ki, a büntetési tétel alkalmazásánál a legenyhébb büntetési nemet választotta, ennek leghosszabb tartamát szabta azonban

ki, mert vádlott személyes meghallgatása során az a meggyőződés váltódott ki az Országos Tanácsban, hogy a szűk körű szemlélet alapján a hevesen reagáló vádlott veszélyessé válhat a sok nehézséggel szembekerült demokráciára nézve. Mellőzte az Országos Tanács vádlott ingóvagyonának elkobzását, az ugyanis nem a szabadságvesztés büntetését töltő vádlottat, hanem közvetlenül feleségét és gyermekeit érintené.

Az ingatlan vagyont el kellett kobozni, mert ilyen méltányossági körülmények ennél nem játszhatnak szerepet. Sem vádlott, sem családjának tagjai nem földművelők, tehát falusi házhoz és földbirtokhoz való juttatásuk, illetve abban való meghagyásuk nincs ezáltal indokolva.

Budapest, 1946. november 11. napján

Dr. Bojta Béla sk. tanácsvezető

dr. Szabó Mihály sk. előadó

Dr. Berend György sk. szavazó

Dr. Schafer Róbert sk. szavazó

Dr. Sömjén Pál sk. szavazó

Ítéletből 17 kiadmány készítendő.

Magyarné '46. XII. 4.